Paolo Cognetti este autorul bestsellerului internaţional *Cei opt munţi*, cîştigător al Premiului Strega.

POLIROM

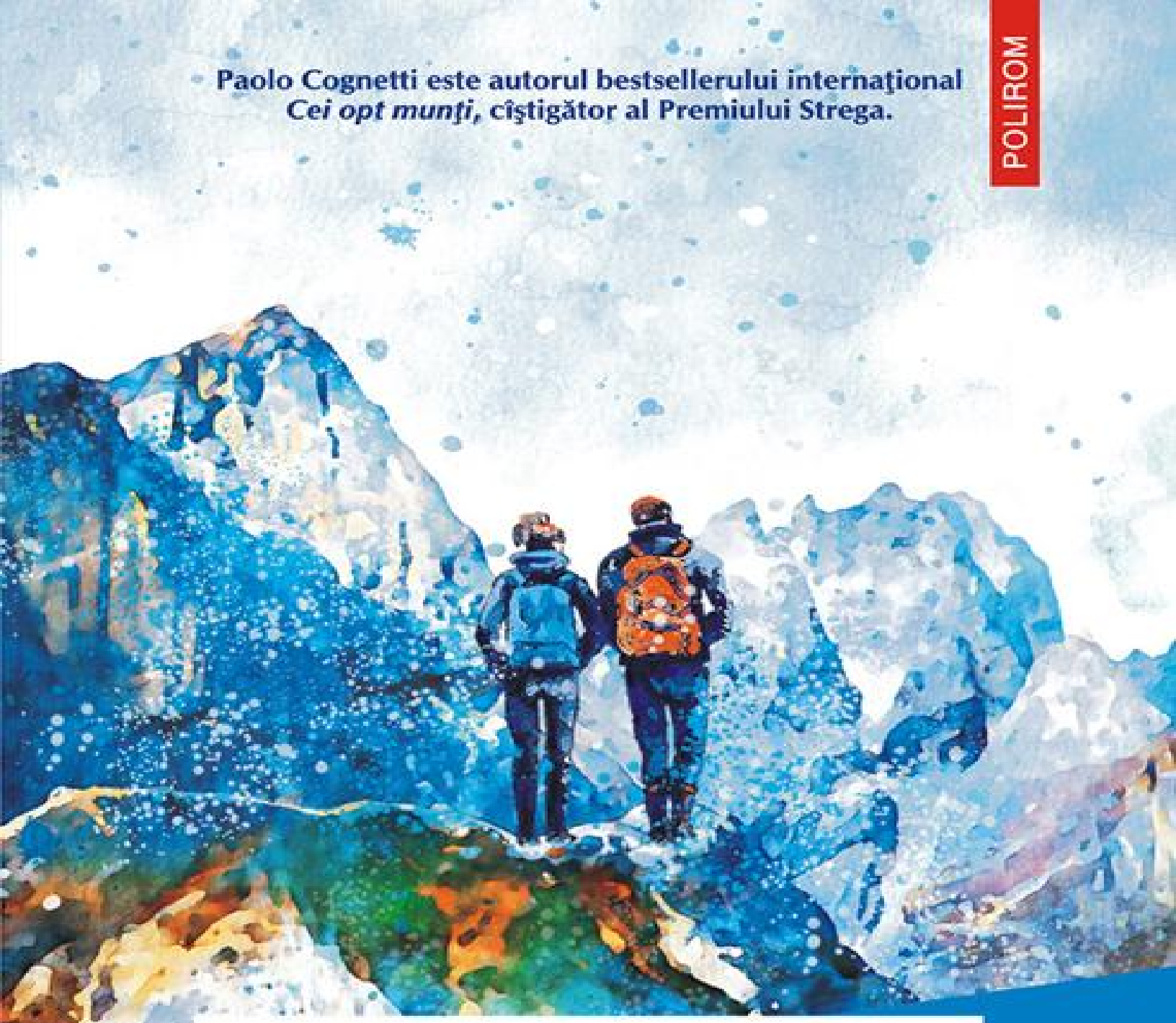

Paolo Cognetti

Fericirea lupului

BIBLIOTECA POLIROM

„O superbă meditaţie despre natură, dragoste şi renaştere în Alpi.“ (*Publishers Weekly*)

Paolo Cognetti

Fericirea lupului

Traducere din limba italiană
de Cerasela Barbone

POLIROM
2022

Libro stampato con il contributo del Ministero italiano degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale.
Carte publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe şi al Cooperării Internaţionale din Italia.

Paolo Cognetti, *La felicità del lupo*
Copyright © 2021 Giulio Einaudi editore
This edition published in agreement with the Proprietor through MalaTesta Literary Agency, Milan

© 2022 by Editura Polirom, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-9422-8
ISBN PDF: 978-973-46-9423-5
ISBN print: 978-973-46-9189-0

Coperta: Radu Răileanu
Pe copertă: © Pomiti/Dreamstime.com

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura eco - un supererou al lumii moderne!

Versiune digitală realizată în colaborare cu Libris.ro

„În timpul călătoriilor mele, am ajuns la convingerea că dorințele și aspirațiile oamenilor aparțineau pământului la fel ca vîntul, animalele solitare și întinderile strălucitoare de piatră și de tundră. Și m-am convins și că pământul exista complet separat de toate acestea.“

Barry Lopez, *Arctic Dreams*

1

Un mic restaurant

Fausto avea patruzeci de ani cînd s-a refugiat la Fontana Fredda, căutînd un loc de unde s-o poată lua de la capăt. Cunoștea munții aceia de mic copil și printre motivele sau poate *motivul* problemelor avute cu femeia care aproape îi devenise soție fusese nefericirea lui cînd se afla departe de ei. După despărțire, închiriase o locuință acolo sus, unde petrecuse lunile septembrie, octombrie și noiembrie cutreierînd potecile, adunînd lemne în păduri și cinînd la gura sobei, savurînd gustul libertății și mestecîndu-l pe cel amar al singurătății. Scria, făcea și asta, sau cel puțin încerca: de-a lungul toamnei a văzut cirezile părăsind pășunile, acele zadelor îngălbenindu-se și căzînd, pînă cînd, odată cu primele zăpezi, deși redusese la minimum cheltuielile, s-au terminat și banii puși deoparte. Iarna îi prezenta nota de plată a unui an dificil. La Milano avea cui să ceară un loc de muncă, dar era nevoit să coboare de pe munte, să stea lipit de telefon, să rezolve cu fosta lui prietenă toate chestiunile lăsate în aer și, într-o seară, cu puțin înainte să se împace cu situația, s-a nimerit să se confeseze, în fața unui pahar de vin, în singurul loc de întîlnire din Fontana Fredda.

Babette, de după tejghea, l-a înțeles perfect. Și ea venise din oraș, dar cine știe în ce vremuri și pe ce căi, și-şi mai păstra accentul și o anume eleganță. La un moment dat, preluase un restaurant într-un loc care, în anotimpurile de tranziție, nu oferea altă clientelă în afară de zidari și

crescători de animale și îl botezase *Festinul lui Babette*. De atunci, toți îi spuneau așa, nimeni nu-și amintea numele ei dinainte. Fausto se împrietenise cu ea fiindcă o citise pe Karen Blixen și intuise un subînțeles: Babette din povestire era o revoluționară care, după eșecul Comunei din Paris, ajunsese să fie bucătăreasă într-un sătuc de văcari din Norvegia. Babette astalaltă nu servea supe de broască țestoasă, dar avea tendința să-i adopte pe orfani și să caute soluții practice la probleme existențiale. După ce le-a ascultat pe ale lui, l-a întrebat: Știi să gătești?

Aşa că, de Crăciun, el se afla tot acolo, mînuind tigăi și ditamai oalele prin aburii din bucătărie. La Fontana Fredda era și o pîrtie de schi, despre a cărei închidere se vorbea în fiecare vară şi care, în fiecare iarnă, într-un fel sau altul, se redeschidea. Cu un panou jos la răspîntie și un pic de zăpadă artificială împroșcată în mijlocul pășunilor, atrăgea familii mici de schiori și, trei luni pe an, îi transforma pe munteni în mecanici de telescaun, însărcinați cu înzăpezirea pîrtiei, șoferi pe ratrac și salvamontiști, într-un travesti colectiv din care acum făcea parte și el. Cealaltă bucătăreasă era o veterană care în cîteva zile l-a învățat să degreseze kilograme de cîrnați, să întrerupă fierberea pastelor cu apă rece, să dilueze uleiul în friteuză, precum și că te osteneai inutil amestecînd ore în șir în mămăligă, ajungea să o lași la foc mic și se făcea singură.

Lui Fausto îi plăcea să stea în bucătărie, dar altceva a început să-i atragă atenția. O ferestruică prin care dădea farfuriile în sală îi permitea și să o observe pe Silvia, noua chelneriță, luînd comenzile și servind la mese. Cine știe de unde o pescuise Babette. Nu era genul de fată pe care te așteptai s-o găsești printre munteni: tînără, veselă, cu un aer de vîntură-lume. Cînd o vedeai ducînd mămăligă și cîrnați, părea și ea un semn al vremurilor la fel ca plantele înflorite în extrasezon sau lupii care, din cîte se spunea, se întorseseră în păduri. Între Crăciun și Bobotează au muncit fără oprire, douăsprezece ore pe zi, șapte zile pe săptămînă, și s-au curtat astfel: ea prinzînd filele cu comenzi pe panoul de plută, el sunînd clopoțelul cînd

farfuriile erau pregătite. Rîdeau unul de altul: Două porții de paste cu sos alb după rețeta chefului, spunea ea. Pastele cu sos alb *nu sînt în meniu*, spunea el. Farfuriile și schiorii plecau și veneau cu o asemenea viteză, încît Fausto, cînd băga de seamă că afară era întuneric, încă freca oalele. Atunci se oprea pentru o clipă şi în minte îi apărea imaginea munților: se întreba dacă pe înălțimi bătuse vîntul sau ninsese și cum fusese lumina acolo, pe marile podișuri însorite mai sus de păduri, și dacă acum lacurile seamănă cu niște sloiuri de gheață sau cu niște văi înzăpezite și catifelate. La 1.800 de metri altitudine era un început de iarnă ciudat în care ploua și ningea, iar dimineața ploaia topea lapovița de peste noapte.

Apoi, într-o seară, după ce au trecut sărbătorile, odată podelele spălate și vasele șterse și stivuite, și-a desfăcut șorțul de bucătar și s-a dus să bea ceva. La ora aceea, localul intra într-o autoadministrare liniștită și pașnică. Babette punea niște muzică, lăsa o sticlă de rachiu pe tejghea și șoferii de pe ratrac veneau în căutare de companie, între două ture de pistă în timpul cărora nivelau gropile și dîmburile făcute de schiori, duceau din nou în partea de sus zăpada care fusese împinsă jos, o treceau prin freză unde era înghețată ca să fie din nou granuloasă, sus-jos în vehiculele lor pe șenile în acele lungi ore de întuneric. Silvia avea o cămăruță deasupra bucătăriei: către ora unsprezece, din locul lui de la bar, Fausto a văzut-o coborînd cu un prosop pe cap, trăgîndu-şi un scaun aproape de sobă și așezîndu-se la căldură să citească dintr-un cărțoi. L-a izbit gîndul că tocmai ieșise din duș.

Între timp asculta pălăvrăgelile unui șofer căruia i se spunea Santorso, la fel ca numele sfîntului și al distileriei. Santorso îi povestea despre vînătoarea de cocoși-de-munte și despre zăpadă. Despre zăpada care anul acela întîrzia, despre zăpada care era atît de importantă pentru protejarea de ger a vizuinilor, despre problemele pe care o iarnă fără zăpadă le crea potîrnichilor și cocoșilor-de-mesteacăn, și lui Fausto îi plăcea să învețe multe lucruri pe care nu le știa, dar nici nu avea de gînd s-o scape din ochi pe chelnerița lui. La un moment dat, Silvia și-a dat jos prosopul de pe cap și

a început să-și treacă degetele prin păr, apropiindu-l de sobă. Era negru, lung și lins ca al unei asiatice și felul în care îl pieptăna avea ceva intim. Pînă cînd a simțit că e privită. A ridicat ochii din carte și, cu degetele încă în păr, i-a zîmbit. Pe Fausto rachiul l-a ars pe gît ca pe un tinerel aflat la primele băute. Puțin mai tîrziu șoferii s-au întors la treabă și Babette i-a salutat pe cei doi, le-a amintit să bage la cuptor brioșele dimineața devreme, a luat sacii de gunoi și a plecat acasă. Era bucuroasă că lasă acolo cheile, băuturile, muzica și că restaurantul ei încurajează prieteniile și cînd ea nu era acolo, o Comună din Paris restrînsă, printre ghețurile Norvegiei.

2

Amanții

Ea fost cea care l-a luat sus în seara aceea, că dacă ar fi fost după el, îl prindea dezghețul. În cămăruța Silviei singura căldură resimțită era cea care urca din bucătărie, așa încît ritualul dezbrăcării s-a dovedit un pic expeditiv, dar pentru Fausto a fost ceva emoționant și minunat să se bage gol într-un pat, lîngă o fată la fel de goală și tremurînd de frig. Timp de zece ani fusese cu aceeași femeie, și timp de șase luni doar cu insipida lui companie. Să exploreze trupul acela a fost ca și cum avea în sfîrșit un oaspete: a descoperit că în partea de jos era un trup puternic, solid, cu coapse robuste, o piele netedă și întinsă; în partea de sus, oase ascuțite, sîni mici și numai coaste, clavicule, coate și apoi pomeţi și dinți cu care a intrat în coliziune cînd elanul sexual al Silviei a devenit un pic brutal. Uitase de cîtă răbdare e nevoie să înțelegi plăcerile altei persoane și s-o faci să le înțeleagă pe ale tale. În schimb, mîngîind-o cu mîinile lui pline de arsuri, tăieturi, escoriaţii de la detergent, adîncituri de la nenorocita de mașină de feliat, a găsit, în cele din urmă, o oarecare reciprocitate.

Ce bine miroși, a spus. A sobă.

Tu miroși a rachiu.

Te deranjează?

Nu, îmi place. Rachiu și rășină. Ce-i asta? De la ce?

De la conurile de pin pe care le punem în rachiu.

Puneți conuri de pin în rachiu?

Da, de zîmbru. Se culeg în iulie.

Atunci miroși a iulie.

Ideea aceea l-a înveselit pe Fausto, era luna lui preferată. Pădurile dese și umbroase, mirosul fînului pe cîmpuri, torenții clipocind și ultima zăpadă sus pe înălțimi, dincolo de porțiunile cu grohotiș: i-a dat un sărut de iulie pe clavicula ei frumoasă și proeminentă.

Îmi plac oasele tale.

Mă bucur. Le port după mine de douăzeci și șapte de ani.

Douăzeci și șapte? Au călătorit destul de mult.

Da, am umblat ceva.

Să auzim: unde erau oasele tale, hai să zicem, la nouăsprezece ani.

La nouăsprezece eram la Bologna, studiam artele.

Ești artistă?

Nu. Măcar atît am priceput şi eu. Că nu sînt artistă, vreau să spun. Mă pricepeam mai bine la petreceri.

La Bologna, cred și eu. Ți-e foame?

Un pic.

Mă duc să aduc ceva?

Da, dar numai dacă te grăbești, deja mi-e frig.

Am zburat.

Fausto a coborît în bucătărie, a căutat în frigidere, a trecut prin fața ferestruicii din spate și a văzut că tunurile împroșcau zăpadă în lungul pîrtiei. Fiecare tun avea un far care îl lumina, astfel că, mai sus de Fontana Fredda, panta era toată punctată de aceste focuri de artificii, jeturi de apă nebulizată care înghețau la contactul cu aerul. S-a gîndit la Santorso care, în întunericul nopții, netezea grămezile de zăpadă artificială. S-a întors în cameră cu pîine, brînză și pastă de măsline, s-a strecurat sub pături și imediat Silvia s-a strîns lîngă el, avea picioarele foarte reci.

Să încercăm din nou, a spus el. Silvia la douăzeci și doi de ani.

La douăzeci și doi lucram la o librărie.

La Bologna?

Nu, la Trento. Am o prietenă de acolo, Lilli. După Bologna, se întorsese acasă să deschidă un loc al ei, mie mi-au plăcut dintotdeauna cărțile și încheiasem deja socotelile cu facultatea. Cînd m-a invitat, n-am stat pe gînduri.

Așa că ai fost librăreasă.

Da, cît a ţinut. Însă a fost o perioadă frumoasă, crede-mă. Acolo am descoperit muntele. Dolomiții din Brenta.

Fausto a tăiat o felie de pîine, a întins pe ea pasta de măsline și a adăugat o bucată de brînză. S-a întrebat cum trebuia să fie, *să descoperi* muntele. A apropiat dumicatul de buzele ei și s-a oprit în aer.

Atunci, spune-mi, ce faci aici, la poalele masivului Monte Rosa?

Caut un refugiu.

Și tu?

Mi-ar plăcea să muncesc într-un refugiu pe ghețar. Peste vară, vreau să spun. Știi vreunul?

Da, cîteva.

Primesc brînza aia?

Fausto i-a întins felia de pîine cu brînză, Silvia a deschis gura și a mușcat. El a respirat în părul ei.

Un refugiu pe ghețar, a spus.

Ce zici, o să-l găsesc?

De ce nu. Poți încerca.

Încetezi cu adulmecatul ăsta?

Miroși a ianuarie.

Silvia a rîs.

Și a ce miroase ianuarie?

A ce mirosea ianuarie? A fum de sobă. A pajiști uscate și înghețate în așteptarea zăpezii. A trupul gol al unei fete după o lungă singurătate.

Mirosea a miracol.

3

Polițaiul

Lui Santorso nu-i plăceau doar serile în care bea, ci și diminețile după ce băuse. Nu prea mult, nu atît de mult încît să-i fie rău, dar suficient încît să care după el un efect al beției pînă la trezire. Îi venea să se trezească devreme și să iasă din casă, iar în acele plimbări simțurile, pe de o parte, îi erau estompate și, pe de alta, ascuțite, ca și cum, în opacitatea generală a lumii, anumite detalii ar deveni mai luminoase. Primul a fost apa fîntînii: afară s-a spălat pe față și a băut o înghițitură rece ca gheața. Fontana Fredda avea destule, odinioară erau toate adăpătoare pentru animale, apă care țîșnea vara și iarna la aceeași temperatură, ajungînd pînă acolo pe căi misterioase și subterane de pe ghețari. Atît apa, cît și satul se aflau pe o vastă terasă care în aval se termina brusc și povîrnișul împădurit cobora cinci sute de metri, iar în amonte urca mai lin într-un șir de pășuni estivale. Acum locurile de păscut erau tăcute și pustii, gunoiștile goale, căzile de baie răsturnate pe pajiști. Sub cerul cenușiu și uniform, Santorso a văzut că în zonele umbrite rămăsese un strat subțire de zăpadă pe care animalele nopții își lăsaseră amprentele. Urmele unui iepure printre brazi, ale unei vulpi care dădea tîrcoale curioasă grajdurilor închise. Copitele cerbilor care, din pădure, se încumetau pînă la drumul asfaltat, unde îi atrăgea sarea împrăștiată peste gheață. Nici un semn de lupi încă. Toamna fuseseră zăriți la numai două văi distanță, așa încît era sigur că vor veni, sau poate că deja

erau prin preajmă, dar foarte precauţi, studiau situația. Acolo unde zăpada dispărea, se întrerupeau și poveștile, ca lucrurile pe care el le cunoștea doar pe jumătate. Una dintre regulile tatălui lui, pe care încerca întotdeauna s-o urmeze – să nu se întoarcă niciodată din pădure cu mîinile goale, și în dimineața aceea a adunat bace de ienupăr, cu care și-a umplut buzunarul hainei de vînător.

Era miercuri și aveau să fie puțini schiori pe pîrtii. A trecut pe la restaurant, dar Babette încă nu sosise. Era doar bucătarul, adică bucătarul acela care nu era bucătar şi care muncea în liniștea bucătăriei. Cum a auzit ușa, a venit la bar și l-a salutat.

Cafea? a întrebat.

Tu ești Fausto, a spus Santorso. Adică nu, ești Faus[1].

Faus?

Fals bucătar.

Bucătarul a rîs foarte bucuros. A umplut portfiltrul cu cafea, a strîns mînerul și a spus:

Mi se pare perfect.

Cred că o să ningă, Faus.

Era și timpul.

Babette a intrat cu sacul de pîine și ziarele. A lăsat ziarele la bar și a dus pîinea în bucătărie. După ea a intrat bătrînul crescător de animale care locuia într-una din casele din vale. Între opt și nouă era o oră frumoasă, cînd schiorii încă nu sosiseră și pe la Babette treceau vîrstnicii din Fontana Fredda și se vorbea despre fîn și despre lapte, despre provizii de lemne, despre zăpada de altădată care ajungea pînă la balcoane. Fausto a făcut și pentru el o cafea, iar Babette a venit în locul lui la tejghea. Santorso i-a aruncat o privire, a ridicat bărbia într-un gest ştiut doar de ei doi. Ea a pufnit, a luat sticla de brandy și i-a turnat o picătură în ceașcă.

Așadar, au venit lupii? a întrebat crescătorul de animale.

Dar să vină, a spus Santorso. Îi primim pe toți aici.

Eu te avertizez, numai de un animal dacă se ating, ies cu pușca la ei.

Bravo.

Tu crezi că glumesc.

Nu, nu, te cred.

Și ce-o să faci, o să mă arestezi?

Eu? Eu sînt în rezervă, nu mai arestez pe nimeni.

A coborît și fata, noua chelneriță. A luat un șorț de sub tejghea, apoi și l-a legat în talie. A umplut un pahar cu apă de la robinet și l-a băut pe nerăsuflate, apoi încă unul. Chiar ți-e sete, s-a gîndit Santorso.

În ce sens în rezervă? a spus Fausto.

Înainte eram în garda forestieră.

Garda forestieră? Dar nu ești vînător?

Doar nu se exclud una pe alta.

Ca să vezi.

Fata a pus pahare pe o tavă și s-a dus să le așeze în sala de mese. În trecere i-a atins ușor mîna lui Fausto și Santorso ar fi preferat să nu observe. Nu îi plăceau treburile oamenilor. Prefera treburile lupilor, pe ale vulpilor și pe ale cocoșilor-de-munte.

Eu pun mămăliga la fiert, a spus Fausto.

Hai, că te-ai ascuns bine aici.

Tu ai zis-o.

Au revoir.

Santorso a terminat cafeaua, a lăsat o monedă pe tejghea, a salutat-o pe Babette care era deja ocupată cu altceva. Pentru bătrînul crescător de animale n-a irosit nici măcar un gest. Afară a inspirat adînc și s-a gîndit: cineva s-a futut aici azi-noapte. Și apoi: ce miros bun cînd vine zăpada. Avînd încă aroma cafelei și a brandyului în gură, și-a aprins o țigară și în momentul acela a început să se gîndească cum să-și petreacă dimineața aceea.

1. Fals (în dialect piemontez) (n.t.).

4

Avalanșele

Acum chiar ningea: în cîteva zile omătul s-a așternut peste grădinile de legume, magaziile de lemne, grămezile de bălegar și cotețe. Era zăpadă deasă și apoasă, nu părea zăpadă de ianuarie, și a venit împreună cu un vînt care o împingea oblic, acoperea cu ea trunchiurile copacilor și măsuțele de la *Festinul lui Babette*. Dat fiind că acolo nu prea se dădeau ordine, lîngă ușa restaurantului era o lopată: duminică, la trei după-amiază, Silvia a fost cea care și-a amintit de ea, a ieșit și a început să deszăpezească mica terasă.

Era impresionată de transformarea pe care o suferise Fontana Fredda. Peisajul agricol pe care îl găsise în decembrie, o cîmpie, doar ceva mai aridă și împădurită, se transformase peste noapte într-un peisaj boreal. S-a uitat cu atenție la drumul pe care mașinile ieșeau din parcări cu manevre caraghioase, derapînd uşor întruna. La oamenii cu mersul rigid care se întorceau cu schiurile pe umăr. Acolo unde crescuse Silvia nu cădea multă zăpadă și s-a întrebat dacă mama ei văzuse vreodată ce vedea ea atunci: dacă i-ar fi plăcut sau nu, dacă s-ar fi simțit protejată sau amenințată. A văzut trecînd plugul care a eliberat drumul pînă la curba de după restaurant, formînd un morman înalt de cîțiva metri. Apoi a întors și Silvia a înțeles că bariera aceea, în timpul iernii, devenea hotarul civilizației: pe întinderea albă de dincolo te aventurai pe propria răspundere și a vrut să se ducă să

vadă cum era. Zăpada aia nebătătorită o atrăgea mai mult decît pîrtia de schi.

La bar sosise ora gustărilor, a ciocolatelor speciale ale lui Babette. Îi amintea un pic de mama ei: avea un talent de a le servi și un total dezinteres de a strînge ceștile murdare. Silvia a dat o tură printre măsuțe, a ocolit schiori și copii de schiori, a umplut o tavă și a pus totul în mașina de spălat pahare. După ce a terminat, a pus ceștile la uscat pe espresor.

Cum e afară? a întrebat Babette care agita în zadar un tub de frișcă.

Nu mai ninge. Au curățat drumul.

Îți place zăpada?

Încă nu știu. Ție?

Păi, cine mai are timp s-o vadă? Zăpada dă de lucru. Doamne, Maica Domnului, auzi cum vorbesc.

S-a terminat frișca?

Cred că da.

Îți aduc un tub nou.

S-a dus în bucătărie unde aburul se condensa pe singura ferestruică. Bucătăreasa era lîngă plita pentru clătite, Fausto lîngă mașina de spălat vase, să scape de cele de la prînz. I-a zîmbit, cu fruntea lucioasă de sudoare: învăluit în aburii mașinii, între stive de farfurii murdare, reușea să-și păstreze atitudinea nobilă a cuiva străin de acel loc, ca și cum, abia coborît de pe munte, s-ar fi oprit acolo doar ca să dea o mînă de ajutor.

E cald, chef?

Saună.

Ai chef de o bere?

De ce nu.

Silvia s-a dus la bar cu tubul de frișcă și s-a întors cu o bere rece. Fausto a pornit mașina, a luat halba de la ea și a băut o înghițitură zdravănă. Avea încă spumă pe mustăți cînd în bucătărie s-a auzit clar bubuitul unui tunet, acoperind gălăgia din bar. Silvia s-a alarmat.

Dar ce-i asta? O furtună în ianuarie?

Nu, o avalanșă.

Avalanșele fac zgomotul ăsta?

Uneori. Dacă ninge două sau trei zile, cum e un pic mai cald, încep să se rostogolească la vale.

Astfel, Silvia a ieșit din nou pe terasă să încerce să vadă avalanșele. S-a uitat la munții din față, versantul nordic din Fontana Fredda. A auzit din nou bubuitul acela, prăbușirea aceea, deși mai scăzut decît înainte, și a observat o pală de zăpadă suflată printre stînci. Apoi o alta pe un perete, ca o cascadă. Zăpada ceda un pic cam peste tot, se surpa unde era prea în pantă sau unde se acumulase prea multă și se rostogolea la vale urmînd formele muntelui, denivelările bruște și pantele, ca apoi să se stabilizeze mai jos. Silvia privea de un minut și a văzut desprinzîndu-se o adevărată avalanșă într-o ravenă. Mai întîi a observat strălucirea și cu întîrziere a ajuns la ea și bubuitul, care a fost grav și prelung. Nu-l puteai auzi fără să simți un pic de neliniște. Masa de zăpadă s-a dus în jos destul de mult, s-a umflat rostogolindu-se și tîrînd după ea alte straturi peste care dădea și, după ce s-a oprit, a lăsat pe munte o pată neagră, ca un zid de pe care s-a desprins tencuiala. Silvia și-a încrucișat brațele pe piept și a rămas acolo să se uite la furtuna aceea îndepărtată.

5

O seară vîntoasă

În aceeași seară, Fausto a invitat-o la el. Locuința pe care o închiriase era o relicvă din anii ’70 sau ’80, cu mostrele ei de dantele la ferestre, inimi sculptate în spătarele scaunelor și broderii cu flori-de-colț. Îi amintea de teleschiul din vale, construit pe vremea cînd la altitudine joasă încă ningea și lăsat de-acum să ruginească pe pajiști, și totuși îndrăgea vizuina aceea la fel ca orice loc în care o iei de la capăt, plin de promisiuni și lipsit de deziluzii. Nu era nimic al lui acolo, în afară de bocancii din prag și de cîteva cărți pe o etajeră, radioul și caietul de pe masă. Silvia l-a zărit de cum a intrat.

Scrii?

Cînd am timp.

Și ce scrii?

Fausto a luat de pe etajeră cartea pe care o publicase cu ani în urmă. Povești despre cupluri, de obicei. Cupluri care se istoveau, se trădau, se despărțeau sau care rămîneau împreună ca apoi să-și facă și mai rău. Genul de povești care îl interesau odată și care de-acum i se păreau scrise de altcineva. Silvia a răsucit cărțulia în mîini.

Încă nu erai librărească, așa-i?

Ăă, nu.

Oricum, a rămas puțin timp pe piață.

De ce?

Nu se vindea. Apoi editorul a dat faliment.

Și n-ai mai scris nimic?

Nu cărți.

Ea a făcut semn spre caiet.

Pot?

Dacă reușești să-l descifrezi.

Fausto făcuse cîteva experimente peste toamnă. Mergea la plimbare cu caietul în rucsac și se oprea după două sau trei ore sus, unde îl inspira altitudinea, și acolo, stînd pe o piatră sub cerul liber, încerca să pună în cuvinte ce avea în jur. Înțelesese imediat că trebuia să învețe totul. Se simțea ca un muzician care schimbase genul, poate chiar și instrumentul. Nu știa dacă paginile acelea vor deveni ceva, dar îi plăcea să muncească la ele și oricum era sătul să scrie despre bărbați, femei, iubiri.

Scena asta, a spus Silvia. Cu torentul noaptea și cerbul care se apropie să bea. Ți s-a întîmplat cu adevărat?

Da, îmi place să dorm afară cînd și cînd.

Să dormi afară, pur și simplu?

Am un sac de dormit bun. E un fel de ritual de la sfîrșitul verii. Îmi iau rămas-bun de la ea cu o noapte petrecută în aer liber.

E o pagină frumoasă.

Zici?

Da, e frumoasă. Are un mister al ei, să nu te atingi de ea.

Silvia în camera aceea. Cu caietul lui în mîini.

Mai tîrziu au făcut dragoste în felul pe care îl învățau și care devenea al lor. Ascultau vîntul care se întețise din nou. Cînd Fausto s-a dus să bage lemne în sobă, l-a auzit șuierînd prin coș și a văzut flacăra pîlpîind. Și-a amintit că are pe undeva o sticlă de vin, a luat-o împreună cu două pahare și s-a întors la ea, care-l aștepta sprijinită de tăblia patului. Își pusese din nou

puloverul direct pe piele. În timp ce Fausto turna vinul, ea l-a rugat să-i povestească cum a devenit scriitor.

Știi cine mi-a distrus mie viața? Jack London. Pentru că nu simțeam nicidecum că am cine știe ce povești personale, dar ideea mi se părea atît de aventuroasă. Să scriu, să beau, să trăiesc de azi pe mîine. Să am iubite de scriitori.

Cum sînt iubitele de scriitori?

Sînt nebune.

I-a întins Silviei paharul și s-a băgat în pat lîngă ea.

Ah, dar la douăzeci de ani a fost frumos să cred asta. Să simt că îmi urmez vocația.

Vocația?

Abandonasem facultatea pentru că eram convins că nu au nimic să mă învețe. Citeam de capul meu tot ce găseam. Mă apucam de scris noaptea, sau în metrou, sau la bar, iată ce însemna vocația.

Eu n-am avut-o niciodată.

Nu?

Întotdeauna m-am luat după alții. Și m-am lăsat un pic dusă de val. Am urmat vocația celorlalți, poate.

Însă aici, sus ai venit singură.

Da, aici da.

În schimb, știi ce-am făcut eu imediat ce am primit exemplarele de autor ale cărții ăleia?

Ce-ai făcut?

M-am dus la oficiul stării civile să-mi schimb cartea de identitate. Am zis că o pierdusem. Și la rubrica profesie am cerut să treacă: *scriitor*. Adusesem cartea ca dovadă.

Silvia a rîs. Fausto a golit paharul în numele vremurilor apuse.

Dar pe urmă n-ai fost scriitor, a spus ea.

Da și nu.

Adică?

Am învățat să supraviețuiesc.

Interesant. Cum se face?

Asta e o poveste prea tristă pentru o seară atît de frumoasă.

Atunci cred că o știu deja.

Au băut și au pălăvrăgit cît a fost vin în sticlă. Lui îi plăcea să stea treaz şi să vorbească cu ea aproape la fel de mult pe cît îi plăcea să facă dragoste cu ea. Chiar și locuința aceea pentru turiști reușea să pară o casă și patul acela cu lenjeria cu tematică de Crăciun, patul lor: noptierele lor, paharele lor, mirosul sexului lor în așternuturi.

Silviei începea să-i fie somn. Se întinsese pe o parte cînd a spus:

Știi, găsisem o carte de geografie pentru copii în librărie. Spunea așa, că a urca o mie de metri pe Alpi echivalează cu a te deplasa o mie de kilometri spre nord.

A, da?

Da, datorită climei. Florei, faunei și așa mai departe. Zicea că clima se schimbă mult mai rapid la altitudine decît în latitudine, așa că și o scurtă diferență de nivel valorează cît o călătorie lungă.

Frumoasă idee.

Şi mi-am zis atunci: păi, nu-i rău dacă vrei să faci ocolul lumii şi n-ai un şfanţ. Am luat un atlas și am început să fac calcule. Am căutat Berlin, de exemplu: o mie de kilometri. Londra: tot o mie. Însă nu înseamnă că mergi la o mie de metri altitudine și găsești Londra și Berlin, nu așa funcționează. Dar la trei mii de kilometri nord de Alpi știi ce e?

Ce e?

Cercul Polar Arctic.

E la trei mii de kilometri?

Nu-ți convine?

Păi, de fapt, da. La noi, la trei mii de metri încep ghețarii. Și Polul Nord cît de departe e?

Ceva mai puțin de cinci mii de kilometri.

Pe vîrful masivului Mont Blanc, cum ar fi.

Exact. Dacă urci pe vîrful Mont Blanc sau pe Monte Rosa, mai că îți poți face o idee.

Fausto rîdea. Silvia a căscat.

Și aici, la Fontana Fredda, unde sîntem? a spus el.

La ce altitudine e Fontana Fredda?

O mie opt sute cincisprezece.

Stai să mă gîndesc. Ar trebui să fim între Danemarca și Norvegia. Aproape la Oslo, aș zice.

Oslo?

Sau poate un pic mai sus.

Ei bine, în realitate, cînd pămîntul va fi inundat, toate văile astea vor deveni fiorduri.

Fiordul Fontana Fredda.

O rafală de vînt a făcut obloanele să se trîntească, întrerupînd jocul. Fausto s-a ridicat să se ducă să le închidă și a văzut-o pe vecina lui bătrînă care împingea o roabă pe străduța dintre case. Nu mergea foarte dreaptă, îi venea greu din cauza vîntului şi a zăpezii.

Ies un moment, a spus. Și-a pus un tricou, pantalonii și bocancii fără șosete, nici chiloți, a ieșit și a trebuit să ridice vocea ca să îl audă femeia.

Gemma, bună!

Bună seara.

Ce faci?

Mă duc să iau fîn.

Se ducea să ia fîn ca și cum ar fi fost cel mai firesc lucru la ora aceea din noapte, cu vîntul care spulbera zăpada și dădea jos uneltele de pe prispe. La optzeci de ani bătuți pe muchie, Gemma mai creștea o vacă în micul grajd de sub casă, o mulgea și o lăsa să fete în fiecare an, după ce celelalte îi fuseseră luate una cîte una pe măsură ce ea îmbătrînea.

Stai că te ajut, hai.

Nu e nevoie.

Ba da, fac un pic de mișcare.

I-a luat roaba din mînă și a împins-o pînă la o baracă de tablă. Din pădure se auzea trosnetul crengilor care se rupeau sub rafalele vîntului. A tras jos din stivă doi baloți de fîn și s-a întors la casa Gemmei, unde a lăsat roaba sub povîrnișul acoperișului. A luat un balot și a împins ușa micului grajd. L-a izbit mirosul cu care nu se obișnuise niciodată: și-a ținut respirația în camera luminată de un bec murdar, între bălegarul întărit de pe pereți și fîşiile de hîrtie pentru muște, înnegrite de la insectele moarte. Vaca s-a întors să-l privească, avea coada legată sus cu sfoară. Împrejur erau fulgi de găină și un iepure într-o cușcă prea mică, în fînul vechi.

Mai ai nevoie de ceva, Gemma?

Nu, nu. Mulțumesc, mulțumesc.

Atunci, noapte bună.

La revedere.

Afară a respirat din nou, trăgînd adînc aer în plămîni, a scăpat de mirosul acela din nas și s-a întors acasă. În ușă și-a scuturat bocancii de zăpada de pe tălpi. A găsit-o pe Silvia adormită, cu perna sub obraz și o mînă sub pernă, în aceeași poziție în care vorbea cu el puțin mai devreme. Avea părul răsfirat și buzele vineții de la vin. Iat-o, exploratoarea lui polară: Fausto s-a dezbrăcat și s-a întins în pat lîngă ea. Nu-i era somn, așa că a început să se gîndească la mare, marea care într-o zi va inunda valea pînă la marginea satelor de lemn și piatră, colibele care vor deveni căsuțe de pescari, lumina care va fi și aerul sărat, în timp ce afară vîntul dinspre nord nu înceta să măture fiordul Fontana Fredda.

6

Pădurea căzută

Nu auzise doar crengile rupîndu-se în seara aia. Căzuseră arborii cu totul. Cînd i-a propus să meargă cu el să verifice pagubele, Santorso i-a împrumutat o pereche de schiuri cu piei de focă, de care Fausto nu se folosise niciodată. Și le-au pus dincolo de mormanul de zăpadă din capătul drumului. Doar numele mai rămăsese din focă: erau benzi de catifea care se lipeau de tălpi astfel încît schiurile să alunece în sensul firelor de păr și să se blocheze în cel contrar. Santorso i-a arătat cum să prindă legăturile și cum să folosească înălțătoarea de călcîi, dar n-a stricat o vorbă despre cum să procedeze.

Din anii ’80 n-am mai văzut pe cineva schiind în blugi, a zis el.

Numai pe ăștia îi aveam.

Dacă s-o-ntîmpla să rămîi prins sub o avalanșă, cînd o să te găsească, o să te ia drept piesă de muzeu.

Apoi Santorso a pornit. Zăpada era înaltă și neatinsă și el a urmat o vreme linia drumului, alunecînd de parcă ar fi patinat pe gheață. Fausto încerca să-i imite mișcările și să țină pasul, dar se simțea chiar mai caraghios decît cu rachetele de zăpadă. Paşii erau prea scurţi și îi venea să ridice picioarele în loc să le împingă în față. Santorso adopta metoda didactică a muntenilor: mergea și gata. A continuat pînă cînd un trunchi căzut a blocat trecerea, atunci a renunțat la drum și s-a aplecat să aranjeze

înălțătoarea pentru călcîi, după care a pornit pe pantă adîncindu-se în pădure.

Zadele fuseseră cele care cedaseră în fața vîntului. Deși mai încărcați de zăpadă, brazii rezistaseră. Unii dintre pinii sălbatici fuseseră doborîți cu tot cu rădăcini, smulşi ca niște plăntuțe, dar printre zade era măcel. Multe se rupseseră la jumătate, la doi sau trei metri de sol, și pădurea era plină de aceste cioturi de copac, cu trunchiurile care atîrnau de-a curmezișul sau zăceau în zăpadă, crengile fără frunze înfipte în pămînt. Amestecul de zăpadă și ace împrăștiate, zăpadă și crengi rupte, zăpadă și pămînt răscolit dădea pădurii un aspect lugubru. Părea vandalizată. După cîteva ture sinuoase, lui Santorso i-a fost de ajuns: și-a dezlegat schiurile, le-a înfipt în zăpadă și s-a așezat pe un trunchi căzut. *Dio faus*, a spus, adică dumnezeu fals, dumnezeu care nu există. Și-a aprins o țigară în timp ce Fausto, cu greu, îl ajungea din urmă.

Știi cît ne trebuie ca să curățăm totul?

Cît?

Ani. În toată valea e așa.

Măcar o să fie lemne care se pot folosi sau nu?

Mă îndoiesc, nu-i copac drept în pădurea asta. În cele din urmă, va trebui plătit cineva ca să-i ia de aici.

Fausto nu știa ce să spună. Tristețea pusese stăpînire pe Santorso ca și cum el însuși ar fi fost atacat și brutalizat. A tras din țigară și a spus:

Asta e, Faus. Lupi și vînt.

Biata pădure.

N-a fost niciodată mare lucru, știi?

Nu?

Pe asta au plantat-o strămoșii noștri, înainte era doar o pășune. Dar n-a crescut foarte bine. Nu e suficient să sădești copaci și să-i lași să crească, nu e atît de simplă treaba.

Dar cum e?

Santorso a desprins o bucățică de scoarță de pe trunchiul pe care stătea. La exterior era gri și cutată, iar la interior, roșiatică. Avea culoarea a ceva viu.

Știi, cînd eram copii, ne învățau să nu ne cățărăm în zade, a spus. Copacul ăsta se rupe ușor.

Și în ce te poți cățăra?

În brad. E un lemn elastic, nu-l rupi, vezi că au rezistat toți? Doar că nimeni nu plantează brazi, nu valorează nimic.

Păcat.

Zada are lemnul tare și e mai rentabilă, însă copiii cad de pe ramuri și se rupe la vînt. *Dio faus!*

Fausto s-a gîndit că munteanul ăla chiar era o surpriză.

Nu-ți plăcea să fii pădurar? a spus după o vreme.

Să muncesc în pădure, da.

Și atunci?

Apoi ne-au transformat în corp de poliție. Treaba aia nu-mi mai plăcea.

Santorso a stins țigara în zăpadă. A desprins pieile pe de schiuri smulgîndu-le cu un gest hotărît, le-a răsucit și le-a băgat în haină.

Pune-le la cald. Dacă trebuie să le folosești din nou vreodată. La rece lipiciul nu ține.

Dar eu cred că o să cobor pe jos. Unde ți le las?

Ține-le, ține-le. Capeți un pic de experiență.

Santorso a pus schiurile jos, după care și le-a legat ca și cum ar fi fost niște papuci vechi. A blocat legătura pentru coborîre și a cules bețele din zăpadă. Apoi a pornit printre copacii căzuți și, în ciuda dezastrului, era o plăcere să-l vezi schiind pe omătul proaspăt.

7

Babette și avioanele

Au sosit zilele reci și strălucitoare pe care Babette, odinioară iubea mult. În sinea ei nu-i spunea miezul iernii, ci mai degrabă giuvaierul ei. Zece, cincisprezece grade sub zero dimineața devreme, zăpada înghețată care pîrîia sub tălpi, crestele în zare care deveneau lame orbitoare pe un cer atît de compact și masiv, atît de senin, încît din Fontana Fredda se vedeau cu ochiul liber aripile și fuzelajele, chiar șirurile de hublouri ale avioanelor în direcția Paris. Avioanele scînteiau în soare. Uneori, cînd le vedea trecînd, Babette se întreba dacă de acolo de sus se distinge Fontana Fredda. Poate că era chiar momentul din timpul zborului în care pilotul le semnala pasagerilor Cervino sau Mont Blanc, și poate că era momentul în care cîțiva pasageri ridicau ochii din tava cu micul dejun și, la jumătatea drumului între două capitale ale lumii, vedeau văi înzăpezite și se gîndeau: Ia te uită, Alpii.

Odinioară era pur și simplu fericită că se află acolo unde era, nu ar fi făcut niciodată schimb cu călătorul acela distrat. Acum nu mai era atît de sigură. A tras jos din mașina de teren sacul mare cu pîine, a adunat ziarele, a numărat mașinile parcate la stația de plecare a telescaunului. Dacă ajungeau pînă la tomberoanele de gunoi, în ziua aia ieșea în cîștig. Pînă la baraca unde Gemma ținea fînul, şi restaurantul s-ar fi umplut. Trebuia să meargă în vizită la Gemma într-una din zile și să-i ducă resturi de mămăligă pentru găini și poate o felie de prăjitură şi cîteva mandarine. Sacul mare era prea

greu ca să-l ridice și s-a mulţumit să-l tîrască pe zăpadă, apoi în sus pe scări și pe terasă pînă la bucătărie.

A stabilit cu Fausto meniul zilei și pe cel botezat de ei *meniul muncitorilor*, prînzul pentru cei care lucrau la instalațiile telescaunului și pîrtiei de schi. Douăsprezece meniuri fixe la prețul de zece euro fiecare: felul întîi, felul doi, garnitură, pîine și cafea. Fausto nu putea accepta că oamenii aceia mănîncă de fiecare dată același lucru.

Garnitură de dovlecei? a propus.

Nu se ating de dovlecei, apoi o să-i aruncăm.

Și un risotto în loc de paste? Cu cicoare și praz?

Las-o baltă.

Mereu paste, carne, cartofi, brînză; era de ajuns să înlocuiești carnea cu omletă și de la mese se înălțau bombăneli nemulțumite. Ăsta era genul de lucruri de care Babette era sătulă. Că orice schimbare încerca cineva să aducă acolo sus era tratată cu indiferenţă, dacă nu chiar cu ostilitate, pînă cînd respectivul ceda și renunța la ideile sale frumoase. De la cultivarea florilor pe terasă la introdus legume în meniul muncitorilor şi pînă la organizarea unui spectacol de teatru, poate.

Bătrînul crescător de animale stătea la măsuța lui obișnuită și a spus:

Așa, ai văzut ce vînt?

Păi, da.

Niciodată n-am auzit de un vînt care doboară pădurile.

Măcar el doboară ceva.

Cum?

Nimic. Glumeam. Cafea?

La unsprezece a mîncat de prînz cu Silvia. Fausto nu mînca de prînz, spunea că altfel îi trece cheful de gătit, însă se amuza să prepare ceva original pentru ele două. În ziua aceea făcuse orecchiette cu roșii proaspete, ricotta de capră și cimbrișor de munte. Unde găsise roșii proaspete în februarie? La Fontana Fredda semăna cu savurarea unui fruct exotic.

În timp ce mîncau, Silvia a vrut să afle alte detalii despre sosirea ei legendară în vale, în vara din urmă cu treizeci și cinci de ani. O impresiona povestea aceea de parcă i s-ar fi povestit despre apariția mișcării punk sau despre căderea Zidului Berlinului.

Dar știi, a spus Babette, în perioada aia nu pierdeam mare lucru la Milano. Mă născusem prea tîrziu. Anii ’70 erau morți și îngropați, iar prietenii mei se gîndeau numai la stadion sau să-și injecteze heroină.

Stadion?

Da. Tras în venă sîmbăta, San Siro duminica, cîteva concerte din cînd în cînd. O tristețe. Atunci m-am gîndit: știți ceva? Eu în vara asta mă duc la o pășune, să mulg vacile și să curăț bălegarul.

Și nu te-ai mai întors.

În cele din urmă, nu. Cine ar fi zis.

Însă trebuie să fie la mijloc și un bărbat.

Păi sigur că era.

Și cum era?

N-aș spune frumos. Dar destul de sălbatic. La pășune aveam un catîr cu care mă plimba cum se ivea o oră liberă și apoi făceam dragoste în spatele unei stînci. Ce frig era!

Și părinții tăi?

Bieții de ei. O dată pe săptămînă coboram să o sun pe mama și să-i spun că sînt bine. Ea urla, mă amenința, spunea ești minoră, trimit poliția după tine să te ia. Eu îi răspundeam că nu mai aveam fise și închideam.

Și cu sălbaticul cum s-a terminat?

Cum se termină cu muntenii.

Adică?

Au în ei o furie care, mai devreme sau mai tîrziu, iese la suprafață cînd nu te aşteptţi. De cele mai multe ori alcoolul o scoate la suprafață. Dacă pot să-ți dau un sfat, fă ce vrei cu ei, dar să nu te căsătorești.

Nici n-am de gînd.

Și fix la miezul zilei soseau muntenii, în uniformele lor de angajați la telescaun. Aveau puțin timp și erau înfometați, nu era o idee bună să-i lași să aștepte mai mult de cinci minute. Silvia ducea pîine și brînză în timp ce Fausto punea la fiert pastele și prăjea șnițele. Babette, din cînd în cînd, îi privea: constrînși să bea apă, își tăiau o bucată de brînză și o mestecau cu o plăcere incompletă, ca și cum n-ar fi avut nici un gust. Pe vremuri, le oferea vin, dar de cîțiva ani conducerea instalației de telescaun și a pîrtiei devenise mai drastică. Ultimul care a intrat a fost cel care lucra sus, la stația de sosire, la 2.300 de metri, în soare și vînt. Iarna petrecută la altitudinea aceea îi lăsa urme pe față, pielea de pe obraji îi era arsă și avea riduri săpate în jurul ochilor. A deschis larg ușa restaurantului, exclamînd:

Auuu, fețe palide!

Babette n-a putut să nu rîdă. Ceva din felul lor de a fi încă reușea s-o înduioșeze, atîta tot. La Paris se găseau oare războinici piei-roşii? Căpetenia s-a dus să se așeze lîngă ceilalți din tribul lui, Silvia a adus pastele și apoi au început să intre și schiorii, cu clăparii, căștile, costumele și copiii flămînzi, iar Babette s-a postat la casă să scoată bonuri.

8

Părul

Într-o seară, dispoziția lui Fausto s-a schimbat din cauza unei conversații la telefon. Stătuse mult în bucătărie și Silvia n-avea de gînd să-l întrebe cu cine vorbise, nici despre ce. Nu voia să știe nimic despre femeia lui dinainte.

Dacă n-ai chef, putem să facem altceva, a spus.

Scuze.

Nu trebuie să-ţi ceri scuze mereu.

O fac mereu? M-oi fi obișnuit.

Afară ningea din nou, dar în apartament focul era aprins și se simțeau bine goi în așternuturi. Ea i-a mîngîiat piciorul cu piciorul ei. I-a luat mîna, partea care-i plăcea cel mai mult la el. O aşchie de lemn i se înfipsese în palmă și ea l-a sărutat fix acolo.

Poate că sînt doar sătul de iarnă.

Nu e un pic cam devreme să fim sătui de iarnă?

E martie, îmi doresc să văd din nou iarba. Vreau să merg la pescuit, vreau să fac baie într-un torent.

Știi să pescuiești?

Nu.

Vrei să facem baie?

Nu e destulă apă caldă pentru baie.

Dar pentru spălat părul? Vrei să mi-l speli tu, cu mîinile astea frumoase?

Fausto nu era genul care să refuze o astfel de propunere: s-a ridicat și și-a tras pe el pantalonii. A băgat lemne în sobă, a umplut o oală cu apă și a pus-o la încălzit. A dus un scaun în baia micuţă și a întins un prosop pe spătar, a pus-o pe Silvia să se așeze rugînd-o să-şi lase capul pe spate, deasupra căzii. Era totul foarte profesionist. Apoi i-a spălat părul: era des și făcea multă spumă cînd îl șampona.

Știi că e posibil să fi găsit un refugiu? a spus ea.

Serios? Care?

Se cheamă Quintino Sella.

Quintino Sella de pe Monte Rosa?

Așa cred. Babette e prietenă cu administratorul, am vorbit cu el azi-dimineață.

Ştiu refugiul Sella.

A, da?

Fausto și-a afundat degetele în spumă, a frecat, s-a gîndit, a frecat din nou, apoi a spus:

Cabana Quintino Sella de pe Felik, 3.585 de metri. Prima dată să fi avut opt sau nouă ani.

Ce e Felik?

Numele unui ghețar.

La opt ani te duceau acolo sus?

Da, era normal. Erau și alți copii. La început, doar pînă la refugiu, urcam şi coboram într-o zi. Cînd am mai crescut, dormeam acolo ca să urcăm pe Castore a doua zi dimineața.

Castore?

E un vîrf din masivul Monte Rosa. 4.226 de metri. Unul dintre cele mai frumoase.

Dar ții minte toate altitudinile?

Cine le mai poate uita? Nume, altitudini, știi cum sînt copiii.

Fausto a luat dușul și a început să limpezească. S-a oprit cînd a simțit că apa caldă devenea călîie. Boilerul electric nu făcea față părului Silviei. Apoi a folosit balsamul pe care i-l dăduse ea.

Sînt bun de coafor?

Foarte bun. Mai povestește-mi despre Castore.

E o creastă pe care ajungi acolo. De pe Colle del Felik, *Felikjoch*. În unele locuri e subțire ca o lamă. Coboară vertical la dreapta și la stînga, iar în jos se deschid niște crevase mari. De mic înveți că, dacă tovarășul de echipă care merge în fața ta cade de o parte a crestei, trebuie să te arunci imediat de cealaltă, altfel te trage jos cu el.

Ți s-a întîmplat vreodată?

Doar în joacă. O dată ghidul ne-a asigurat și a încercat să ne pună să o facem. Un puști de o parte și eu de cealaltă.

Ajutor.

Foarte distractiv.

Fausto s-a dus în bucătărie și s-a întors cu oala cu apă caldă.

Acum dă capul mult pe spate, a spus.

Așa?

Da. Închide ochii.

A turnat apa direct din oală, încet-încet, ținînd-o de toarte.

Ah, a spus Silvia, e minunat!

Gata. Exploratoarea polară are părul spălat.

Mulțumesc, chef.

Nu mai sînt chef. Sînt *coiffeur*.

Alors, merci, mon coiffeur.

Pe urmă s-au dus să se așeze în bucătărie, lîngă sobă. Fausto a băgat alte lemne și ea a început să-și usuce părul cu metoda ei verificată. A deschis ușița sobei și și-a apropiat părul de foc, cîte o șuviță pe rînd, pieptănîndu-l cu degetele de la o mînă pe palma celeilalte. Le ținea acolo doar cîteva secunde, să nu se ardă. Din păr ieșeau aburi.

Felik, a zis Fausto, în vremuri străvechi era numele unui oraș. Într-o zi a sosit un străin. A bătut la toate ușile, dar nimeni nu voia să-l primească în casă, aşa că, făcînd cale-ntoarsă, a aruncat un blestem. Peste orașul ăsta de rahat o să ningă mîine, poimîine, răspoimîine iarăși, pînă cînd o să fie îngropat în zăpadă. Și astfel, acum în locul orașului Felik e un ghețar.

Arată bine. E mult de cînd n-ai mai fost pe-acolo?

Să tot fie vreo douăzeci și cinci de ani.

Și dacă mă acceptă, vii să mă vizitezi?

Bineînțeles. Așteaptă, îți arăt ceva.

Fausto s-a dus să caute harta cu scara de 1:25.000 și a întins-o pe podea. Cabana Quintino Sella era în partea de sus a hărții, la baza marilor ghețari ai masivului Monte Rosa. Fiecare ghețar avea un nume: Verra, Felik, Lys. Refugiul era marcat prin două pătrățele negre.

De ce sînt două?

Celălalt e cabana veche. Au lăsat-o acolo, lîngă cea nouă.

Cît de veche?

Să tot fie din secolul al XIX-lea. Sau poate că fusese deja reconstruită, nu știu. Toate refugiile alea au ars de nenumărate ori, le-au incendiat fulgerele, le-au luat avalanșele. Îmi amintesc de un bivuac măturat de vînt pentru că cineva uitase ușa deschisă. Au ajuns acolo primăvara și bivuacul nu mai era.

Serios?

Erau poveștile pe care mi le spunea tata.

Era alpinist?

Da, de duminică.

Fausto a rîs. Vorbind despre ghețari și refugii, uitase de convorbirea telefonică. A studiat atent harta și și-a dat seama că, în partea de jos, pe partea opusă față de Quintino Sella, era și Fontana Fredda. Dacă harta era lungă de un metru, înseamnă că distanța era de vreo douăzeci de kilometri în linie dreaptă. I-a venit o idee pe care ar fi trebuit s-o aprofundeze și i-a

arătat Silviei cărarea spre refugiu. Focul se întrezărea prin părul ei negru și pe hartă ghețarul era alb cu azuriu, marcat de mici vinișoare albastre.

9

Un ratrac și doi cocoși

Iarna lui Santorso s-a încheiat într-o sîmbătă din martie, pe înserate. Dormise după prînz, cum rareori i se întîmpla, și se trezise obosit, un pic sleit. La ora cinci a ajuns la garaj și a făcut plinul cu motorină la ratrac în timp ce ultimii schiori, cei cărora le plăcea să întîrzie, cei cărora le plăcea după-amiaza, coborau încă, desenînd curbe în mocirlă. La sfîrșitul sezonului, zăpada deja ceda la prînz, mai tîrziu se făcea terci: lui i se părea că imploră să fie din nou apă, să poată uda pămîntul și să curgă la vale. A văzut telescaunele oprindu-se goale. A urcat în cabina lui și a fost recunoscător pentru încălzire, bancheta capitonată, motorul care vibra masîndu-i spinarea. După ultimul schior a trecut patrula să închidă, să scoată parii și indicatoarele, să verifice că nu mai e nimeni și între timp el și-a auzit în stația radio colegul care venea în urma lui, a împins maneta șenilelor și a pornit. În partea de jos pista era ciuruită, marcată peste tot de pete negre: în ultimele săptămîni munca lui se reducea la cîrpit, luat zăpadă dintr-o parte ca să acopere o groapă în cealaltă, continuat cu răbdare pînă la Paște și apoi lăsat ca zăpada aceea binecuvîntată să facă ce voia.

Și totuși, meseria asta îi plăcea, putea sta singur pe munte și vedea cum se înnoptează. Conducea ratracul printre umbrele lungi ale zadelor la asfinţit. Nu s-a mai întîlnit cu nimeni, în afară de Fausto care urca cu pieile de focă pe marginea pistei. Patrula probabil că închisese un ochi în privința

lui: în fond, era cel care îi punea macaroanele în farfurie în fiecare zi dată de la Dumnezeu. A văzut că se antrenase de ultima dată, începea să se descurce destul de bine, chiar dacă în blugi și cu cămașă în carouri părea mai mult un tăietor de lemne decît un schior. Cele două ratracuri l-au depășit și el a salutat fluturînd un băț.

Ăla cine mai e? a întrebat celălalt șofer în stația radio.

Bucătarul lui Babette.

Atunci e bine.

Apoi el și colegul s-au despărțit unde pista se bifurca. Acum, că nu mai vedea pe nimeni în oglinda retrovizoare, și-a aprins o țigară și a dat drumul la muzică. A trecut de stația de sosire a telescaunului și a continuat de-a lungul unei porțiuni pe care ratracurile o foloseau ca să facă manevre, s-a oprit lîngă un bolovan mare care se ivea din zăpadă. Acolo sus, zăpada încă era înaltă și compactă, cea pe care avea s-o folosească pentru gropile din josul pîrtiei. Dar deocamdată a luat binoclul, a deschis portiera cabinei și s-a așezat pe șenile, scrutînd liziera pădurii.

Știa unde să caute și în seara aceea, în sfîrșit, i-a găsit. Doi cocoși frumoși, adulți, negri pe zăpada albă, în plină luptă. Păsările alegeau întotdeauna aceleași locuri ca să se lupte, de la un an la altul se întorceau în arenele lor. Ieșeau la ultimele raze de lumină, cu soarele dispărut deja dincolo de creste, dar încă strălucitor, la ora aceea căreia francezii îi spun *entre chien et loup*. Lui Santorso îi plăcea expresia aceea. În amurg, cocoșii ieșeau să se snopească în bătaie, foloseau gheare, ciocuri, aripi, tot ce aveau ca să lupte, atît de furioși la începutul anotimpului iubirilor încît ignorau un vehicul pe șenile, un bărbat cu binoclu și chiar și rock'n-rollul. Santorso a privit cu atenție sprîncenele frumoase și roșii ale celor doi cocoși, penele înfoiate ca să-l înfricoșeze pe adversar. Pe undeva și femelele îl așteptau pe învingător. Cu sau fără zăpadă, acela fusese dintotdeauna pentru el începutul primăverii.

10

Benzinăria

Pentru animale aventurile începeau și pentru ei doi se terminau sau erau suspendate. În lunea Paștelui, telescaunul s-a oprit pentru ultima dată, schiorii au plecat din Fontana Fredda ca niște păsări migratoare, chiar și Babette a pregătit un anunț pe care scria ÎNCHIS PE PERIOADA SĂRBĂTORILOR. A spus că pleca în vacanță pe o insulă, dar n-a vrut să divulge nici numele, nici marea. Le-a plătit tuturor salariile, a adăugat un mic bonus, n-a spus nimic despre cum mersese sezonul, însă în ultima zi a apărut un tip în sacou și cu cravată, care s-a așezat cu ea la o masă să consulte dosare cu facturi. Fausto știa suficient de multe despre datorii pentru ca scena să aprindă în el o dorință de revoltă.

În joia următoare a ieșit împreună cu Silvia. Au coborît la Tre Villaggi, unde mai erau deschise cîteva localuri. Nu ieșiseră niciodată la cină și se simțeau un pic stînjeniți să se comporte în pizzerie ca un cuplu. Fără șorțurile lor de bucătar și de chelneriță, fără patul lor și soba lor, fără pernele lor și pahare erau, din nou, un bărbat de patruzeci de ani și o fată de douăzeci și șapte, ale căror drumuri urmau să se despartă.

Așadar, unde te duci la primăvară?

Deocamdată în Trentino. În perioada asta e mult de lucru la cîmp. Știi, grădini de legume și livezi.

Nu vrei să rămîi aici încă un pic? Te găzduiesc eu.

Deja m-am cam înțeles cu prietenii mei. Dar, hei, vezi că pe urmă mă întorc!

Sigur.

E Quintino Sella în vara asta.

Știu.

Tu?

Trebuie să rezolv niște lucruri la Milano. Apoi cine știe, aș putea să cultiv și eu o grădină de legume.

El nu se gîndise să-i ia un cadou, ea, da. Era o ediție a *Celor treizeci și șase de priveliști ale Muntelui Fuji* a lui Hokusai. Fausto știa puține lucruri atît despre Japonia, cît și despre istoria artei, iar dintre gravurile acelea o știa doar pe cea mai faimoasă, fără să-l fi interesat niciodată cu adevărat. Acum a aflat că se intitula *Marele val de la Kanagawa*. Privindu-l mai bine, și-a dat seama că valul gigantic înghițea trei bărcuțe de pescari și că sub creasta lui spumegîndă, în centrul gravurii, apărea un mic vulcan înzăpezit, Muntele Fuji. Era evident contrastul dintre impasibilitatea muntelui și tumultul valului din prim-plan.

Vorbește-mi despre cartea asta, a spus el răsfoind alte pagini.

A fost publicată prima dată în 1833, a spus Silvia. În Japonia a avut imediat un mare succes, erau stampele pe care oamenii le aveau agățate în casă. Toate sînt priveliști ale Muntelui Fuji, dar adevăratul subiect e viața cotidiană pe care o avem în față. Munca și anotimpurile care trec. Cel puțin așa cred eu.

Par foarte moderne.

Într-adevăr. Au avut impact și asupra impresioniștilor.

Și Hokusai ăsta ce fel de tip era?

Unul care făcuse gravuri din astea cu miile. Era ca desenatorii de manga, foarte harnic. Semna: Bătrînul nebun după pictură.

Bătrînul nebun după pictură!

Fiecare privelişte avea un titlu cu numele localității și descrierea scenei. Erau toți țărani, pescari, tîmplari, dulgheri, surprinși în timpul muncii și aproape întotdeauna fără să fie conștienți de muntele care îi veghea, uneori imens deasupra capetelor lor, alteori minuscul la orizont. Într-o privelişte cîteva femei elegante arătau spre Muntele Fuji de pe terasa unei ceainării. Și în alta de la sfîrșitul cărții era doar muntele, pe toată pagina.

Însă bucătarul și chelnerița nu sînt, a spus Fausto.

Nu?

Și nici amanții.

Ei bine, noi știm că sînt.

E un cadou foarte frumos. Mulțumesc.

Era ultima lor seară aşa că, în loc să se întoarcă la Fontana Fredda, au decis să o prelungească în barurile din vale. Barurile pentru turiști erau toate goale și-ți inspirau o ușoară tristețe, dar au găsit unul, sub acoperișul unei benzinării, unde muntenii sărbătoreau sfîrșitul sezonului de schi. Cu ultimul salariu în buzunar, adio uniformă de lucru și analize de sînge pentru depistarea nivelului de alcool în următoarele șase luni. Atmosfera era atît de veselă, încît Silvia a început să danseze printre măsuțe și Fausto a înțeles atunci ce voia să spună cînd îi mărturisise că se pricepea să petreacă: își flutura părul de indiancă într-o parte și-n alta, bărbații fluierau, în local toată atenția s-a concentrat asupra ei. Au sosit două beri pe care nu le comandase și l-a căutat din priviri pe cel care le oferea. Un tip cu un zîmbet dement a ridicat paharul spre el de la tejghea.

Ea s-a întors la măsuță și el a spus:

E sfîrșitul.

De ce?

Pentru că acum fiecare plătește un rînd pentru toți. E vina ta. Te salut înainte să-mi pierd simțirea.

Silvia a sorbit din bere, i-a cuprins fața în mîini și i-a dat un sărut. Era transpirată, dansul și privirile o excitaseră, și deja un pic beată.

Dar nu e sfîrșitul pentru noi, așa-i? a spus.

Nu?

Nu.

Eu credeam că e doar o poveste de trecut iarna, a spus el.

În ce sens?

De petrecut iarna la căldură.

Ea s-a încruntat. L-a tras de barbă ca să-l pedepsească pentru replica aia urîtă.

N-o să devii rău stînd singur-singurel aici sus? a spus.

Nu sînt singur. Uite cîtă lume e.

Te rog.

Nu, nu. Promit.

Vrei să plecăm?

Dansează pe o altă piesă, îmi place mult de tine.

Muzica se auzea din micul bar și afară cineva fuma, altcineva se oprea să pună benzină. Cei care se opreau vedeau petrecerea și intrau să bea un pahar. Dincolo de case se înălțau pădurile, negre și nedesluşite pînă la altitudinea pajiștilor, unde zăpada reflecta lumina lunii.

11

O casă goală

Cînd în sfîrșit s-a decis s-o facă, într-o dimineață de aprilie, Fausto s-a urcat în mașină devreme, înainte ca soarele să se ivească de după Colle Finestra. Cîteva porțiuni de pășune apăreau de-acum din zăpadă, dar era iarbă veche, searbădă, și părea să murdărească albul, la fel ca cenușa din sobe aruncată din case și grămezile de bălegar care începeau din nou să miroasă. Puțin mai jos, ierbii i se dădea foc, lăsînd fîșii de pășune înnegrite. După o iarnă întreagă petrecută la acea altitudine, Fausto a simțit un fel de stupoare coborînd valea: deja la Tre Villaggi zăpada aproape dispăruse și sub cota de o mie de metri iarba căpăta culoare. Pădurea de brad și zadă s-a populat cu mesteceni, goruni, fagi, paltini, castani, a devenit mai deasă și mai viguroasă, iar piatra caselor a fost înlocuită de cărămizi și țigle și, în fine, cu betonul halelor industriale. La stația de taxare de pe autostradă i s-a părut firesc să pornească radioul și a nimerit peste buletinul de știri de la ora opt. Venea totul de-a valma: fundul văii, autostrada, camioanele, ora opt dimineața, știrile neglijabile ale zilei. Fusese plecat o vreme, dar asta nu însemna că lumea încetase să-l intereseze. S-a oprit la un popas doar pentru plăcerea de a bea o cafea printre camionagii și navetiști. Pe porțiunea Torino-Milano masivul Monte Rosa a rămas în geam kilometri întregi, mai întîi peste cîmpuri și ferme, apoi peste centrele comerciale și complexurile industriale ale hinterlandului. *Muntele Fuji peste fabricile și traficul*

dimineții, s-a gîndit. Nu era nici măcar ora nouă și jumătate cînd a intrat în Milano. Îi plăcuse întotdeauna apropierea aia absurdă a Alpilor de orașul lui, de cîte ori plecase pe munte în ultima clipă, dintr-un impuls, după vreo ceartă sau din dorința de a sta singur: îi era de ajuns să urce în mașină ca să fie sus în cîteva ore. Acum ar fi preferat ca cele două jumătăți ale vieții lui să fie mai îndepărtate, ca acea călătorie să fie lungă și complicată, o poveste cu trenuri, trăsuri, poteci de catîri ca în jurnalele călătorilor englezi din secolul al XIX-lea.

În coloană, la semafor, s-a gîndit: Dumnezeule, chiar că te obișnuiești cu orice. Aș putea și să mă obișnuiesc din nou cu asta, mi-ar fi de ajuns o săptămînă. În mod automat a luat-o pe șoseaua de centură, a schimbat direcția după Podul Ghisolfa, a găsit loc de parcare pe aceeași stradă laterală. În piața cartierului era un du-te-vino de curieri peruvieni, arabi fără ocupație stăteau la măsuțele scoase în aer liber, africani înalți și subțiri îşi așteptau rufele în fața spălătoriilor publice. Umanitatea era precum pădurea, s-a gîndit: pe măsură ce coborai, devenea mai diversă.

A intrat într-o curte interioară cu căsuțe galbene, tomberoanele pentru gunoiul selectiv de o parte și suportul de biciclete de cealaltă, și a folosit setul lui de chei ca să deschidă o ușă în fața căreia se aflau o băncuță și cîteva flori. Se pregătise pentru un spectacol trist, în schimb, după ce a trecut pragul, simțul lui olfactiv a fost cel luat prin surprindere: nu de mirosul unui loc părăsit, ci de inconfundabilul, misteriosul miros al casei, încă atît de prezent. Și totuși, din mobilier nu mai rămăsese aproape nimic, mai puțin bucătăria pe care nu merita să o demontezi și o canapea de care voiau să scape de ani de zile. Cîteva afișe pe pereți, cîteva etajere goale. Casa avea tavan înalt și ferestre mari, fiind, într-o viață anterioară, atelierul unui meșteșugar, și Fausto a urcat pe o scăriță de fier la supanta moștenită din acele vremuri. Sus, Veronica îi lăsase un sul de saci negri și o stivă de cutii. Nu se atinsese de hainele lui din dulap și nici de cărțile din bibliotecă. Lucrurile lui și lucrurile ei fuseseră separate ordonat, fără resentiment, în

ceea ce fusese dormitorul lor. Fausto a apreciat grija aceea, a văzut în ea dorința unui final demn.

S-a dus cu lucrurile de aruncat la locul special amenajat, la întoarcere a trecut pe la un bar să ia două beri reci. Veronica a sosit în timp ce închidea cutiile cu cărți. În casă nu mai era nici o masă sau vreun scaun, o ceașcă sau un pahar sau o scrumieră, așa că ea și-a băut berea sprijinită de blatul bucătăriei, scrumînd țigara în chiuvetă, iar el așezat pe canapeaua veche, desfundată. S-au salutat pupîndu-se pe obraz. O singură dată, nu de două ori, detașați, dar nu formali. Altădată, cînd se întorcea de pe munte, întîi de toate Veronica îl dezbrăca și îl trimitea la duș: în momentul cînd a pupat-o, Fausto și-a amintit acest lucru și i s-a făcut rușine că, fără îndoială, putea. Ar fi trebuit să se spele înainte.

Și acolo sus cum merge? Scrii? a spus ea.

Aș, deloc.

Ce-ai făcut toată iarna?

Am fost bucătar.

Bucătar?

Într-un mic restaurant. E un loc frumos, să știi. Mai bun decît oricare alte locuri de muncă. Meniul e simplu, sînt mereu aceleași patru feluri de mîncare.

Cine ar fi zis vreodată.

Eu sigur nu.

Ei bine, ți-a plăcut mereu să gătești.

E adevărat.

Nu-ți iei ustensilele, oalele tale frumoase?

N-aș ști unde să le pun. Tu nu le vrei?

Că și gătesc. Veronica a zîmbit. Poate că e cazul să învăț. Așa n-o să mai comand porcării seara.

A băut din sticlă, dezvăluindu-şi gîtul ei lung. După mai bine de șase luni de cînd n-o văzuse, Fausto și-a dat seama că e o femeie frumoasă de

patruzeci de ani, în anotimpul în care la Milano femeile încep să se dezbrace. Pielea lor neacoperită îl impresiona întotdeauna primăvara, coborînd de la o altitudine unde femeile încă aveau pe ele haine de lînă. Brațele, gleznele, pulpele și formele care se ghiceau pe sub îmbrăcăminte. Trupul Veronicăi era mai matur și mai plin decît celălalt cu care se obișnuise recent. Slăbise, asta era cert, nici vorbă de porcării. Cine știe dacă din cauză că nu mînca sau pentru că ieșea cu cineva.

Tu ești bine? a întrebat-o.

Ea a ridicat din umeri.

Am un loc de muncă și sînt plătită. În vremurile astea nu e puțin.

Și în afară de locul de muncă?

Ce pot să-ți spun? Nu aici mă închipuiam în acest moment al vieții mele.

Îmi pare rău.

Însă nu m-ai ajutat mult, de.

Ai dreptate.

Știi că mama ta mă sună o dată pe săptămînă?

Nu, nu știam.

Însă n-ai uitat că are optzeci de ani, nu?

Mîine o vizitez.

Te gîndești vreodată la alții, în timp ce te ocupi de regresul tău fericit?

Iat-o pe Veronica. Totul era adevărat și corect, ce putea să mai zică. Aşa că Fausto a continuat să se scuze față de acea femeie frumoasă pentru care gătise de atîtea ori.

12
În străinătate

A revăzut-o a doua zi dimineață, într-un birou din centrul orașului, la jumătatea drumului dintre Dom și Piața Afacerilor, una dintre acele clădiri placate cu marmură unde ai impresia că sînt doar avocați, economiști și notari. S-a așezat la o masă ovală între Veronica, notar, reprezentantul băncii, fata care urma să locuiască în casa lor și tatăl care i-o cumpăra. Din cauza crizei economice, o vindeau cu ceva mai puțin decît o achiziționaseră și mare parte din sumă se ducea spre stingerea creditului care fusese, pentru ei doi, echivalentul unei căsnicii. Cel de la bancă avea aerul că trebuie să înghită multe lecturi de acte notariale. Fata fierbea de nerăbdare să primească cheile, tatăl era singurul care urmărea cuvînt cu cuvînt. Veronica voia doar să se termine și lui Fausto i s-a părut că ascultă ceremonia lui de divorț: *Vrei tu, Fausto Dalmassi, să renunți la această femeie, vrei să nu-ți mai împarți viața cu a ei, vrei să iei înapoi jumătate din ce aveați împreună și vrei să nu mai faci dragoste cu ea, să nu te mai ocupi de ea, să o eliberezi de povara persoanei tale, să nu mai știi nimic despre această femeie pînă cînd moartea vă va nimici?* Da, vreau, s-a gîndit și a semnat unde era de semnat. Și-a dorit ca fata aceea să fie fericită în noua casă, să fie un loc important pentru ea și să petreacă acolo anii ei cei mai buni. După semnături, tatăl a împărțit plicurile cu cecurile, unul băncii, unul Veronicăi și unul lui Fausto, care a băgat în buzunarul sacoului puțin peste opt mii de

euro. La patruzeci de ani, era tot ce deținea, în afară de mașină, și a ieșit din biroul acela parțial întristat, parțial ușurat.

Atunci, pa, i-a spus Veronicăi pe stradă.

Ce tristețe, nu? a spus ea. Avea ochii lucioși. Ce faci, te întorci imediat sus?

Nu mă grăbesc. Vrei să bem o cafea?

Nu, mă duc la birou. E deja tîrziu. Și apoi, ca să ne spunem ce? Pa, Fausto, pa.

Un sărut pe gură, de data asta. Apoi ea s-a răsucit și s-a îndepărtat cu pași repezi pe bulevard. El, care nu se grăbea, i-a privit spatele pînă cînd a dispărut sub portic, printre oameni.

Oare cînd o să mă mai întorc în centru, la Milano, s-a gîndit, așa că a hotărît să facă doi pași înainte să plece. Aproape că nu-și mai amintea că există Domul, marea piață pavată și proaspăt spălată, monumentul ecvestru al lui Vittorio Emanuele, clădirile austere din secolele al XIX-lea și XX care echilibrau bizareriile gotice ale catedralei. I-a venit în minte Hemingway și povestirea despre Milano pe care o citise de multe ori, cum se intitula? *În străinătate*, iată cum. Canalul care încă traversa centrul, o bătrînă care vindea castane coapte pe un podeț, un veteran american care, mergînd la spital, cumpăra un cornet și își ținea castanele calde în buzunare. Trebuia să fie octombrie sau noiembrie. Erau vulpi și cerbi atîrnînd afară din prăvălii, cu blana zbîrlită de vînt, corpurile care se bălăngăneau și, după tratamentul de la spital, soldații traversau piața să meargă la Café Cova, aproape de La Scala, plină de fete patrioate. Fausto și-a amintit începutul: *Cînd a venit toamna, războiul se desfășura în continuare, dar noi nu mai participam*[1]. Ce început memorabil. I-ar fi plăcut să i-l citească Silviei în cămăruța lor. Era obișnuit să-l citească cu voce tare, îl folosise ani la rînd la cursurile de scriere creativă și, cînd îl explica studenților, vorbea despre tratament, despre a te trata, despre a împărtăși cu ceilalți propriile răni, despre imposibilitatea de a te vindeca în întregime și despre posibilitatea, în

schimb, de a găsi o alinare. Acum prefera să și-o amintească ca pe o povestire despre Milano în 1918. O epocă în care în prăvăliile din centru se vindea vînat. Silviei nu i-ar fi vorbit despre răni și despre tratamente, poate despre dezertare: pe front războiul încă nu s-a terminat, dar să-l ducă altcineva, noi ne plimbăm cu castanele coapte în buzunare și oferim de băut fetelor la cafenea. Cînd s-a gîndit la asta, i s-a făcut sete. A traversat Galeria bucurîndu-se că mai ține minte străzile din Milano, a ajuns la Cova, care acum nu mai era lîngă La Scala, ci pe Monte Napoleone, între buticurile frecventate de soțiile milionarilor ruși. Sau erau amantele? A comandat un pahar de șampanie la bar ca să-l închine pentru succesele lui recente. *Tocmai divorțase și vînduse casa*, s-a gîndit, *și bea șampanie singur la zece dimineața*. Barmanul era probabil obișnuit cu ciudățeniile rușilor și l-a servit impasibil.

1. În Ernest Hemingway, *Zăpezile de pe Kilimanjaro și alte povestiri*, traducere din limba engleză şi note de Ionuț Chiva, Editura Polirom, Iaşi, 2007, p. 275 (n.t.).

13

Un spital din vale

Cînd s-a întors sus, în micul magazin unde își făcea cumpărăturile, a auzit că Santorso avusese un accident. Acolo nu știau exact ce i se întîmplase, doar că era pe munte și că fusese transportat cu elicopterul, dar în sat umbla vorba că rămăsese prins sub o avalanșă. Fausto a încercat să întrebe la chioșcul de ziare și apoi la bar: peste tot dădeau din mîini, nu știau, nu înțelegeau de ce se amestecă individul ăsta, bucătarul ăsta care rămăsese acolo sus în extrasezon. Poate datorită lucrurilor care tocmai i se întîmplaseră în oraș, Fausto a hotărît să se amestece cu adevărat: nu era nevoie să întrebe de drum, elicopterul decola și ateriza într-un singur loc.

A condus cincizeci de kilometri pînă la un spital modern de provincie, bine semnalat și cu o parcare mare, la poalele munților. Își dăduse seama deja cînd era în mașină că nu știa nimic despre Santorso, nici măcar numele. Însă avea o oarecare experiență cu spitalele, fusese nevoit să meargă în cîteva: a întrebat de un unchi sosit de la Urgențe, trebuia să fie la Ortopedie, și a folosit unul dintre numele pe care în Fontana Fredda le aveau aproape toți. A nimerit din prima. Era un Luigi Erasmo Balma internat la etajul al treilea.

L-a găsit pe Santorso, sau Luigi Erasmo, în pat, cu capul bandajat. Avea bandaje și la mîini: arătau ca niște mănuși de box care îi ajungeau pînă la

jumătatea antebrațului. Era treaz, adică mai mult decît treaz, era în stare de alertă.

Oh, ia te uită pe cine văd, a spus.

Luigi!

Ce cauți aici?

Ce să caut, pe tine.

Mă căutai pe mine?

Dar ce-ai făcut?

Trebuia depășită stînjeneala: Santorso şi-a aşezat mai bine spatele pe pernă și Fausto a aruncat o privire la colegul lui de cameră. Era un bătrîn lîngă care stătea o femeie de vîrstă mijlocie. Și femeia îi privea, apoi, ca să nu fie indiscretă, s-a întors și s-a ocupat din nou de tatăl ei, sau ce era.

O tîmpenie, a spus Santorso. Pierdusem un schi și, în loc să-l las acolo unde era, am avut proasta idee să mă duc jos să-l iau. Era cam abrupt, am coborît pe niște pietricele și au luat-o la vale nişte bucăți de stîncă.

Dar unde?

Știi unde-i Valnera?

Sigur că știu.

Știi creasta cu gardurile antiavalanşă?

Da.

Acolo în spate, într-un loc banal.

Și ai căzut?

Nu, m-am ținut. Dar poate că era mai bine să cad.

A schiţat gestul de a ridica brațele bandajate, s-a uitat în tavan și a spus:

Cum am auzit-o luînd-o la vale, m-am ținut tare de stîncă. Mi-am protejat capul, mai mult sau mai puțin, însă mîinile mi le-a prins în plin.

Pula mea.

A fost ca și cum le-aș fi pus sub roata tractorului. Măcar aveam mănușile groase.

Ai fracturi?

Nu mai știu în cîte locuri.

Și capul?

Eh, ăla nu mi-a fost niciodată de folos.

Încă i se citea în privire spaima prin care trecuse. Era vlăguit și, povestind, rămînea fără aer. Te impresiona să-l vezi în așternuturi, cu părul cîlțos, neras, gîtul înnegrit de soare și bandajele acelea albe și curate. Însă, odată ce i-a trecut mirarea, a părut bucuros de vizită. Vorbind și povestind, îi venea un pic inima la loc.

Ai făcut ceva drum ca să mă găsești.

Nu eram sigur dacă să vin, apoi m-am gîndit… Chestia e că sus nimeni nu știa să-mi spună nimic.

Sus! Ăia m-or crede mort.

Mai mult sau mai puțin.

Am senzația că am încasat o groază de lovituri.

Păi, chiar le-ai încasat.

O rafală puternică de vînt, ei, Faus? Îți amintești ziua aia în pădure?

Da, dar nu te-a tîrît jos. Hai, că ești o zadă frumoasă. Te-au operat la mîini?

Trebuie așteptat să se dezumfle un pic.

Corect.

Au mai vorbit cîteva minute, apoi a intrat o asistentă să-i schimbe pansamentele și lui Fausto i s-a părut că venise momentul să-și ia la revedere. L-a întrebat dacă are nevoie de ceva și a promis că o să vină peste cîteva zile. Santorso nu era obișnuit cu acest gen de atenții, a uitat să mulțumească, dar era emoționat în timp ce îl saluta. S-a lăsat în voia îngrijirilor asistentei cu aceeași recunoștință stînjenită.

Fausto s-a dus să caute un medic pe care l-a găsit aproape imediat. Era un bărbat în jur de șaizeci de ani, cu fața bronzată de la viața petrecută în aer liber, obișnuit să vorbească simplu. I-a spus lui Fausto că văzuse deja mîini distruse în halul ăsta: la muncitori, cînd și le vîrau sub presele

hidraulice. Nu-și explica cum reușise Santorso să le folosească ca să cheme salvarea, probabil că o făcuse imediat după accident și înainte să devină inutilizabile. Pierduse mult sînge, în elicopter leșinase din cauza hemoragiei și acum era plin de antibiotice și anticoagulante. Oricum, deși medicul spunea că era exclus ca mîinile acelea să fie ca înainte, într-un fel sau altul o să le pună din nou în funcțiune.

A vrut să adauge ceva care nu avea legătură cu ortopedia, i-a spus lui Fausto că starea generală a domnului Balma se putea defini drept dezastruoasă. Avea un ficat de alcoolic și arterele îngroșate și obstrucționate, te puteai aștepta la o ischemie dintr-un moment în altul, dacă nu mai rău. Nu mai fusese la medic și nici nu mai făcuse analize de sînge de ani de zile. De-ale muntenilor.

A început să vorbească la plural, să spună *ei* în loc de *el*, și a zis:

Știți și dumneavoastră cum sînt. Cu ce mănîncă, ajung la cincizeci de ani avînd deja mai multă grăsime decît sînge în vase. Și nici nu-și schimbă obiceiurile pe urmă. Parcă așteaptă inevitabilul.

Fausto a încuviinţat din cap, nu știa ce să spună.

Nu e unchiul dumneavoastră, nu?

Nu.

Dar omul ăsta n-are vreo rudă?

Nu știu, trebuie să întreb.

Ei bine, dacă o găsiți, spuneți-i să vină să vadă cum se simte. În trei zile sînteți primul cu care vorbesc. Și apoi, va trebui să-l asiste cineva cînd îl trimitem acasă, cu două mîini în ghips nu poți face mult.

Da, îmi imaginez.

Ieșind din spital, mai mult din curiozitate decît din alt motiv, s-a dus să vadă elicopterul salvamontului. Lui îi luase o oră să ajungă cu mașina din Fontana Fredda, dar pe calea aerului nu era o distanță mare, probabil nu durase decît cinci minute. A găsit echipajul acolo, în apropierea platformei. L-a recunoscut pe ghid, era un bărbat faimos prin părțile alea: îl chema

Dufour, avusese o carieră de alpinist și aparținea unei familii istorice de ghizi de pe Monte Rosa, erau chiar administratorii refugiului Quintino Sella. Deși aproape de vîrsta de pensionare, încă își făcea turele de serviciu pe elicopter. Și Dufour a părut să-l recunoască. Pentru o clipă, Fausto și-a făcut iluzii că, după douăzeci și cinci de ani, își amintește de puștanul acela în excursie cu tatăl lui, în schimb l-a auzit întrebînd:

Dar tu nu ești bucătarul lui Babette?

În persoană.

Atunci știu pentru cine ai venit.

Nu că-i displăcea să fie bucătarul lui Babette. E corect ca fața ta, între miile de fețe care trec și se confundă între ele, să fie ținută minte datorită muncii. Nu a plimbării pe aceiași munți încă de copil sau a stării de rău cauzate de nostalgie cînd erai departe de ei.

Dufour i-a povestit că Santorso vorbise chiar cu el la telefon. Se știau de-o viață. Îi dăduse poziția cu precizie, altitudinea, vizibilitatea, descrierea locului în care se afla. Nu fusese greu să-l identifice în zăpadă. Stătea pe o stîncă de parcă s-ar fi bucurat de panoramă și la sosirea elicopterului ridicase brațele în semnalul convenit. Nu te puteai uita la mîinile alea.

Fausto i-a relatat ce îi spusese medicul, nu despre inimă și ficat, ci despre mîini. Mîinile muncitorilor sub prese, mîinile pe care, într-un fel sau altul, o să le pună din nou în funcțiune.

Ce bine, a spus Dufour.

Va fi nevoie de răbdare.

Ei, cred și eu.

Pot să te mai întreb ceva?

Cum să nu.

Era o fată care lucra la Babette astă-iarnă. Știu că poate ați luat-o la refugiu.

Sigur că am luat-o.

Mă bucur.

Zici că o să reziste? Nu cumva o să dea bir cu fugiții după o săptămînă?

Nu nu, nu dă bir cu fugiții.

Cum o cheamă?

Silvia.

A, da, Silvia. Și pe tine?

Pe mine, Fausto.

Vino să ne faci o vizită cîndva, Fausto.

Cu plăcere.

Ar fi stat de vorbă încă mult timp cu un bărbat ca Dufour. Despre Sella, despre Monte Rosa, despre gheţarii de altădată și despre toți munții pe care cu siguranţă îi văzuse în călătoriile lui prin lume, dar i-a mulțumit, l-a salutat și pe pilotul elicopterului și s-a întors sus să caute o rudă a bietului om.

14

Proscrisul

Și astfel, hoțul a nimerit la Fontana Fredda chiar în timp ce paznicul nu era acolo. A sosit din est, de pe Colle Finestra, înainte să se lumineze: era un lup solitar care hălăduia de la o vale la alta, stînd prin păduri și traversînd drumurile numai cînd era necesar și doar noaptea. La ora aceea zăpada încă era înghețată și oferea un sprijin bun, astfel că ajunsese la trecătoare fără să lase altă urmă în afara zgîrieturilor ghearelor pe povîrniș. A trecut de capela mică, de zidul fără mortar care odată fusese un hotar, și și-a făcut apariția pe micul platou în cenușiul dinaintea zorilor.

Adulmecînd aerul, a regăsit o amintire îndepărtată a acelor locuri, una moștenită. Ca regulile cărora li se supunea fără să le pună la îndoială – să stea la înălțime, să stea în pădure, să călătorească noaptea, să se ţină departe de case și de drumuri –, chiar dacă de-acum își dăduse seama că ceva, din vremurile în care regulile fuseseră stabilite, se schimbase. În sat probabil că cineva era deja treaz. A simțit miros de foc, care era miros de om, și mirosul animalelor lui, dar erau prezențe cu mult mai palide de cînd el, sau altul înaintea lui, fusese alungat de acolo.

Vîntul și-a schimbat direcția, a mîngîiat muntele și i-a adus în nări mireasma pădurilor. A adulmecat mirosul de capră-neagră, de cerb, de mistreț: numărul animalelor de vînat crescuse față de altădată, cînd strămoșii lui erau nevoiți să stea la pîndă zile întregi ca să găsească un pîrș

sau un bursuc, hrană care nu le potolea foamea și îi obliga să vîneze mereu. Acum adversarul pleca, lăsa terenul liber. În păduri, prăzile erau din abundență și devenise ușor să vînezi. Lupul şi-a înălțat botul în vînt, a așteptat să-și schimbe din nou direcția și să îi aducă alte vești din vale și a primit confirmarea: mirosul omului era de-acum doar rămășița unui miros, urma cuiva care a trecut și nu mai e acolo. A privit cu atenție cîmpurile necultivate, hornurile din care nu ieşea fum, și i s-a părut că e doar un alt sat nelocuit întîlnit în timpul călătoriei lui. Da, adversarul își pierduse vigoarea, poate nu atît cît să devină inofensiv, dar suficient cît să se poată aventura. Poate că vechile reguli trebuiau schimbate.

A avut și o altă senzație, care n-avea legătură cu foamea, vînătoarea, teama, prudența, calculul. Era cea pe care o avea de fiecare dată cînd ajungea la o creastă și se uita spre o vale nouă. Un fel de încîntare, un miros care îl atrăgea chiar mai mult decît al cerbului sau al caprei-negre. Mirosul descoperirii.

Capela mică fusese martora trecerii hoților, braconierilor, contrabandiștilor și delincvenților de toate felurile. Lupul a coborît pe munte, păşind tăcut și ușor pe zăpada tare, în cîmp deschis pînă unde a găsit din nou adăpost în desișul pădurii.

15

Fiica munteanului

S-a dovedit că Santorso avea o rudă, o fiică ce trăia în altă parte și cu care el n-a vorbit la telefon pînă cînd n-a aflat ea ce se întîmplase. L-a sunat și pe Fausto la scurt timp după ce vorbise cu tatăl ei. Greu de spus după voce cîți ani avea. A cerut informații mai precise, Fausto i-a povestit despre vizita la spital și i-a repetat și ei ce spusese medicul, fără să omită nimic de data asta. Fata a pus alte întrebări: tatăl ei va suferi de vreo invaliditate? Putea munci sau nu? Avea dreptul la o pensie? Vedea situația dintr-o perspectivă foarte practică. Vorbea o italiană aproape lipsită de accent: din Fontana Fredda îi rămăseseră doar anumite vocale închise, mici defecte pe care nu reușise să le facă să dispară și care unei urechi exersate îi dezvăluiau limba aspră a muntelui.

Sînteți prieten cu tata?

Aș spune că da.

Știu că v-ați cunoscut astă-iarnă.

Așa e. Eram bucătar într-un restaurant de pe pîrtia de schi.

La mama.

Cum?

La mama mea.

Babette e mama ta?

Da, dar nu o cheamă așa.

Totul i s-a părut atît de limpede după aceea. Santorso trecea pe acolo dimineața și seara, ea îl trata ca și cum ar fi fost fratele ei. S-a simțit un prost că îi văzuse împreună luni de zile și nu-și dăduse seama.

Nu-l cunoașteți atît de bine pe tata, deci, a spus fata.

Nu, într-adevăr.

Însă cei care-l cunosc nu s-au dus să vadă cum se simte.

Fausto nu știa ce să spună. Se simțea pus în dificultate de o puștoaică.

În fine, mulțumesc oricum. Apreciez mult. Caut un zbor pentru mîine.

Un zbor de unde?

Londra.

Locuiești acolo?

La Brighton. E lîngă mare.

Și ce faci la Brighton, studiezi?

Nu, lucrez într-un hotel.

Vine cineva să te ia de la aeroport?

Da, nu vă faceți griji.

După ce a încheiat conversația, Fausto a rămas toată seara pe gînduri. S-a gîndit la Santorso și la Babette ca soț și soție. Cine știe cît timp fuseseră împreună și de cînd se despărțiseră. Fiica putea să aibă douăzeci de ani. Cu un astfel de tată și o astfel de mamă, era logic să aibă o anumită personalitate. Fiica unei revoluționare și a unui muntean.

El şi Veronica nu făcuseră un copil, vorbiseră despre asta de cîteva ori amînînd discuția pe viitor, apoi nu mai existase viitor și acum cine știe dacă era mai bine sau mai rău că nu făcuseră un copil împreună. Ceva care să rămînă din povestea lor, departe, poate, într-un hotel lîngă mare. Cineva care să semene un pic cu ea și un pic cu el. Se gîndise să o sune pe Silvia să-i povestească noutățile, dar partea asta nu era cazul să i-o povestească și a lăsat-o baltă. S-a simțit foarte singur în seara aia. Cum îi spusese ea? *Să nu devii rău?* S-a gîndit la spinarea Veronicăi care se îndepărta în grabă ca el să n-o vadă plîngînd. Dar ce făcea acolo, un tîmpit de patruzeci de ani

fără familie și fără serviciu, altceva decît să urmeze utopia ridicolă a lui *trăiește-în-locul-care-te-face-fericit*? Exista o singură persoană cu care putea deveni rău și știa și cum. A aruncat în chiuvetă restul din pahar și s-a îndreptat spre pat, străduindu-se să-și țină promisiunea.

16

Drumurile cîntecelor

Și atunci ce pot să mănînc? a întrebat Santorso.

Mazăre. Fasole. Năut. Soia.

Ce scîrbos.

Dar știi, depinde cum le gătești.

Și carne?

Pui.

Puiul nu-i defel carne.

E carne albă. Și pește. Somon afumat, filé de merluciu.

Și brînză?

Poți să uiți de brînză.

Dio faus.

Se întorceau de la spital, Fausto la volan, Santorso privind pe geam, într-o dimineață ploioasă. La început era îngîndurat, dar cînd au intrat în vale, a devenit atent la tot. Petrecuse trei săptămîni închis acolo și le povestise asistentelor că nu mai stătuse departe de casă atît de mult din armată. În trei săptămîni primăvara transformase peisajul: iarba crescuse de-o palmă, pomii înfloriseră, pădurea de foioase căpătase o nuanță strălucitoare. Pe munți linia zăpezii urcase cu cinci sute de metri.

E frumoasă valea mea, nu-i așa? a spus Santorso. Nici măcar nu-i păsa de ploaia care bătea în parbriz.

E frumoasă, da.

Și sînt unii care fug de aici.

Înțelege-i dacă poți.

Mergi încet, că pe aici trec turmele.

Fausto a încetinit în spatele unei cirezi care ocupa carosabilul. Urcau la pășunile de mai, cele intermediare, numite *mayen*. Pentru un kilometru a rămas în urma lungii procesiuni de bovine, nepăsătoare în fața ploii, a tălăngilor pe care le aveau la gît, a cîinilor care lătrau în jur și din cînd în cînd se scuturau de apă.

Ce te-ai dus să faci la Milano?

Am vîndut casa. M-am dus să o salut pe mama. Mi-am recuperat cărțile.

De ce, aveai o casă?

O jumătate, împreună cu fosta mea iubită. Acum nu mai avem jumătate din nimic.

Ai făcut bine.

Hm! Nu știu.

Și acum ce faci, îţi cumperi casă la Fontana Fredda?

Nu, gata cu casele. Deocamdată îmi caut de lucru. Babette o fi în vacanță, dar eu am de plătit chiria.

Corect.

Apoi vitele au părăsit drumul asfaltat și s-au revărsat pe o pajiște. O namilă de om cu umbrelă și purtînd șorțul de crescător de animale a schimbat un salut cu Santorso în timp ce îl depășeau, Santorso a ridicat o mînă în ghips și i-a rostit numele. *Martín cel Frumos*, a spus. Numea toate lucrurile cu care se intersectau, fiecare casă, sat, persoană, fiecare torent și fiecare pășune, dar cu jumătate de voce, într-o litanie doar a lui. Iată *Borna Freida, Prato delle Lose, Barmasse*, iată *Omul Strîmb* și *Ru del Pane Perduto*, iată *Buon Tempo* la barul din *Trois Villages*… Fausto și-a amintit cartea lui Chatwin despre aborigenii australieni, care foloseau cîntece în loc de hărți ca să memoreze traseele. În cîntec era tot ce se întîlnea de-a lungul

drumului, o stîncă avînd formă ciudată, un arbore solitar, ogorul cuiva și astfel călătorul, învățîndu-l pe de rost, învățase și traseul. Santorso își cînta drumul spre casă, cîntecul văii lui. Fausto s-a întrebat dacă mai devreme sau mai tîrziu o să-l cînte și el.

Și despre băut ce ți-au spus?

Ție nu ți-au spus nimic?

Mie nu.

Poți să bei un pahar de vin roșu la masă. Și o bere din cînd în cînd.

E deja ceva.

Bine, aş vrea să văd cum ai să faci asta fără mîini.

Găsesc eu un sistem.

La Tre Villaggi au cotit spre Fontana Fredda și de acolo în sus, puțin cîte puțin, luna mai s-a retras și s-a stins. La 1.500 de metri zadele încă nu înfrunziseră, primele brîndușe se iveau pe pășune și doar torenții erau deja umflați. După ultima curbă, de-acum la 1.800, ploaia devenea ninsoare.

Siberia, a spus Santorso. Era versul final din cîntecul lui.

Și după ăștia cică e primăvară.

Fausto l-a însoțit pînă la ușa casei, unde îl aștepta fiica lui. Era o fată înaltă, voinică, avea trăsăturile un pic aspre ale tatălui și pielea foarte deschisă a roșcaților, ca mama ei. Roșul care la Babette era o amintire la ea era intens, era roșul macilor și ieșea în evidență în peisajul acela cenușiu. Fata i-a deschis portiera tatălui, care s-a chinuit un pic să coboare avînd cele două brațe legate de gît. Au intrat în casă în timp ce Fausto descărca cutiile cu mazăre, fasole, chiftele de soia și pește congelat pe care le luase pentru Santorso.

17

O carte poștală

Dar nu puteai opri primăvara, era prea puternic instinctul de topire, de deschidere, de înmugurire. Din izvoare țîșnea apă care se revărsa din bazine și torenții dezghețului săpau șanțuri în drumurile nepavate, dădeau la iveală pietrele pe cărări. Soarele încălzea ziduleţele teraselor, trezind viperele din hibernare. Lui Fausto i s-a întîmplat să le vadă împerechindu-se, jos, într-un loc numit Murazze: viperele, de obicei atît de sfioase, lăsau deoparte orice prudență și devenea periculos să te intersectezi cu ele, le găseai încolăcite și era mult mai bine să treci la distanță fără să le deranjezi. El își reluase drumeţiile şi mergeau ore în șir, așa cum făcea toamna. Urca pînă la altitudinea zăpezii sau se plimba prin pădurile rănite, unde cerbii și căprioarele, frecîndu-și capul de vreun trunchi, sîngerînd, smulgîndu-și pielea de pe ele, îşi eliberau în sfîrșit noile coarne.

În zilele acelea a răsfoit din nou cartea pe care i-o dăruise Silvia, Hokusaiul lor secret. Erau o mulțime de asemănări între stampele acelea vechi și ce vedea de la fereastră. La Fontana Fredda muntenii ardeau ienuperi și mărăciniș, foloseau grapa ca să niveleze muşuroaiele cîrtiţelor, Gemma trecea cu un cuțitaș să adune cicoare: singură în mijlocul unei pășuni, se apleca la fiecare doi sau trei pași și umplea saci întregi. Și în locul acela toți păreau că ignoră Fujiul care îi privea cu atenție.

La sfîrșitul cărții a găsit singura scriere pe care Hokusai o lăsase și care spunea: „De la vîrsta de șase ani am obsesia de a reproduce formele lucrurilor, dar, dintre multele opere pe care le-am creat de la cincizeci la șaptezeci de ani, nu e una care să aibă vreo valoare, pînă cînd, la șaptezeci și trei de ani, am reușit să înțeleg cum sînt alcătuite păsările, animalele, insectele, peștii, cum apar iarba și copacii; și la optzeci voi fi făcut progrese și mai mari, la nouăzeci voi fi priceput sensul profund al drumului artei, la o sută voi fi ajuns poate la adevărul suprem, la o sută zece fiecare linie, fiecare gravură o să fie pline de viață; înțelepții, dacă sînt longevivi, vor vedea că n-am promis ceva nesincer, asta e speranța mea. Semnat: Bătrînul nebun după pictură“.

Babette le lipsea celor din Fontana Fredda, anunțul pus afară pe ușă se decolora tot mai mult. Lui Fausto i-a venit cheful să facă ceva ce nu făcuse de foarte mult timp: a luat un blocnotes și un pix și s-a așezat la masă să-i scrie o scrisoare. Și-a amintit cît îi plăcea odată, fusese prima lui formă de scriere. Cîte scrisori expediase fetelor de care se îndrăgostea! Pe trei foi, i-a povestit lui Babette despre primăvara aceea, despre Veronica și despre casa din Milano, despre îndoielile și senzația de eșec pe care i le lăsaseră zilele petrecute în oraș. Apoi despre accidentul lui Luigi și despre întîlnirea cu fiica ei, care-i semăna mult. I-a scris că, deși ea se văita mereu, chiar părea că la Fontana Fredda ceva bun tot realizase, adică o fiică atît de reușită, pe lîngă un loc care pentru mulți era un refugiu, în sensul cel mai adevărat al termenului. În mod sigur asta fusese pentru el, care găsise ospitalitate și înțelegere într-un moment complicat al vieții lui, respect pentru limitatele lui virtuți culinare și veselie în timp ce afară erau minus douăzeci de grade. I-a amintit că, în povestirea lui Blixen, în timpul festinului faimos care pe Babette o costase o avere, nici unul dintre văcarii norvegieni nu băgase de seamă delicatesele care li se perindau pe sub nas, cu excepţia unui general pensionar care locuise mulți ani în Paris. În tăcere, pentru că nu o putea comunica nimănui, soldatul acela bătrîn mînca și se gîndea: femeia asta e o

mare artistă. Dacă ne gîndim bine, asta făcea diferența în poveste: unul dintre ei o văzuse, o recunoscuse și festinul lui Babette merita să fi fost pregătit dacă măcar o persoană pe lume se bucurase de el.

La final a scris:

Și tu ce faci? Ne lipsești. Te întorci?

Apoi a coborît în Tre Villaggi, s-a dus la chioșcul de ziare și a cerut o carte poștală cu Fontana Fredda. Vînzătoarea a pescuit un pachet din depozit. Era una cu o fotografie de epocă: Fontana Fredda în 1933, doar un pîlc de case de piatră, nici un drum, nici un stîlp de iluminat, nici o viluță pentru turiști, nici un restaurant *Festinul lui Babette* și nici o instalație de telescaun, doar un țăran care mîna un bou în sus pe o cărare și munții. Dincolo de ogoare și snopii de fîn, munții erau veșnici. Fausto a pus în plic scrisoarea împreună cu cartea poștală și pe spate a scris singura adresă pe care o avea, cea a restaurantului. Cu speranța că, acolo unde se afla, Babette primea corespondența, dar, în fond, ce conta dacă ea o va citi peste o săptămînă sau peste un an? Era bucuros că îi scrisese lucrurile alea. A lipit un timbru, a pus-o la cutie cum a ieșit din chioșc și i s-a părut că pornește într-o foarte lungă călătorie.

18

Lemn vechi

Casa lui Santorso se afla un pic mai sus față de sat, tencuită cu alb și orientată spre sud, în plin soare. Era o casă de ţară, sau cel puțin așa fusese proiectată, dar în timp ce fînarul încă mai era folosit, grajdul fusese transformat în magazie, fiind înghesuite acolo scule, obiecte vechi și prăzile din plimbările lui prin pădure.

Asta e peștera comorilor, a spus Fausto.

Sau groapa de gunoi.

Înainte era grajd?

Teoretic. Tatăl meu a construit casa, însă el detesta animalele și a fost întotdeauna zidar. Spera poate ca eu să mă întorc la tradiție, și după cum vezi…

Fără vaci.

Ce să-i faci, există cîini de vînătoare și cîini ciobăneşti. Fiecare își urmează instinctul.

Și cu fînul cum rezolvi?

Îl vînd, îl dau la schimb. Îmi place lemnul vechi.

O stivă de scînduri care căpătaseră o culoare cenuşie era îngrămădită pe o latură, lîngă zid. Multe încă aveau o crustă de bălegar pe ele, bălegarul acela care părea să stea de secole pe ruinele de pe munte. Unele scînduri erau arcuite de la umezeală, altele pline de cuie strîmbe.

E numai lemn de zadă. Cînd îl vezi așa, ți se face greață, dar uite cum iese dacă îl cureți.

Nu putea să-i arate cu mîinile și a făcut semn cu un picior: o scîndură pe care o spălase și o frecase pînă cînd se ivise textura lemnului și cenuşiul virase spre un roșu intens.

Dar asta e culoarea lui naturală?

În parte e roșul zadei. În parte e tot rahatul pe care l-a absorbit. Nu mai scoți nici mirosul.

Și ce faci cu el?

Mă gîndeam la o masă. Acum nu mai fac nimic, o să stea acolo să mai îmbătrînească un pic.

Fausto a adulmecat lemnul acela: avea un miros puternic, dar nu neplăcut. Era găurit de cuiele care fuseseră înfipte în el. Fiecare gaură avea o aureolă de un roșu mai închis, rugina lăsată de cui.

Santorso se așezase lîngă bancul lui de tîmplar. Și-a dres vocea și a spus:

Poate am găsit ceva pentru tine.

Ceva?

De lucru.

Cu lemnul?

Nu, pe șantierele forestiere. Administrația a hotărît să curețe pădurile și acum formează echipele. Mai am cunoștințe pe-acolo.

Echipe de tăietori de lemne?

Da.

Și ce legătură am eu cu asta? N-am ținut o drujbă în mînă în viața mea.

Eu mă gîndeam ca bucătar.

Fausto a lăsat jos scîndura devenind atent la ce spunea.

Echipele, a zis Santorso, sînt compuse din zece sau doisprezece muncitori însărcinați cu tăierea, plus un bucătar cu jumătate de normă. Șantierele sînt prea departe ca să cobori la prînz, e mai bine să ai pe cineva

care să gătească acolo. Te duc sus dimineața cu cumpărăturile, ai o plită de camping, oalele, toate lucrurile tale, și pe la două tura s-a încheiat. De obicei angajează o bucătăreasă, dar mi-am zis…

Pentru mine ar fi foarte bine.

Dacă nu m-aș fi rănit, m-aș fi prezentat și eu. Plătesc bine, să știi. Și e pe toată durata verii.

Toată vara în pădure.

De gătit, știi să gătești.

Ei, de-acum aș zice că da.

Atunci dau telefon.

Bucătar pe șantierele forestiere: iată cîteva lecții pe care Fontana Fredda i le dădea lui Fausto Dalmasso, scriitorul. Prima: întotdeauna e nevoie de cineva care să facă de mîncare; de cineva care să scrie, nu întotdeauna. A doua: era adevărat că omul acela nu spunea mulțumesc și probabil nici nu-și cerea scuze, însă știa să se achite de datorii și asta valora mai mult decît cuvintele.

Au intrat în casă, unde fiica lui făcuse ceai. S-au așezat și Fausto a observat imediat cocoșul împăiat, stătea pe o creangă care ieșea în afară dintr-o scîndură agățată de perete. Avea gîtul azuriu care se distingea pe penajul negru, aripile desfăcute într-o postură de luptă.

E un cocoș-de-munte?

Un cocoș-de-mesteacăn. Cocoșul-de-munte a dispărut de mult de pe aici.

Eu ies, a spus fiica. Iau mașina.

Pa, fetiță, distrează-te.

Pa, tati. S-a aplecat să-l sărute pe tatăl ei pe obraz. Să nu te obosești prea mult.

La ordinele tale.

Pa, Fausto.

Pa, Caterina.

Era severă fata aia, severă și neîncrezătoare, dar cel puțin începuse să-i spună pe nume. Santorso a lăsat să treacă un minut, apoi i-a făcut semn lui Fausto spre dulapul din spatele lui și spre o sticlă fără etichetă. Era transparentă, probabil rachiu. Fausto s-a gîndit că o dată puteau și să ciocnească: a aruncat ceaiul, a turnat licoarea în cești și a împins una în fața lui.

Ai copii? a întrebat Santorso.

Nu.

Gîndește-te la asta. Eu am cincizeci și patru de ani. E frumos să ai în jur un pic de tinerețe.

O să mă gîndesc.

Și prietena ta ce face?

Prietena mea? A, nu. Nu e prietena mea.

Păcat. Era drăguță.

Santorso era foarte mîndru de afacerea pe care o pusese la cale, avea chef de pălăvrăgit. A prins ceașca între cele două mîini puse în ghips ca într-un clește, a reușit să o ducă la buze și a băut o gură. Se vedea că era o tehnică pe care începea să o stăpînească.

Ăsta e gin, eu îl fac, a spus.

Faci gin? Și cum îl faci, cu alambicul?

Da' de unde alambic. Iau votcă, asta n-are nici un gust, și pun înăuntru boabe de ienupăr. Gustă.

Fausto a gustat licoarea și s-a minunat: era gin, imposibil să te prinzi de şmecherie. Era un gin bun care nu ar fi făcut impresie proastă în barurile din centrul Milanoului.

Mie îmi place pentru că are gust de pădure, a spus Santorso, apoi a golit ceașca în sănătatea prietenului lui bucătar, bucătarul acela fals care, cine știe de ce, hotărîse să țină la el.

19

Un avanpost al umanității

Era drăguță, da, și la începutul lui iunie era la bordul unei mașini de teren care urca lanțul de sud-vest al masivului Monte Rosa. Conducea fiul lui Dufour și lîngă el stătea un bărbat pe care-l chema Pasang Sherpa. Nepalez, s-a gîndit Silvia: auzise deja vorbindu-se de nepalezii care munceau în refugiile de pe Monte Rosa. Dormise prost, visele trecuseră hotarul dincolo de momentul trezirii și devenise melancolică. Și totuși, pleca în marea ei aventură: în jumătate de oră de drum neasfaltat au trecut de la pădurile unde era deja vară la pășunile încă neînflorite, traversînd pîrtii de schi și depăşind stîlpi de teleferic, pînă la primele pete de zăpadă. Aici e Franța, şi-a spus, aici sînt Belgia și Olanda, aici Danemarca, Suedia, Norvegia. Era și mama ei în vis? Îi rămăsese starea sufletească de cînd o visase. În Norvegia, troienele de zăpadă erau brăzdate de urmele de cauciucuri și fiul lui Dufour a cuplat reductorul, a reușit să continue cîteva serpentine și apoi a trebuit să renunțe, chiar sub trecătoarea unde, teoretic, se termina drumul.

Cap de linie, a spus.

Au ieșit în aerul dimineții și au descărcat din mașină rucsacurile, colțarii, coarda și s-au îmbrăcat cu gecile vătuite. Monte Rosa era acoperit și ei se aflau la altitudinea la care norii devin ceață și invers.

Doko, ai luat tot? a spus fiul lui Dufour de la geam.

Cred că da.

Apoi spre ea:

Pasang știe drumul. Cînd obosești, te duce în spate.

Să sperăm că nu.

Ei bine, plimbare plăcută. *Tashi delek*.

Tînărul a făcut cîteva manevre, a întors mașina și a dispărut înspre vale, iar în scurt timp și zgomotul motorului s-a pierdut în vînt. Pasang a ales o pereche de colțari și s-a aplecat la picioarele Silviei: a ajustat măsura, i-a atașat, i-a legat, în timp ce ea întindea mai întîi un picior și apoi pe celălalt, rușinîndu-se că nu putea să facă asta singură.

Aici nu sîntem încă pe ghețar, așa-i?

Nu. Dar cu colțarii e mai bine.

Cum ți-a spus? Doko?

E o glumă de-a noastră. Înseamnă coș de nuiele.

Coșul șerpașului?

Da.

De asta te cheamă Sherpa?

Pasang a clătinat din cap și a zîmbit. Probabil că explicase de multe ori, dar nu-și pierduse răbdarea s-o repete.

Sherpa e numele unui popor, pe toți îi cheamă așa, a spus.

Ce ignorantă sînt, scuze.

Sînt oamenii care locuiesc în jurul Everestului. Mulți sînt șerpași, de asta faci confuzii.

Și Pasang ce înseamnă?

Vineri.

Vineri?

Pentru că m-am născut vinerea.

A rîs. Avea dinți mari și albi și un zîmbet care îi reducea ochii la două crăpături.

Sînt doar un Sherpa născut vinerea.

Vorbești foarte bine italiană.

Nu, nu e adevărat. Dar numele tău ce înseamnă?

Înseamnă femeie a pădurilor.

Silvia, femeia pădurilor?

Mai mult sau mai puțin.

Frumos nume.

Apoi Sherpa a legat coarda deasupra rucsacului, și l-a pus în spate și a pornit în direcția trecătorii. Zăpada era înghețată și Silvia a apreciat imediat utilitatea colțarilor. A mers tăcută în urma bărbatului, potrivindu-și pașii după amprentele și mersul lui. Înțelesese că urcarea aia era un examen: altfel de ce să n-o ducă sus cu elicopterul, împreună cu tot restul? Dar era corect așa, refugiul trebuia cucerit. O diferență de nivel de mai mult de o mie de metri trebuia parcursă cu calm, evitînd să ridici prea mult privirea, să te gîndești la cît rămînea. A hotărît să se concentreze la picioarele lui Pasang dinaintea ei. Picioarele ei, zăpada, cadența pașilor și a simțit că puțin cîte puțin gambele ieșeau din amorțeală, inima și plămînii își găseau propriul ritm. Se antrenase în primăvară. Ceața din jur încetase să i se mai pară ostilă, nu se gîndea decît la picioare și la respirație, doar ea, Pasang și zăpada. Pe sub straturile de haine de iarnă corpul ei începea să se încălzească și să transpire.

Iată că în starea aceea de concentrare visul a apărut din nou: mama ei îi spunea să nu meargă sus, la refugiu, pentru că aveau nevoie de ea acasă și Silvia ridica glasul, zicea: și atunci toate poveștile alea despre educația în spiritul libertății și al curajului sînt valabile doar pentru ceilalți, și nu pentru mine? Și mama ei răspundea: uite ce e, adesea e nevoie de mai mult curaj să rămîi decît să pleci, mereu ştia să-și impună argumentele, ce furie îi stîrnea. În vis era o femeie încă tînără, avea probabil patruzeci și cinci de ani, și Silvia se simțea o copilă.

Nici n-a băgat de seamă că erau la trecătoare pînă cînd n-au ajuns la stația de sosire a telefericului. Ceva tulburător, o interferenţă violentă:

structurile urîte ale instalației, plasele de siguranță, terenul nivelat, cimentul gol. Pasang a trecut pe lîngă ele fără să se oprească, a cotit spre nord de-a lungul crestei și în scurt timp indiciile pîrtiilor au dispărut sub zăpadă. Silvia s-a simțit dezorientată în parte din cauza vîntului care sufla acolo sus, în parte din cauza altitudinii la care urcase prea repede. Cu numai o seară înainte era într-un tren și traversa orașele și cîmpiile verii. Acum vîntul deschidea perspective înguste în nori, ea ridica ochii de la picioarele lui Pasang și în spărturile acelea găsea uneori albastrul cerului, alteori o panoramă rapidă de stînci, gheață, piscuri. Piscuri pe care nu le recunoștea. În zăpadă un șir de amprente, poate de capre-negre sau de capre-alpine, pornea într-o direcție diferită de a lor și ea s-a trezit că se gîndește: dacă aș fi singură, m-aș pierde. Între zăpadă și ceață aș putea rătăci aici sus pînă noaptea și apoi aș fi istovită.

Pasang și-a dat seama că ea rămînea în urmă, sau poate că hotărîse deja unde să facă o pauză, și a pus rucsacul sub o stîncă ce apăra de vînt. Mergeau de aproape două ore.

Înaintăm bine, a spus.

La ce altitudine sîntem aici?

Trei mii de metri. Poate un pic mai mult.

Iată Cercul Polar, deci. Ceața lăsa să se întrevadă cele două văi la picioarele lor: morenele, torenții albi și repezi, primele pășuni cu iarbă puțină, de-acum totul era mai jos de ei.

N-am fost niciodată atît de sus.

Niciodată?

În Nepal cum e la trei mii de metri?

E cîmpie. Sînt orezării.

Cultivați orez la trei mii de metri?

Da, și apoi, mai sus, orz.

Pasang a deșurubat dopul termosului și l-a umplut cu ceai. I l-a oferit Silviei, în loc să bea el, și ea s-a întrebat din nou dacă o face din datorie,

pentru că îi fusese încredințată, sau doar din amabilitate.

Ceaiul era bun, cald și tare, foarte dulce. Bărbatul acela, mersul lui, modul lui de a vorbi, ceaiul lui aveau puterea s-o liniștească.

Și pe Everest ai fost vreodată?

De cîteva ori.

De cîteva ori pe vîrful Everestului?

Pe vîrf doar de două ori. Alte dăți sub vîrf. Sînt multe munci diferite într-o expediție.

De exemplu?

Vrei să vii să lucrezi în Nepal?

Aș vrea eu!

Sînt cei care duc cele necesare la tabăra de bază. E o muncă obositoare, dar nu periculoasă. Apoi cei care pregătesc ghețarul cu corzile fixe și scările. Asta e periculoasă din cauza avalanșelor. Apoi șerpașii pentru altitudinile înalte, foarte periculoasă. Și mai e bucătarul.

Întotdeauna e un bucătar, nu-i așa?

După mine, e cea mai bună muncă. E sigură, stai la căldură, mănînci bine. Dar cel care merge pe vîrful Everestului e cel mai bine plătit, și pe urmă face carieră.

Să faci carieră înseamnă să vii să muncești pe Monte Rosa?

Poate că da!

Silvia avea în rucsac fructe uscate și ciocolată. Pasang a acceptat ciocolata fără mofturi, a rupt o bucată mare și asta i-a făcut plăcere Silviei. Au mai luat cîte o gură de ceai și au pornit din nou înainte să se facă prea frig.

De acolo era doar teren pietros de pe care vîntul, în anumite locuri, măturase zăpada. Sub ei se succedau mici bazine, mici lacuri înghețate care erau puțin mai mari decît niște băltoace. Apoi creasta, de-acum stîncoasă, s-a subțiat și versanții ei au devenit mai abrupți. Au început să găsească corzi fixe și scărițe de oțel, erau nevoiți să-și folosească mîinile și Silvia s-a

bucurat pentru că asta o împiedica să-și distragă atenția, să se piardă în gîndurile ei și să se simtă vinovată că-și dezamăgea mama. Cunoștea mai bine stînca decît zăpada.

Nu mai e mult, a spus Pasang.

E distractiv.

Tu faci cățărări?

Am făcut cîteva.

Atunci mergem așa?

Bineînțeles.

L-a urmat pe o porțiune de scărițe și corzi aproape verticale. Un podeț de lemn așezat chiar pe creastă ca să treacă de o denivelare între stînci. O trecere ascuțită, lespezi plate și înclinate care păreau un tobogan deasupra abisului. Poate că ceața aia era un noroc, ascundea vederii surplombele, prezenta cîte o problemă pe rînd și problema apărea imediat în fața ochilor și sub mîini, însă acolo Pasang a văzut ceva ce nu-i plăcea.

Mai bine te leg de mine, a spus.

Aici? Nu aproape am ajuns?

Da, dar nu e frumos. Ne ia două minute.

Silvia n-a stat la discuţii, însă s-a simțit subapreciată. Creasta aia n-avea nimic deosebit, pe Dolomiți făcuse cu totul altceva, i-ar fi plăcut ca el să meargă mai departe și să aibă încredere în ea. A ținut măcar să se ocupe singură de noduri: a pus hamul, l-a strîns, a luat capătul corzii și s-a legat cu dublul-opt, apoi a așteptat ca Pasang să treacă denivelarea, să fixeze cordelina în jurul unui vîrf de stîncă de care să o asigure.

Hai, vino. Înfige bine colțarii.

Abia cînd a ajuns pe lespezile înclinate a băgat de seamă stratul de gheață care le acoperea. Avea dreptate Pasang, locul ăla era urît. Colțarii trebuiau să facă priză pe cîțiva milimetri de gheață, unde a trecut hotărîtă și repede mulțumind în gînd că e legată. El a repetat manevra doar la o altă trecere, o mică strungă plină de zăpadă tare în care a trebuit să sape treptele

cu pioletul, și pe restul traseului au mers legați pînă la capătul crestei. Noroc că ajunseseră, pentru că cei 3.500 de metri îi începeșau mintea: se simțea confuză, golită, observa picioare și mîini mișcîndu-se aproape fără să li se comande.

Refugiul Quintino Sella s-a ivit în ultimul moment, pe un podiș unde începea ghețarul. N-ar fi făcut impresie proastă ca bază arctică: un edificiu mare în formă de trapez răsturnat, îmbrăcat pe o fațadă cu panouri solare. Vechiul refugiu de lemn era un pic mai sus, cu adevărat o cabană a pionierilor, și pe povîrniș se ivea baraca closetelor. În fața refugiului nou, pe podișul deschis, fluturau steguleţele tibetane fixate pe un morman înalt de pietre și alte mormane mai mici erau răspîndite în jur. Steguleţele colorate înveseleau un pic dimineața aceea umedă și cețoasă.

Pe platforma elicopterului, Dufour sorta lucrurile din sacii mari. Erau plini cu provizii, cutii mari de bere și vin, pachete de hîrtie igienică și alte chestii care trebuiau duse înăuntru, deja era treabă de făcut.

Oh, Doko, a spus ghidul. Ce mă bucur să te văd.

Salut, șefu’. Am ajuns.

20
Tăietorii de păduri

În schimb, în păduri nu erau nepalezi, erau locuitori din Bergamo și Valtellina și moldoveni care vorbeau italiană cu accent de Bergamo sau Valtellina. Fausto urca spre șantier printre sute de copaci marcați cu ștampila roșie a gărzii forestiere pentru că erau rupți, strîmbi, bolnavi, riscînd să cadă, și îi asculta pe tăietorii de lemne strigînd. Chiar și drujbele aveau limba lor, după o lună învățase să o cunoască: vocea lui Stihl, a Husqvarnei, incizia pe o latură a trunchiului și tăietura principală pe alta. Un motor părea să sune mai sec, ca și cum s-ar fi greșit amestecul de combustibil. O tăietură a fost întreruptă de loviturile de ciocan pe pană, înfiptă în lemn ca să nu muște lama. Apoi a răsunat strigătul: *Cade!* și Fausto s-a oprit. A auzit pîrîitura ruperii, un zgomot sinistru care te îndemna să cauți adăpost, și, în fine, bufnitura. Bufnitură atenuată de coroana deja bogată din luna iunie. Acum a văzut unde căzuse copacul, nu departe de el: printre crengile celor rămași în picioare se deschisese o bucată de cer care nu fusese acolo înainte și soarele lumina vegetația de pădure.

A ajuns la containerul unde era bucătăria și a scos din rucsac pîinea proaspătă și cumpărăturile. Între patru pietre înnegrite a îngrămădit rămurelele de zadă adunate de-a lungul potecii. A luat o foaie de ziar, a mototolit-o și i-a dat foc, a băgat-o sub rămurele și a stat şi a suflat pînă cînd flacăra s-a întețit. Stratul acela de mușchi care creștea pe copaci lua foc

și mai bine decît hîrtia cînd era uscat. Mirosul focului de zadă îi plăcea cel mai mult lui Fausto: un parfum al verilor din copilărie care întotdeauna îl purta din nou acasă.

A sosit cheful, a spus un muncitor adulmecînd aerul.

Salut, chef! a strigat un altul de departe.

Fausto s-a dus să umple ceaunul mare de cupru cu apa care curgea dintr-o țeavă, apoi l-a așezat pe pietre. În container și-a făcut o cafea pe plita cu gaz și, înainte să se apuce de muncă, a băut o ceașcă în fața focului. Miros de pădure, foc, cafea, benzină, gaze eliminate de drujbe, mirosul dimineții. Ce zi era? O vineri de sfîrșit de iunie, începeai să poţi sta în cămașă. S-a întrebat dacă Silviei îi e frig la refugiu și dacă reușea să-și spele părul cum îi plăcea ei. Cine știe dacă și acolo sus îl spăla în fiecare seară și ce născocise ca să și-l usuce la 3.500 de metri. Apoi și-a amintit că, doar cu un an în urmă, era la Milano, într-o căldură atroce, certîndu-se cu Veronica, care poate că se culcase cu unul sau poate că nu, nu-i fusese niciodată clar. Urlau unul la altul transpirați leoarcă pentru că el nu vrusese niciodată să instaleze aparate de aer condiționat în casă. Urăsc aerul condiționat! spunea el. Nu mă mir, în pizda mă-sii, spunea ea, cum se face cald, fugi, cum apare o problemă, te duci la munte! Ce repede se putea schimba viața oamenilor. A terminat cafeaua și a început să curețe cartofi, să taie cepe și să felieze slănină, să taie fripturi dintr-o bucată de carne de vițel pe care un măcelar tocmai o împachetase.

Tăietorii de lemne aveau aceleași gusturi ca muncitorii de la telescaun, mereu paste, carne, cartofi, însă Fausto ținea să aducă variantele lui și să se facă îndrăgit. În ziua aia erau *Cartofi alla Mario*, rețetă scoasă dintr-o povestire de Rigoni Stern: i-a fiert în ceaun pînă aproape s-au făcut terci, a pus la prăjit patru cepe într-un lac de unt, apoi a aruncat înăuntru cartofii. Pe plită a pus fripturile cu rozmarin. Ceaunul i-a folosit din nou să fiarbă două kilograme de spaghete, le-a pus la douăsprezece fără un sfert. Exista o strigare și pentru prînz, îl învățaseră cei din Bergamo, care țineau la

punctualitate. *L'è dura!* a strigat la miezul zilei, vrînd să spună mămăliga, deși în ziua aia erau paste carbonara, apoi a scurs pastele și le-a aruncat în slănina care se rumenea. Drujbele au amuțit una după alta, parcă simțiseră mireasma.

Au luat prînzul în container chiar dacă afară era soare. Cui muncea în aer liber opt ore nu-i displăcea să mănînce înăuntru, ținînd picioarele sub o masă. În ziua aceea a trecut pe acolo și Santorso, care își scosese recent ghipsul de la mîini. Păreau mîini normale, dacă n-ar fi fost cicatricele lăsate de chirurg, pînă cînd trebuia să le folosească și atunci puteai vedea cît de puține reușea să facă. Printre tăietorii de lemne găsea înțelegere. În timp ce servea fripturile și cartofii, Fausto i-a auzit discutînd despre accidentele de muncă. Povesteau de copaci nărăvaşi care cădeau în partea greșită sau care, în cădere, se roteau ca niște sfîrleze sau ricoșau la sol în feluri imprevizibile și spărgeau capetele oamenilor și le rupeau spinările. Și apoi despre tăietori de lemne neatenţi care își spărseseră fruntea sau își rupseseră un picior din prea multă încredere în sine, și ei, de fapt, nu mai tăiau copaci după prînz. Fausto a servit cafeaua și a pus pe masă sticla de sambuca, pe care cineva a luat-o şi şi-a pus în cafea. Santorso și-a turnat o ceșcuță întreagă cu o manevră laborioasă și apoi, în timp ce toți ceilalți se ridicau cu scobitoarea între buze și, fără vlagă, se puneau din nou în mișcare, a ieșit să se așeze în fața focului care se stingea.

Nu era obișnuit să se uite la ceilalți cum muncesc. Tăietorii de lemne au început să facă grămezi de crengi, să cioplească bușteni ca să-i tragă de acolo cu tractorașul. Fausto a ars farfuriile de hîrtie și șervetele, a turnat în oale ultima apă caldă cu un pic de detergent, și-a suflecat mîneca și a început să frece.

Santorso a adunat o mînă de talaș care era împrăștiat peste tot. Și-a dus sub nas biata lui mînă și a spus:

Aici e o drujbă care s-a tocit.

A, da?

Vezi după talaș, cu cît e mai fin, cu atît e mai uzată lama.

Am înțeles.

Știi ce miros e ăsta, Faus?

Pentru Fausto era miros de rășină, de lemn proaspăt, era îmbătător, se răspîndea din bușteniі de zadă și din stivele de bușteni și din acel covor de talaș care acoperea pămîntul. Seara scăpa de el dezbrăcîndu-se, dimineața îl punea din nou pe el odată cu cămașa din ziua precedentă. Dar voia să afle și a spus:

Nu, ce miros e?

E mirosul pădurii tăiate.

E bun, așa-i?

Cum dracu' să nu fie bun. Știi de cît timp nu l-am mai simțit? Să tot fie vreo patruzeci de ani.

Cînd m-am născut eu.

Și cine știe dacă o să-l mai simt din nou.

Încetează, ești mai în formă decît mine.

Pe drumurile de ţară care făceau legătura între ferme treceau crescătorii de animale îndreptîndu-se spre pășuni și unul dintre ei s-a oprit cu tractorul cu remorcă. A întrebat dacă poate să încarce niște ramuri tăiate pentru focul de sărbătoare. Atunci Fausto și-a amintit ce zi era: 29 iunie, Sf. Petru și Pavel. În alte văi focurile se aprindeau de Sf. Ioan, dar erau oricum focurile solstițiului, obicei născut cu mult înainte de existența sfinților.

N-aș ști să spun, a răspuns, trebuie să întreb.

Sigur că da, a spus Santorso. Ia, ia. Altfel putrezesc acolo, le faci o favoare dacă le iei.

Crescătorul de animale a umplut o remorcă întreagă, cu care a plecat, încărcată și clătinîndu-se pe roţi, spre grajdul lui.

21

Focurile de sărbătoare

Era trecut de ora zece, în seara aceea, cînd urma apusului prelung de iunie s-a stins în sfîrșit. Atunci, grămezile de cherestea pe pășuni, teancurile de crengi, lădițe, banchete, saci de hrană pentru vite și cauciucuri vechi au fost stropite cu benzină și oferite flăcărilor. Santorso le-a văzut aprinzîndu-se unul cîte unul, puțin mai sus de două mii de metri: pe versanții negri ai munților focurile străluceau și se întreceau care să fie cel mai înalt și mai luminos. A numărat cinci, șase, șapte. Se micșorau și apoi o pală de vînt le aprindea din nou. Nici măcar unul ca el nu reușea să rămînă insensibil la priveliștea aceea. Focurile spuneau că sus, la munte mai era cîte cineva, că viața aceea exista, în caz că lumea din vale uitase.

Seara ieșea la plimbare, consumînd astfel timpul dedicat altădată băutului. Mîinile funcționau puțin, dar nici gambele nu se descurcau mai bine, după săptămîni de infirmitate. Era constrîns să urce încet, alegînd potecile mai line, ciulind urechea să-și asculte inima, în legătură cu care fusese pus în gardă. Urcînd de la spital cu Fausto, pentru prima oară în viața lui simțise variația de altitudine: inima în gît și răsuflarea tăiată, chiar dacă nu ar fi mărturisit asta nimănui. Singura persoană cu care ar fi reușit să vorbească plecase din Fontana Fredda fără să-i lase măcar o adresă.

Cerul era întunecat acum, își pierduse chiar și ultima licărire estivală. Din focurile îndepărtate nu rămăsese decît jarul. Însă era oarece lumină de

la stele și lui nu-i plăcuse niciodată să folosească lanterna, îi ajuta mai mult pe ceilalți să te vadă decît pe tine să vezi lumea. În schimb, privirea se ascuțea, sesiza noi reflexii și contururi dacă îi lăsai timp să se adapteze: astfel, în seara aia a văzut carcasa unei capre-negre pe malul torentului. Era un loc unde iarna se intersectau diferite avalanșe, povîrnișurile mai păstrau urma lor, și inițial Santorso s-a gîndit la vreun animal din acelea luate prin surprindere și tîrîte, care se conserva sub zăpadă și apărea din nou primăvara, cînd deveneau mîncare pentru vulpe și corb. S-a apropiat să privească mai bine și a estimat după coarne că are vreo zece ani, un exemplar bătrîn pentru o zonă de vînătoare. Apoi și-a dat seama că era, da, spintecat, dar recent, și că viscerele erau încă acolo, la cîțiva metri distanță de corp. S-ar putea să fi fost ucisă chiar în ziua aceea. Vînătorul ei scosese și îndepărtase intestinul care îl dezgusta, apoi se întorsese să mănînce inima, ficatul și plămînii. Își întrerupsese masa, poate că fusese deranjat de sosirea cuiva și nu era posibil ca acel cineva să fie chiar el? Santorso a privit în jur. În beznă n-a văzut altceva decît stînci și scînteierile torentului.

Așadar, iată-te, s-a gîndit. Păi, bine ai venit. Sînt cei care pleacă și cei care se întorc, nu? Sînt cei care crapă, cei care fut și cei care merg la vînătoare. Lumea le aparține celor care o înșfacă.

Din capra-neagră, în decursul unei zile, avea să dispară tot, așa că s-a gîndit să ia și el ceva. Poate acele frumoase cîrlige negre. Odată i-ar fi fost de ajuns să strîngă, să răsucească și să tragă puternic: cornul gol pe dinăuntru s-ar fi desprins din baza lui osoasă, doar țesuturile erau cele care-l țineau. Acum mîna abia era în stare să închidă degetele în jurul cîrligului. Cu stînga a ținut capul caprei-nerge și cu dreapta a încercat să tragă și a simțit degetele cum alunecau.

22

Insomniaca

În noaptea aceea, alarma Silviei a sunat la trei. Ea nu dormea de fapt și a oprit-o înainte să o deranjeze pe fiica lui Dufour, cu care împărțea camera. A luat de pe noptieră lanterna frontală și periuța de dinți, și-a pus pantalonii și canadiana și a ieșit. A fost traumatizant să treacă de la căldura plăpumii la frigul celor 3.500 de metri, cîteva grade sub zero, vîntul care la altitudinea aceea nu înceta niciodată să bată. La baie a întîmpinat-o mirosul puternic de latrină, amoniac, deodorant industrial, însă acolo cel puțin vîntul se domolea, făcea doar obloanele să vibreze, dar l-a auzit urcînd din closetul turcesc atunci cînd și-a lăsat pantalonii în jos și s-a așezat pe vine. Scurgerea nu era decît o țeavă pe ghețar și frigul care venea înapoi te obliga să faci totul repede. S-a spălat pe dinți cu apa rece ca gheața, s-a spălat și pe față și în urechi, a scos lanterna frontală și a îndreptat-o spre ea ca să se cerceteze în oglindă. Uite ce cearcăne ai, s-a gîndit. Dar știi cît e ceasul? Într-o lună fața ei părea să fi îmbătrînit cu zece ani din cauza altitudinii, a somnului dezordonat, a vîntului și a soarelui feroce.

Cînd a ieșit din baie, ghețarul era luminescent. Primea sclipirea cerului înstelat și o trimitea înapoi în noapte. În fața acelui spectacol, cînd era singură, Silvia se simțea în prezența unui corp ceresc, o planetă veșnic netezită de vînt. Nici un alt sunet nu venea de acolo, era un deșert nemișcat și perfect și alb. Răsucindu-se spre vale, a văzut luminile satelor la două mii

de metri mai jos. În schimb, iată bătrîna planetă albastră. Simţea o formă acută de nostalgie. Era atît de aproape, încît putea distinge stîlpii de iluminat, mașinile rare de-a lungul drumurilor, benzinăriile. S-a gîndit că acolo jos, pînă cu puțin timp în urmă, tinerii băuseră o bere în piață, fumînd și pălăvrăgind, cu muzica răsunînd din localuri. Pe bătrîna planetă albastră, pe acea mare babilonie de planetă tocmai începuse vara. Apoi a simțit din nou frigul și a intrat.

În bucătărie, a pus oala mare pe foc, s-a așezat lîngă sobă să se încălzească și a putut să-și scoată canadiana. A mîncat cîțiva biscuiți cît timp a fiert apa. Își procurase cartea lui Fausto cînd era jos, la cîmpie: a citit o povestire în care un bărbat și o femeie, la nunta altcuiva, hotărau să se despartă. I s-a părut bună, chiar dacă un pic manieristă, îi imita pe scriitorii pe care, în mod evident, îi citea atunci. Ici și colo se simțea o voce care încerca să iasă la suprafață: observații limpezi, mici adevăruri despre iubire, iar ea și-a imaginat un Fausto mai îndrăzneț decît acum, mai puțin ironic și neîncrezător. În povestire erau beri, autostrăzi, popasuri, țigări și nu era nici un munte. Era ciudat să se gîndească la o vîrstă a lui Fausto în care muntele nu făcea parte din viața lui.

Spre ora patru a pus în oală o cutie întreagă de pliculețe de ceai, a adăugat jumătate de kilogram de zahăr și a început să umple termosurile cu polonicul și pîlnia. Cineva a pornit generatorul și în bucătărie s-au aprins luminile. Apoi a intrat Pasang, adormit și înfrigurat.

Trebăluiai pe întuneric?

Da, e mai liniștit.

E niște ceai?

Bineînțeles. Cu mult zahăr, cum îl bei tu.

Zahărul nu e niciodată suficient.

Ai dreptate.

La etaj au început să sune alarmele, tavanul să scîrțîie. Primii care s-au trezit au fost cei care plecau să traverseze muntele Lyskamm, fețele

nedormite ale unora care se foiseră ore în șir. Numai ghizii reușeau să doarmă înainte de *mîncătorul de oameni*. Au luat micul dejun, au schimbat cîteva cuvinte în germană, în polonă, în flamandă, au băgat termosurile în rucsac. S-au gătit pentru ascensiune în mica încăpere de la intrare, apoi au ieșit pe terasă să-și pună colțarii și să se lege unii de alții. Au pornit pe ghețar în echipe de cîte doi sau trei, șiruri de luminițe care se îndepărtau în întuneric.

Atunci se sculau toți. Alpiniștii care traversau vîrful Naso, apoi cei ce se îndreptau spre Castore și la urmă puținii care nu se duceau nicăieri, chiar ar fi dormit în continuare, dar pe care îi trezise agitația necontenită. A coborît și fiica lui Dufour: o chema Arianna, avea treizeci de ani și-și petrecea verile acolo sus încă de mică, pentru ea refugiul era un fel de restaurant de familie. Dar și studiase, călătorise în India și în Nepal și iarna era instructoare de yoga, iar cu Silvia se purtase imediat protector.

Cum e cu durerea de cap?

Un pic mai bine.

Beau o cafea și apoi te ajut.

Nu te grăbi.

Ai fost la baie? Cum e situația?

Aproape tragică, noapte grea.

Cînd Arianna a înlocuit-o, a putut să iasă la aer. Afară era lumină de-acum, dar crestele estice ale masivului Monte Rosa ascundeau răsăritul soarelui și ghețarul încă era complet în umbră, azuriu precum cerul. Doar sus, spre patru mii de metri, zorii îl incendiau brusc: a văzut primele echipe acolo sus, la Colle del Felik, în soare. Pe terasa perforată de generații de colțari se opreau vrăbii de munte care, împreună cu ciorile negre, erau ultimele ființe ce trăiau unde începea ghețarul. Cu penele umflate de vînt, cu un aer neînfricat, ciuguleau firimiturile de pe măsuța de lemn, îmboldite de cine știe ce instinct pînă la altitudinea aceea.

Pasang a ieșit de la toalete cu găleata și mopul. Doar o altă însărcinare de care se achitau cu rîndul, dar Silvia era recunoscătoare de fiecare dată cînd nu-i revenea ei. El, în schimb, părea mereu bine dispus.

Pasang, pot să te întreb ceva?

Sigur că da.

Tu, care ai fost de multe ori, ai înțeles de ce se duc? Ce e acolo sus?

Vînt.

Vînt?

Și zăpadă.

Și apoi?

Soare, poate. Dacă nu sînt nori!

Sherpa a rîs. De două ori Everestul, dar era imposibil să smulgi de la el vreo filosofie. Vorbind cu el, i se părea pur și simplu că aşa e viaţa: găleată, mop, vînt, soare, zăpadă.

Era ora șapte cînd ultimii alpiniști au luat-o în sfîrșit din loc. Acum era momentul să se odihnească un pic și Arianna a strigat-o să vină la micul dejun. Pornise radioul și aranjase o măsuță pentru două persoane: o ceașcă de cafea cu lapte, o felie de prăjitură, un pic de muzică, tînăra aceea amabilă, și astfel chiar și tabăra de bază arctică reușea să pară un loc primitor, aproape domestic.

Optzeci și nouă, în dimineața asta, a spus Arianna. Mănîncă, se cacă și pleacă.

Mda.

Spune drept, nu așa te așteptai să fie.

Nu, dar mă bucur că sînt aici.

Jură.

Jur. Un pic mîndră de mine, se poate? Știi, din cînd în cînd mă gîndesc: dacă m-ar vedea mama.

Ce fel de om e mama ta?

Ce fel de om era. Nu mai e.

Oh, scuze.

Nu, stai liniștită. Era o femeie veselă. A murit acum doi ani.

Era bolnavă?

De ceva vreme.

Înainte ce făcea?

Preda. Italiană la gimnaziu. Toți copiii din cartier și-o amintesc. Chiar și cei care au avut ceva mai mult succes, din fericire.

Și tu?

Eu eram geloasă, făceam tărăboi ca să-mi acorde atenție.

Cine știe de ce se apuca să spună povestea aia unei tinere pe care abia o cunoștea, la șapte dimineața, într-un refugiu pe Monte Rosa. Efectul altitudinii, probabil. Afară lumina își schimba culoarea în timp ce primele echipe atacau povîrnișurile finale de la patru mii de metri.

23

O mlaștină

Apoi ieșea soarele de după Parrot și Vincent, în timpul lungilor ore de vară strălucea pe gheţar și stratul de zăpadă de pe acesta se subția zi după zi, dînd la iveală crevase și crăpături și porțiuni de gheață cenușie, iar după-amiaza se acoperea de apă. De-acum nu era decît un gheţar bătrîn care se retrăgea, dar în vremurile lui bune înaintase, și încă cum. Cu siguranță stîrnise teamă, nu mila de acum: trecători abandonate pentru că nu mai erau posibil de traversat, văi rămase în legendă ca paradisuri pierdute. În privința oamenilor care se aventurau acolo, nu se știa numărul de morți pe care încă îi păstra. Se spunea că are nevoie de șaptezeci de ani ca să-i dea înapoi pe cei luați: cînd dispăreau, erau tineri și puternici, cădeau de-a lungul traseului spre un vîrf sau altul, și cînd copiii lor erau bătrîni, jos, în vale, unde fuseseră tîrîți, se ivea un bocanc ros, un piolet de lemn, alte piese deja de muzeu. Pe Monte Rosa erau presărate cruci și plăcuțe în amintirea acestor morți, cu nume, date, uneori fotografii. În fiecare vară, în cimitirul acela de pe înălțimi urca un preot să ţină o slujbă, binecuvînta refugiile, pe custozii lor și pe alpiniștii care se duceau sus și îi pomenea într-o rugăciune pe cei care nu mai coborîseră.

Fausto și-a găsit și el propriul sanctuar într-o zi de iulie. A nimerit într-un bazin la trei mii de metri, unde ajungeau să se intersecteze primii torenți și formau o mlaștină, între cocoașe de granit netezite de topirea gheţarului,

care se retrăsese mai sus, dincolo de o fîșie stîncoasă străbătută de cascade subțiri. În bazin cîțiva bolovani rătăcitori, împinși la vale sau rostogoliți în vreo prăbușire, erau înfipți în sol în poziții bizare.

Locul acela nu era nici pe hărțile topografice, nici în amintirile lui Fausto. Acolo, cu treizeci de ani în urmă, era totul înghețat și tatăl lui îl ducea să vadă. Îţi puteai da seama că retragerea avusese loc recent, pentru că bolovanii nu erau colonizați de mușchi și licheni și nici nisipul nu devenise teren fertil, abia acum începea să crească pe ei un pic de iarbă. Fausto și-a dat seama că observa o bucățică de Pămînt care tocmai ieșise la lumina soarelui, pe care omul n-o numise încă și nici n-o marcase pe hărțile lui.

Puțin mai departe era încă vechiul bivuac, semicilindrul din tablă de culoare galbenă, la care a urcat ca să-și lase rucsacul. Nu a găsit pe nimeni. În caietul vizitatorilor ultima trecere data din urmă cu trei zile. Oameni care scriseseră: Din fericire, există locurile uitate! Tot spațiul era ocupat de șase paturi suspendate lîngă pereți și o măsuță în centru, plus o cămară mică unde obiceiul era să lași ceva pentru cine venea după tine. Dar avea timp să se gîndească la cină. Și-a schimbat tricoul și l-a întins pe cel transpirat afară, pe tabla încălzită de soare, fixîndu-l cu o piatră ca să nu-l ia vîntul. Apoi a închis ușița bivuacului și s-a întors jos în bazin.

Mergînd prin mlaștină, a văzut fluturi al căror nume nu-l știa. Broaștele depuseseră grămezi de ouă gelatinoase în noroi. A văzut cintezoii-de-zăpadă care se opreau să se adape și s-a gîndit iarăși la cum își amintea locul acela: fruntea ghețarului și torentul care se revărsa viguros din gura lui, culoarea metalică a afluenților. Odată, cu tatăl lui, se apucaseră să calculeze debitul și cîtă gheață se topea pe minut, pe oră, pe zi, un volum care, în cele din urmă, lui Fausto i se păruse neverosimil: cum se putea topi în ritmul acela și totuşi să rămînă la fel? Atunci credea că ghețarul e etern și neschimbător, o parte a muntelui pe care ar fi găsit-o întotdeauna acolo între stîncă și cer. Tatăl lui, în schimb, înțelesese ce se întîmpla: ceva dispare și altceva îi va

lua locul, i-a spus. Ăsta-i mersul lumii, știi? Noi sîntem cei cărora ne e mereu dor de ce era înainte.

Chiar aşa e, tată, s-a gîndit Fausto, și a folosit locul acela și ultimele ore de lumină ca să se gîndească la el.

24

Două inimi și o cabană

Așa că Silvia l-a văzut sosind la refugiu plin de praf și transpirat, cu sacul de dormit făcut sul pe rucsac și cămașa lui verde în carouri, întinerit și mai frumos decît și-l amintea. În iarna aceea nu se gîndise niciodată că e frumos, eventual frămîntat, cum îi plăceau ei bărbații. Acum, în schimb, era frumos: datorită verii, pentru că mersese două zile și dormise în bivuac, pentru că reușise în mica lui aventură să plece din Fontana Fredda și să ajungă la ea, la refugiul Sella, pe jos. I-a venit instinctiv să-l sărute acolo, afară, între alpiniștii întorși de la patru mii de metri care se schimbau. Era ora prînzului, nu avea timp pentru politețuri, însă l-a sărutat un minut bun, cu dinții, limba, mîinile și tot restul. Alpiniștii au aplaudat.

Ăsta da sărut, a spus el.

Dar unde ai dispărut? a spus ea.

Muncesc în păduri.

A, da? Îmi povestești pe urmă. Ți-e foame?

De lup.

Vino înăuntru.

La prînz, refugiul era un du-te-vino de lume care pleca și care se întorcea. Fausto a recunoscut salonul, fotografiile de epocă pe pereți, mirosul de bucătărie și de transpirație și de lemn vechi. Altceva se schimbase de cînd era el copil. Altădată erau toți bărbați de vîrstă mijlocie,

vorbeau italiană sau franceză sau germană și fiecare anunț era tradus în cele trei limbi care se vorbeau pe masivul Monte Rosa. Acum era plin de tineri, o colectivitate de oameni pe care ai fi putut s-o găsești în marile metropole ale lumii, și, de asemenea, anunțurile erau scoase doar în engleză.

Silvia l-a așezat la o masă lîngă fereastră, i-a dus o farfurie de tagliatelle cu cremă de brînză, lapte, ouă și trufe și jumătate de litru de vin.

Am un pic de treabă, dar într-o oră mă întorc la tine, a spus.

Foarte bine. Cheful cum e?

E nepalez. Un magician al pastelor făcute în casă.

Ești frumoasă, știi?

Nu sînt deloc frumoasă. Am un păr scîrbos.

Fausto a mîncat uitîndu-se la lumea de la mese și, pe fereastră, la echipele care se întorceau de pe ghețar. Alpiniștii erau pe jumătate dezlegați, șchiopătînd, extrem de fericiți, unii se dădeau în spectacol, alții erau sleiți de oboseală. Un tip vomita în spatele toaletelor. Un ghid alpin bătrîn, cu pulover roșu și insignă, se întorcea cu trei puștani care aruncau unii în alții cu bulgări de zăpadă. Ei, uite: mai sînt puștani pe-aici. A golit un pahar de vin care, la 3.500 de metri, părea de două ori mai tare. Era Barbera, dar a avut efectul unui Porto. A văzut-o pe Silvia care servea la o masă în partea cealaltă a sălii, se întorcea în bucătărie, vorbea cu colega ei, apoi tînăra aia s-a uitat la el și a zîmbit. A intuit conținutul conversației. I-a zîmbit la rîndul lui și a făcut gestul că-și scoate pălăria din curtoazie. Chiar și Dufour, faimosul ghid, l-a recunoscut trecînd pe acolo cu trei farfurii de mîncare în mîini.

O, ai venit, a spus.

Da, pe jos de-acasă de la mine.

Unde e casa ta?

Fontana Fredda.

Așa deci! Te-au ținut puterile.

Ei, m-au părăsit aici, aproape, m-am necăjit un pic.

Mănîncă, mănîncă. Dacă mai vrei, mai e.

Fausto a curățat restul de brînză topită cu pîine și a turnat ultimul pahar de vin, apoi și-a sprijinit spinarea de perete și s-a relaxat. Pe ferestre vedea cum se adună norii amiezii. Vinul, căldura plăcută din refugiu, ceața care se ridica, picioarele obosite: mai-mai să adoarmă acolo, pe scaun. A închis ochii și s-a simțit exact ca altădată. Dar acum era mai bine ca altădată, pentru că la mijloc erau amintirile lui. Așa trebuie să fie un refugiu, s-a gîndit. Valorează mai mult dacă păstrează ceva de-al tău.

Silvia a fost cea care l-a scos din moțăiala aia apucîndu-l de mînă. Își terminase tura și l-a dus sus, în cameră, a încuiat ușa cu cheia, l-a dezbrăcat. Astfel amanții din Fontana Fredda au putut relua de unde se întrerupseseră la sfîrșitul iernii. Ea l-a găsit mai slab și mai musculos, bronzat pe jumătate și mirosind a rășină. El a găsit-o mai șubrezită și asta l-a înduioșat. I s-a părut că trebuie să aibă grijă de acel trup care, în ultima vreme, fusese neglijat. Silvia s-a lăsat mîngîiată.

Nu știu cum mă simt, a spus mai tîrziu. E un loc de o frumusețe absolută. Dar e atît de dur.

Cred.

Cînd cobor la teleferic să iau pîinea, mă opresc mereu să privesc floricelele. Știi florile alea mici care cresc pe mușchi, le-ai văzut pe creastă?

Sigur că le-am văzut.

Dar cum reușesc să crească la trei mii cinci sute de metri? Și cînd privesc valea, mi se pare atît de verde, atît de vie. Ce frumos e mirosul tău de pădure.

I-a adulmecat gîtul și barba și, în timp ce-l adulmeca, Fausto a închis ochii. Perna i s-a părut cea mai moale dintre toate pe care își sprijinise vreodată capul.

Știi, săptămîna asta am pus la pămînt primul meu copac, a spus.

A, da?

Tăietorii de lemne mă simpatizează. Încearcă, chef! Mi-au dat drujba cea mai frumoasă și arborele cel mai mic, un biet copăcel strîmb tot.

Ai reușit?

Da, nu e greu.

Și ți-a plăcut să-l pui la pămînt?

Deloc. Cred că sînt prea delicat ca să devin muntean.

De ce, voiai să devii un muntean?

Eu da. Tu nu?

Silvia și-a strecurat un picior între picioarele lui și l-a tras spre ea. S-a agățat și s-a încolăcit de Fausto în modul ei dominator, ca și cum el ar fi fost o pătură de tras pe deasupra. Lui îi era atît de somn, încît n-a opus rezistență.

Scuze, am nevoie de căldură umană, a spus ea.

Te rog.

Eu sînt prea friguroasă ca să fiu exploratoare polară.

Așa e mai bine?

Un pic. Dormi?

Nu, nu.

În schimb, o clipă mai tîrziu, Fausto adormise. Ea ar fi vrut să mai stea de vorbă, dar el sforăia atît de liniștit, că ce mai conta, în fond? Și-a sprijinit fruntea de tîmpla lui și a închis ochii. Și ea era mereu obosită. Au dormit două ore în şir, în timp ce afară ceața se ridica, ea cu părul ei scîrbos și el care mirosea a transpirație și a rumeguș și a vin.

25

O misiune de salvare

În timp ce sus amanții dormeau, jos un băiat și o fată au venit la tejghea să întrebe de administrator. Dufour verifica bateriile panourilor solare pentru că în ziua aceea nu se încărcau și în scurt timp trebuia să cupleze generatorul pe motorină. S-a oprit din ce făcea și i-a ascultat pe cei doi tineri care tocmai coborîseră de pe Castore: i-au povestit că sus, pe vîrf, întîlniseră un domn singur. Avea o vîrstă, poate vreo șaizeci de ani, și le spusese celor doi că făcea traseul acela în fiecare vară, îl cunoștea pe de rost. Pentru tineri, în schimb, era prima dată, se căsătoriseră de curînd și își petreceau luna de miere la refugii. În vîrful muntelui Castore glumiseră un pic pe seama nunții, domnul spusese că îl invidiază pe tînăr pentru că soția lui nu mai venea cu el pe munte de o vreme și îi făcuse complimente tinerei pentru ritmul în care o văzuse urcînd. Pornise din nou în scurt timp. Spusese: Oricum, ne revedem, mă prindeți la coborîre. Cei doi rămăseseră sus încă un sfert de oră, mîncaseră ceva, făcuseră fotografii cu piscul, apoi o luaseră din loc văzînd că se ridică ceața. În realitate, ceața se ridicase foarte rapid, deja îi învăluia pe creastă. În orice caz, traseul era ca autostrada și ei coborîseră într-un ritm bun, dar nu-l mai întîlniseră pe domnul acela. Se așteptau să-l găsească la refugiu, dar nu era acolo. Poate că a plecat deja, a spus tînărul. Iar tînăra a zis: Însă mai bine să anunțăm, așa se face, corect?

Da, așa se face, a spus Dufour. Și-a curățat mîinile cu o cîrpă și și-a zis în sinea lui: o luăm de la capăt.

S-a dus să verifice registrul oaspeților din seara precedentă, erau numai două rezervări de cîte o persoană. Unul era olandez, celălalt, un italian pe care l-a sunat, dar telefonul era închis. Puteau fi diverse motive, în teorie: în realitate, nici măcar o dată nu se întîmplase să fugă cineva în Elveția cu amanta, aruncînd telefonul mobil într-o crevasă. A dat alte telefoane, cei doi tineri încă stăteau acolo ascultîndu-l și pe el nu l-a lăsat inima să le spună să plece: a sunat la stația de sosire a telefericului, a sunat la refugiul cel mai apropiat în caz că, prin ceață, tipul ăla coborîse pe partea greșită, și a sunat și elicopterul să fie pregătit să se ridice imediat ce se însenina. Dar știa deja că în ziua aceea nu se va mai însenina. În fine, s-a uitat în sală. Printre oamenii de la mese era un ghid alpin tînăr, un tip isteț, iute, l-a convocat în bucătărie împreună cu tinerii și cu Pasang, care spăla oalele mari. A povestit ce tocmai auzise și i-a întrebat pe cei doi:

Cum era îmbrăcat?

Nu-mi amintesc, a spus tînărul.

Are o canadiană galbenă, a spus tînăra. Păr și barbă albe. O căciulă albastră.

Încercați să mergeți sus, a spus Dufour. Deocamdată elicopterul nu se ridică de la sol, poate în scurt timp o să-și reia activitatea.

Pasang și ghidul au pornit în mare grabă prin zăpada moale a amiezii. Dufour i-a privit dispărînd în ceață la douăzeci de metri de refugiu. A rămas în bucătărie, era singura încăpere liniștită și separată, în fața ferestrei care dădea spre ghețar și ceață. Apoi nu i-a rămas decît să aștepte.

Așezați-vă undeva, le-a spus tinerilor. Avem niște ceai.

Eu cred că a coborît deja, a spus tînărul.

E posibil. Să sperăm.

N-ar trebui să chemăm salvamontul?

Ba da, eu sînt salvamontul.

Atunci tînărul s-a rușinat, s-a așezat și n-a mai vorbit. Tînăra a luat două cești și le-a umplut cu ceai turnînd cu polonicul din oala mare.

În timp ce aștepta, Dufour s-a gîndit: dar se poate, la șaizeci de ani, să mergi de unul singur pe creasta aia? Dar ăsta cine mai era? Cum se face că nu-mi amintesc niciodată de nimeni?

Așadar, lună de miere la refugii, a spus.

De mult ne gîndeam la asta, a spus tînăra.

Unde ați fost?

La Gran Paradiso și apoi aici. Săptămîna următoare mergem în Dolomiți.

Corect. Un pic de soare. Ajunge cu gheața, nu-i așa?

A mai sunat de două ori la numărul acela care nu avea semnal. A verificat serviciul meteo elvețian care prognoza cer acoperit și presiune scăzută pînă seara. În salon sosea lume și el s-a gîndit că va trebui să reorganizeze turele. Ce aveau în meniu pentru cină?

Trecuseră trei sferturi de oră cînd Pasang s-a auzit în stația radio.

Șefu', aici e o urmă care coboară.

Unde sînteți?

La jumătatea crestei. Știi unde cotește?

Da, acolo se întîmpla întotdeauna. Lui Pasang și ghidului le luase trei sferturi de oră să parcurgă traseul pe care un bun alpinist îl făcea într-un timp dublu.

De ce parte coboară, spre noi sau spre Elveția?

Spre noi.

Reușești să vezi cît se duce în jos?

Nu văd nimic.

Dufour vorbea în stația radio privind pe fereastră. Nici el nu vedea nimic. Vocea lui Pasang se auzea din mijlocul acelei pîcle groase.

Încercăm să coborîm, șefu'.

Aveți pioleți cu voi?

Da, da.

Dar fiți atenți, da?

De fapt, nu avea nevoie să le spună ce să facă: Sherpa era cel mai bun ghid pe care îl cunoscuse vreodată. Era meticulos, rapid. Nu-și pierdea calmul niciodată. Și era rezistent ca un catîr. Cînd îl cunoscuse în Nepal, căra în spinare cîte optzeci de kilograme, în șirurile de crevase de pe Everest găsea traseul din instinct. Dufour își zisese: pe ăsta îl iau la refugiu, e aur curat.

O urmă? a spus tînăra. Dar noi cum de n-am văzut-o?

Eu încercam să nu mă rătăcesc, a spus tînărul.

E normal, a spus Dufour. Ați fost curajoși.

Am ajuns la stînci, șefu', a spus Pasang.

Mai e urma?

Se termină aici. Cred că a căzut.

Poţi să te lași în jos?

Da, încerc.

Versantul ăla nu era cine știe ce, Dufour îl parcurgea din memorie căutînd un loc în care cineva, cu un pic de noroc, s-ar fi și putut opri, cu oasele rupte, dar în viață. Însă nu trebuia mult. Te izbeai de ceva și adio.

L-am găsit, șefu', a spus Pasang. E mort.

Unde ești?

În josul stîncilor.

Tînăra a izbucnit în plîns. Tînărul a pălit.

De unde știi că e mort? a spus Dufour.

Se vede.

Cît de departe e de tine?

Aproape. Sînt deasupra lui.

Poţi să ajungi pînă la el?

Cred că da.

A așteptat cu aparatul în mînă și hohotele fetei în urechi. Greșise că nu le spusese să plece. Lună de miere distrusă. Pînă cînd vocea lui Pasang a spus:

Sînt aici, șefu'. Și-a spart capul de stînci.

Pasang văzuse mulți morți pe munte, nu se mai lăsa impresionat. Și Dufour își amintea morții de pe Himalaya, în vremurile freneziei pentru optmiari: căzuseră sau se opriseră epuizați, gerul îi conserva și nimeni nu-i lua de acolo. La ce bun să-ți riști viața ca să duci jos un mort? Și-a amintit de un japonez așezat pe un bolovan, pe traseul de urcare la Kangch. Vîntul îl ținea neînzăpezit. Avea doar un strat de brumă pe chip și ședea acolo de un an sau doi.

Îl trag sus, șefu'?

Cît ai coborît?

Poate două sute de metri. Reușesc dacă vrei.

Da, nu se îndoia. Să lege cu corzi un cadavru și să-l tragă în sus două sute de metri de povîrniș: Pasang ar fi reușit. Dufour s-a gîndit la doamna aceea, la soția aceea care nu mai mergea pe munte cu soțul ei. Poate că era acasă liniștită, doar pentru cîteva minute. Ce muncă de căcat, s-a gîndit. Dar de ce nu se topește odată ghețarul ăsta? Așa terminăm definitiv.

Rucsacul e acolo? a întrebat.

Da.

Uită-te în buzunare. Vezi dacă găsești actele.

E portofelul. Și telefonul, dar e spart.

Ia tot. Și haide, vino sus.

Îl las aici?

Da, vino sus. Îl recuperăm mîine cu elicopterul.

Bine.

Și fii atent, da?

Aparatul a amuțit și Dufour a verificat ora. Era patru după-amiaza. Acum erau alte lucruri care trebuiau făcute, pe lîngă pregătirea cinei. Alte

telefoane de dat.

Mergeți să vă odihniți un pic, a spus. Trebuie să coborîți? Puteți rămîne și în noaptea asta dacă vreți.

Drăcia dracului, nu se putea lega de noi? Nu puteam să-i spunem?

Ați fost curajoși, a spus ghidul.

Tînăra plîngea.

26

O scrisoare de la Babette

Era prima scrisoare pe care Fausto o primea la Fontana Fredda și a stat un pic să se uite cu atenție la numele și la adresa de pe versoul plicului alb. A ieșit s-o citească pe pajiștea din fața casei, într-o seară de sfîrșit de iulie, în toiul sezonului de cosit. Era momentul în care fînul era făcut baloți, după ce fusese întors, soarele amiezii îl uscase cum trebuie și aerul verii se impregna de mireasma lui.

Scrisoarea era scrisă de mînă și spunea:

Dragă Fausto,

Nu, deocamdată nu mă întorc. Motivul e că mă simt bine unde sînt. Marea e verde și un cormoran negru și-a făcut cuib pe stînca de sub mine, de azi-dimineață stau și mă uit la el. Mă încearcă senzația aia de tihnă pe care ți-o poate da un peisaj nou și pe care n-o mai aveam de mult. Peisajul cu care ești obișnuit îți dă o senzație diferită, de familiaritate, sau de apăsare uneori, dar apoi, de fapt, nici nu-l mai vezi, doar dacă te întorci după ce ai fost plecată sau în ochii unui nou-venit. Atunci te încearcă un pic de tristețe gîndindu-te din nou la vremurile în care erai și tu nou-venită și nouă era și privirea ta. Cu timpul totul devine normal, părțile frumoase și părțile urîte,

prostul gust al oamenilor nu te mai enervează la fel de mult și eleganța pământului nu face decît să-ți țină companie.

Și totuși, mă gîndesc și că doar cine se obișnuiește vede cu adevărat, pentru că și-a golit privirea de orice sentiment. Sentimentele sînt ochelari colorați, înșală vederea. Cunoști dictonul acela zen despre munţi? Zice așa: „Înainte să mă apropii de filosofia zen, pentru mine munții erau doar munți și rîurile erau doar rîuri. Cînd am început să practic, munții nu mai erau munți și rîurile nu mai erau rîuri. Dar cînd am atins claritatea, munții au redevenit munți și rîurile au redevenit rîuri“. Cred că tu și cu mine putem înțelege bine povestioara asta, pentru că locul acela e plin de semnificațiile pe care i le-am dat noi. Semnificațiile stau acolo printre cîmpuri, păduri și căsuțele de piatră. Cînd pentru mine muntele însemna libertate, vedeam libertate chiar și în vacile care păşteau! Dar muntele în sine nu are nici o semnificație, e doar o grămadă de pietre peste care curge apa și pe care crește iarba. Acum pentru mine e din nou ceea ce e.

Și totuși, și totuși. Știi, sînt bucuroasă că acum ești tu acolo. Cineva mi-a spus odată că Fontana Fredda era un loc trist înainte să vin eu. Oamenii nu se duceau acolo de bunăvoie, le dădea un sentiment de ostilitate și de abandon, iar eu am readus un pic de amabilitate. Era frumos să auzi asta, însă, la un moment dat, a devenit o altă cușcă. Dacă n-ai fi tu! îmi spuneau. Ca și cum eu aș avea datoria să am grijă de Fontana Fredda. Cred că venirea ta m-a alinat, pentru că am văzut că ești îndrăgostit. Încă țin la Fontana Fredda și știu că, indiferent cum o să meargă, o las pe mîini bune.

Ţi-ai găsit alt loc de muncă? Îmi pare rău că te-am părăsit așa, dar anumite decizii se iau din instinct. Ai grijă de tine, dragă Fausto: să nu bei prea mult, să nu te simți prea vinovat pentru crengile uscate care cad de-a lungul vieții, n-o lăsa pe fata aia splendidă să-ți scape. Ești un bucătar excelent, ți-am zis vreodată? Cel mai bun pe care l-am avut.

Pace&Iubire

Elisabetta/Babette

27

Orașul pierdut

În privinţa băutului și a sentimentului de vinovăție avea de lucrat, însă la Silvia s-a întors în cursul verii. Era în formă, reușea să meargă sus în mai puțin de două ore și să alerge jos într-una, așa că uneori pleca după ce termina treaba doar ca să stea cu ea seara, să doarmă împreună și să fie din nou în păduri a doua zi. Cît îi plăcea ideea asta! Se ducea să-și viziteze iubita la Polul Nord. Vînzătoarea de bilete de la teleferic s-a obișnuit să-l vadă venind cu puțin înainte de închidere, alpiniștii coborînd din telecabinele din sens opus în timp ce el urca. Apoi instalația amuţea și, în liniștea după-amiezii, Fausto rămînea singur cu vechea potecă, toate amintirile și semnificațiile pe care le avea pentru el, micile lacuri care deveneau oglinzi în lumina crepusculară și caprele-alpine uimite să dea peste un om la ora aceea: se ridicau de pe stîncile pe care se culcaseră, un mascul pufnea spre el și Fausto trecuse deja mai departe pe grohotiș, deja pe treptele rutei de urcare cu rucsacul lui mare. Dacă se grăbea, reușea să ajungă sus la timp pentru aperitivul ghizilor. Se gîndea mereu să cumpere pîine, un ziar, fructe și legume proaspete pentru cei din refugiu și să dea o mînă de ajutor în bucătărie dacă vedea că era nevoie. Seara, Arianna se muta într-o altă cameră. Dufour încetase de la o vreme să-l pună să plătească nota.

Era ceva molipsitor în bucuria pe care o ducea cu el sus și, într-o dimineață devreme, Silvia s-a lăsat convinsă să facă o drumeție pe ghețar. S-au pregătit în spatele refugiului, pe bucățica aia de pietriș luminat de fereastra bucătăriei. Și-au pus colțarii și hamul, s-au legat la zece metri distanță și Fausto a făcut inele de coardă pe care le-a înfășurat în jurul umărului. Au pornit la drum cînd de-acum se lumina și, de-a lungul rutelor masivului Monte Rosa, luminile lanternei frontale se stingeau una cîte una.

Însă Fausto nu era Pasang: a pornit în cursa lui și Silvia s-a trezit că încearcă să se țină după el. O jumătate de oră n-a făcut decît să se uite fix la urma din zăpada albăstruie și la coarda care o lega de el. Uneori se întindea și o smucea de ham, alteori se slăbea prea mult ajungîndu-i între colțari și în nici unul din cazuri Fausto nu se răsucea să verifice. Era ca și cum, printr-un acord tacit, el trebuia să se gîndească numai să alerge și ea să facă astfel încît coarda dintre ei să rămînă întinsă, dar nu prea mult. Însă se simțea bine, era aclimatizată la altitudine și nu-i era frig, iar lunga suprafață aparent netedă dincolo de refugiu i-a folosit să-și găsească ritmul. Abia a băgat de seamă cele două crevase peste care au trecut, pe una ocolind-o, pe cealaltă traversînd-o peste un pod de zăpadă înghețată. Picioarele mergeau, inima și plămînii au început să funcționeze regulat, la fel și respirația.

Apoi Fausto a fost cel care s-a oprit ca să-și dea jos rucsacul. A luat un piolet pentru el și unul pentru ea.

Totul bine?

Cred că da, tu ce zici?

Ești antrenată.

Ei, m-oi fi antrenat spălînd podelele.

Iată refugiul tău, uită-te.

Silvia s-a întors spre vale: a văzut Quintino Sella în depărtare, fumul albastru al generatorului, ferestrele luminate în pîcla dimineții. Depășiseră cîteva echipe de alpiniști. Acum suprafața care părea netedă se terminase și în față aveau un povîrniș mult mai serios. Întregul perete era încă în umbră.

Vrei un pic de ceai?

Acum nu, mulțumesc.

Vrei să pornim imediat?

Da, hai, abia m-am încălzit.

Atunci: piolet în stînga și coardă în dreapta. E un pic greu aici. Urcăm cu calm, da?

Cum să nu, am înțeles calmul tău.

Traseul pe povîrniș s-a dovedit a fi o succesiune de trepte săpate în gheață. Erau înalte, Silviei îi ajungeau aproape la genunchi: ridica piciorul stîng, apoi venea din urmă și dreptul. Pioletul, care ar fi fost prea scurt în plan drept, devenea potrivit dacă îl înfigeai lateral, mai sus. Acolo unde traseul a schimbat direcția și s-a înclinat la stînga, Silvia l-a imitat pe Fausto și a trecut pioletul în mîna cealaltă. A înțeles singură care era sistemul. Traseul urca în zigzag ca să îmblînzească povîrnișul acela atît de abrupt și ea și-a amintit de momentul în care, la începutul sezonului, Dufour sau Pasang se duceau să-l bătătorească de fiecare dată cînd ningea. Doi tineri opriți la jumătate i-au lăsat să treacă, unul era aplecat, chinuindu-se să ia o gură de aer, celălalt a spus:

Săptămîna viitoare plajă! Gîndește-te la fetele în costum de baie!

Da, dar fără tine.

Silvia nu se aștepta la soarele care i-a izbit la sfîrșitul urcușului. Soarele, cerul dimineții și orizontul care s-a deschis brusc în fața lor, spre alți ghețari și alte piscuri. Au mai mers pe firul crestei și apoi peste un dîmb, coborînd pe un podiș neașteptat de vast și liniștit. Fausto s-a oprit unde traseul se bifurca: un drum continua spre vest, spre Castore, celălalt spre est, spre cele două creste faimoase Lyskamm, pentru care oameni de pe jumătate de mapamond veneau pînă acolo. Un ghețar mult mai mare decît cel pe care îl urcaseră cobora pe versantul opus masivului Monte Rosa, spre nord.

Ăsta e Felik?

Chiar el.

Atunci sîntem deja la patru mii de metri?

Da, de ceva vreme. Și aici, în fața noastră, ți-l prezint pe majestatea sa, ghețarul Gorner. *Gornergletscher*.

E imens, unde duce?

Unde duce? În Ron. La lacul Geneva. Apoi la Lyon și jos, în Provence.

Măi să fie.

Aici tata îmi spunea mereu: acum încearcă să deosebești zăpada Ronului de cea a Padului, dacă ești în stare. Îl scotea din sărite povestea cu cumpăna apelor.

Așadar, acela era orașul pierdut de pe Felik. Primul vîrf de patru mii de metri din viața Silviei. Văile abia atinse de soare deveneau indistincte sub ei, planeta albastră care începea din nou să se zbată și în jur strălucea suprafața acelui astru înghețat. Crestele masivului Monte Rosa păreau tăiate cu lovituri de sabie. Echipele de alpiniști care le urcau se profilau una cîte una. Totul era atît de clar și esențial, că ea a început să înțeleagă altfel răspunsul pe care i-l dăduse Pasang. Zăpadă, vînt, soare.

Cît e ceasul? a întrebat.

Șapte. E timpul să te duci să faci cappuccino.

Coborîm deja?

Da, dar acum mergi tu în față.

Mi-ar plăcea să mai stăm aici.

Data viitoare. Acum ține minte: greutatea lăsată pe spate și înfige bine călcîiele.

Așteaptă, a spus Silvia. Și, înainte să înfigă călcîiele, i-a dat un sărut pe gură acelui despot de șef de coardă al ei, cu colțarii care se încurcau și coarda care se încolăcea, acolo unde zăpada Ronului se amesteca cu zăpada Padului.

28

O beție

El le zicea *marile curățenii*, chiar dacă nu mai era primăvară: dat fiind că se certase cu fiica lui, dat fiind că mama fiicei lui se încăpățîna să nu se întoarcă, dat fiind că Fausto plecase din nou pe munte, lăsîndu-l acolo singur, și dat fiind că la patru luni de la accident încă se chinuia să-și lege șireturile, a hotărît să recurgă la draga şi vechea lui metodă doboară-tot, la vechea alungă-gînduri. A început cu o ceașcă plină pe jumătate cu gin și pe jumătate cu apă din Fontana Fredda, apa aceea sfîntă care venea direct din ghețar, apoi a continuat în după-amiaza de august, pierzînd încet-încet senzația timpului și dozajul amestecului, uneori era mai multă apă, alteori mai mult gin, dar avea mereu gustul acela bun de ienupăr și aluneca pe gît curățîndu-i sufletul de rugini și cruste. Fost soț, fost pădurar, acum probabil și fost șofer pe ratrac, două bucăți de fier vechi în locul mîinilor și grăsimea care-i obstrucționa venele – ginul curăța totul pentru Luigi Erasmo Balma, zis Santorso, precum călugărul irlandez din vechime. Din cîte se spunea, tipul acela venise de pe insula lui verde ca să se facă pustnic printre munteni. Pustnic, de ce nu? S-a uitat pe fereastră și și-a dat seama că, dacă ridica ceașca la înălțimea potrivită, reușea să vadă munții reflectați cu capul în jos în gin. După ce a umplut-o încă o dată, a început să se schimbe și perspectiva asupra situației lui. Privindu-i în gin, toți acești foști deveneau pașii unei eliberări. Eliberat de căsnicie, de uniformă, de slujbă, ar fi reușit

oricum, dați-mi o drujbă și un cîmp cu cartofi și mă descurc. Fiica lui cea bună și înțeleaptă îi tăiase țigările, dar nu știa de trabucul păstrat într-un sertar și asta i se părea tocmai ocazia potrivită. Eliberarea lui Santorso, ocrotitorul pustnicilor. Dați-mi o grotă, o chilie săpată în stîncă, zidul fără mortar mi-l construiesc singur, a tras din trabuc și gustul bun al tutunului s-a amestecat cu al ienupărului pe care-l avea în gură.

Atunci a văzut din nou cocoșul lui de mesteacăn împăiat și agățat pe perete. A lăsat ceașca jos, l-a dat jos de acolo și a ieșit în soarele după-amiezii. Pe drum, turiștii se întorceau de la plimbare, copiii se jucau între baloții de fîn de pe cîmp. Santorso reușea încă să strîngă în pumn un ciocan: a bătut în cui cocoșul-de-mesteacăn pe trunchiul de zadă din fața casei. S-a întors sus și a ieșit pe balcon să-și evalueze munca, cu ceașca din nou în mînă și trabucul între dinți. Iată-te liber, zboară, cocoșelule-de-mesteacăn, du-te să te lupți cu vreun fanfaron din valea alăturată, găsește-ți o găinușă frumoasă și faceți mulți pui. Cine știe din ce motiv, în treizeci de ani, nu se gîndise niciodată să-l elibereze, i se părea atît de potrivit acum, agățat acolo afară. Jos, în capătul pajiștii, treceau blondele în maiou. Unde se duceau, fără măcar să salute? Dacă n-ar fi fost blondele, ideea următoare nu i-ar fi venit. Ei nu, s-a gîndit, nu ești deloc liber. Ești tot țintuit de copacul tău. Exact ca moșul ăsta de aici.

A intrat înapoi în casă, s-a dus în grajd și a ieșit din nou cu o carabină de vînătoare. Calibrul 12, țevi suprapuse, cartușe cu alică. Să vedem dacă mai sînt bun, s-a gîndit, deschizînd și închizînd pumnul drept ca să-și dezmorțească degetele. Hei, cocoșelule, pe asta ți-o amintești? E tot aia de data trecută. Și-a potrivit pușca în brațe și ce bine că trebuia să închidă un ochi ca să țintească, astfel încît din cei doi cocoși pe care-i vedea să rămînă unul singur. Arătătorul de la mîna dreaptă a reușit să strîngă ce trebuia să strîngă. Bum! a făcut carabina. Bum! Două împușcături, în plin august, s-au auzit pînă jos, la Tre Villaggi și mamele terorizate au alergat să-și ia copii de pe pajiști.

29

Un morman de pietre

La cîteva zile după Sf. Maria, la Quintino Sella au sosit două femei. Angajaseră un ghid care să le însoțească și urcaseră încet, toată dimineața și o parte din după-amiază. Nu aveau în plan vîrfuri, voiau doar să ajungă pînă acolo: la refugiu s-au despărțit de ghid, care a pornit degrabă înapoi să prindă ultimul teleferic, și s-au dus să-și caute locurile în dormitor. La telefon întrebaseră dacă există camere duble cu baie, una dintre întrebările de care se rîdea în bucătărie, nici măcar cea mai nostimă. Dar cele două femei au acceptat paturile suprapuse, au întins așternuturi și pături și s-au întors în sală să bea un ceai, una cu părul cărunt prins la spate și un pulover pe gît, cealaltă blondă, cu ceașca strînsă în mîini să se încălzească, cerceii care nu se potriveau cu papucii de cauciuc ai refugiului. Silvia le-a remarcat de cum au coborît. Ce-o fi cu astea două? s-a gîndit. A căscat, și-a pus șorțul și a spus:

Salut, Vineri.

Salut, Femeia pădurilor. Ce e de mîncare în seara asta?

Paste cu sos de roșii sau supă cremă de legume. Felul doi, tocană cu piure sau tartă cu spanac.

Cînd faci *dal bhat*?

În septembrie!

Totul în septembrie, ă?

Refugiul era foarte aglomerat și cina era servită în două serii, la șase și jumătate și la șapte și jumătate, iar ea n-a mai avut timp să respire pînă la nouă. Apoi stomacul alpiniștilor s-a îndestulat și munca, în sfîrșit, s-a domolit. Unii au ieșit să privească ghețarul și stelele, alții jucau cărți bînd ultimul pahar, puțini insistau să verifice echipamentul pentru a doua zi. Atunci Silvia le-a remarcat din nou pe cele două femei: Dufour şedea acum la masă cu ele, explica ceva cu ajutorul unei hărți. Nu-l văzuse niciodată stînd cu cineva care să nu fie ghid alpin, așa că cine puteau fi cele două? Femeia cu părul cărunt părea mai implicată în discuție. Blonda răsfoia caietul refugiului, avea ochii roșii și un aer absent. Apoi, dintr-odată, Silvia a înțeles. Trecuse o lună din ziua aia, sute sau mii de alpiniști, dar ea știa că în caietul acela nu era nimic de citit, domnul de pe Castore nu-şi lăsase nici măcar semnătura. Unii umpleau pagini întregi, alții treceau în liniște, ca și cum n-ar fi vrut să deranjeze. Dufour a rămas să vorbească cu ele în timp ce Silvia aranja mesele pentru micul dejun, apoi a venit ora stingerii generatorului și trimiterii tuturor la culcare.

Soția e blonda, i-a spus Arianna sus, în cameră. Cealaltă e o prietenă.

Întotdeauna e așa cînd moare cineva?

Aproape întotdeauna. Mai devreme sau mai tîrziu, vine soția sau un copil. E mai trist cînd vin părinții.

E priceput tatăl tău.

A trebuit să învețe.

Cînd a murit mama, a venit preotul. Nici măcar n-am vrut să-l văd.

Mergea la biserică?

Fii serioasă, în plus, se detestau reciproc. Spunea că Biserica îi făcea concurență neloială.

Atunci ai făcut bine.

Dimineața următoare era calmă și senină, presiune ridicată de august. Fără vînt, chiar și ghețarul reușea să pară un loc pămîntesc. Cele două femei au mîncat micul dejun și apoi au ieșit să privească crestele și echipele de

alpiniști deja departe. Blonda a dat ocol refugiului, a cercetat cabana veche și plăcuțele de bronz, păsările de pe ghețar și stegulețele tibetane, căutînd parcă ceva ce nu găsea. Prietena ei era așezată pe o bancă la soare cînd Silvia a ieșit de la toalete cu găleata și mopul.

Salut, a spus femeia cu părul cărunt.

Bună ziua.

E incredibilă panorama de aici.

Așa e.

Ce sclipește acolo jos?

Mi s-a spus că e o fabrică din Novara. Sclipește mereu la ora asta a dimineții. Dacă n-ar fi pîclă, un pic mai jos s-ar vedea Milano.

Milano?

Silvia a lăsat găleata jos ca să arate. De-acum știa ce avea efect asupra oamenilor: asupra celor care priveau în sus și a celor care priveau în jos.

Vedeți munții de acolo? Cel solitar e Monviso, acolo e Torino. Și linia aia albastră nu e pîclă, sînt Apeninii de nord. Dincolo de ei e marea.

Marea.

E ciudat să te gîndești la mare de aici, de sus, nu?

Femeia s-a uitat mai bine la ea. A părut să-și dea seama abia acum că vorbește cu o fată. Și asta i se întîmplase deja Silviei. Puteai să-i servești la masă o seară întreagă fără să te vadă, erai doar chelnerița care le ducea mîncarea, apoi uneori un cuvînt, un gest te puneau brusc în altă lumină.

Cîți ani ai?

Aproape douăzeci și opt.

Și lucrezi aici de mult timp?

Din iunie. E prima mea vară.

Ești curajoasă.

Silvia a ridicat găleata. A rîs în sinea ei. Da, era nevoie de mult curaj să intri la toalete după ce trecuseră pe acolo o sută douăzeci de alpiniști, în

mare parte cu dureri de burtă. La început și ea vedea situația așa, înțelesese prea puțin din viața la refugiu.

Venirea femeii blonde a pus capăt conversației. Purta niște ochelari negri, buni pentru gheață și pentru doliu, iar Silvia a dat să plece și să le lase singure. Cealaltă a oprit-o, spunînd:

Scuze.

Da?

Mă întrebam ce sînt mormanele alea de pietre. Au o semnificație?

Da și nu.

Adică?

Pe cel mai înalt l-a construit un nepalez care muncește aici. E un fel de altar budist, se atîrnă de el steguleţele de rugăciune.

Bucăţile alea de pînză sfîșiate toate?

Da, dar nu e o problemă că sînt sfîșiate, dimpotrivă. Pentru ei sînt rugăciunile care se destramă în vînt.

Și alea mai mici?

Pe alea le fac oamenii care trec, nu știu de ce.

Le fac doar așa, ca să le facă?

Silvia a ridicat din umeri, apoi a spus:

Da, după-amiezile sînt lungi. Poate e doar o distracție. Sau poate ca să spună: și eu am trecut pe aici.

Și-a dat seama că începea să vorbească la fel ca Pasang. Ar fi vrut să aibă ceva amabil de adăugat, un cuvînt pentru femeia aceea. Dar nu și-l amintea pe soțul ei, ăsta era adevărul. Încercase să-și amintească toate fețele din seara aceea, însă a doua zi alte fețe sosiseră și accidentul sfîrșise în grabă în registru, se întîmplau întruna. Unele atît de bizare, încît o simplă cădere în ceață n-ar fi fost povestită mult timp.

Tu ești budistă? a întrebat femeia cu părul cărunt.

Eu nu. Doar prietenul ăsta al meu. Apoi a adăugat: Scuzați-mă, mă întorc la treabă.

Mai tîrziu le-a văzut, afară, în timp ce construiau mormanul lor. Două femei care adunau pietre din grohotiș și le puneau grămadă una peste alta. Semnificația o cunoșteau doar ele. Le-a luat o jumătate de dimineață și a rezultat un morman frumos, înalt de aproape un metru, poate suficient de stabil să treacă iarna. Silvia le-a văzut din nou în timp ce încercau să plătească nota, Dufour n-a vrut nici un ban, dar a acceptat bacșișul pentru personalul din refugiu, apoi pe la unsprezece a sosit ghidul care trebuia să le ducă înapoi jos.

30

Bivuacul

Tatăl lui Fausto îi povestea că torenții de munte au cinci voci, care se modifică odată cu orele de peste zi. Acum a treia voce, cea puternică a după-amiezii, scădea în a patra și la apus torentul se liniștea ca și cum sus ar fi fost coborît un stăvilar. În bazin, la poalele ghețarului, se simțea toamna care se apropia. În august înflorise bumbăcarița, pe mlaștină era o întindere cu smocuri albe agățate pe tulpini care creșteau în apa stătătoare și se unduiau în vîntul de la trei mii de metri ca un lan de bumbac.

În semicilindrul de tablă, Fausto aprinsese micul aragaz de camping, tăia ceapa cu briceagul Opinel în timp ce ciupercile își recăpătau prospețimea în apa călduță. Din rucsacul lui apăruseră și orez, supă la plic, roșii de pășune și o sticlă de Nebbiolo. Silvia îl privea cu atenție din patul de sus, bînd vin. Își dăduseră întîlnire acolo, ea coborînd din iarna veșnică a refugiului și el urcînd din vara scurtă din Fontana Fredda, sau ce mai rămînea din ea.

Nu te saturi niciodată de gătit?

Nu, dimpotrivă. E un lucru care mă relaxează mult.

De ce, ești încordat de obicei?

Încordat nu. Un pic îngrijorat.

Din cauza locului de muncă?

Și de asta. O fi dispoziția sufletească a toamnei. Dacă să scriu, dacă să nu scriu, ce să fac iarna următoare.

Zici că Babette nu redeschide?

Nu cred.

Ai scris vreun pic în perioada asta?

Un pic, da.

Și gătitul te face să stai aici cu mine, sau doar cu ceapa și cu ciupercile?

Cu ceapa și cu ciupercile și cu tine.

Atunci e bine. Îmi mai torni niște vin?

Au cinat cînd afară se însera. În ultimele raze de lumină, caprele-negre coborau să se adape de pe stîncile lor ascuțite și de pe creste. S-au ținut departe de bivuac, ocolind mai mult ruta obișnuită. Cunoșteau și ele dispoziția sufletească a toamnei: iarba își pierdea gustul și, în scurt timp, aveau să audă primul foc de armă. Omul devenea foarte periculos în anotimpul acela.

Fausto a deschis rucsacul și a scos un pachet boţit.

La mulți ani. Scuze pentru fundă, a spus.

O, chef! Nu mă așteptam.

Mai bine.

Ce-o fi?

Un buchețel de flori. Deschide-l, hai.

Din ambalaj s-a ivit unul dintre caietele negre pe care scria Fausto. Pe prima pagină reproducea titlul: *Cele treizeci și șase de privelişti din Fontana Fredda*. Și apoi dedicația: *Exploratoarei mele polare, cu dragoste, F*. Urmau capitole scurte scrise de mînă, cu o ortografie care se străduia să fie lizibilă. Silvia a răsfoit cîteva pagini: unul vorbea despre un copac lovit de fulger, altul despre o ninsoare tîrzie, altul despre tăierea pădurii și tot așa.

Dar ai scris, nu glumă.

Fiindcă de desenat nu sînt în stare.

Dar ești sigur că e pentru mine?

Sigur că e pentru tine. E o piesă unicat.

Nu știu dacă-l merit.

Dar eu merit un sărut?

Cine știe, însă, de ce trebuiau să o facă mereu în frig. Bivuacul era îngust și incomod, dar în mod sigur văzuse şi alți amanți în lunga lui viață. Mereu pe jumătate îmbrăcați, arși de soare, cu picioarele obosite și părul murdar și mirosind a prea multe lucruri, amanții bivuacurilor și ai refugiilor. În bazin s-a făcut întuneric și temperatura a scăzut cu cîteva grade. În aerul nopții numai stînca emana căldura absorbită.

Cum era povestea cu bivuacul ăla luat de vînt? a întrebat ea.

Era așa. A fost odată un bivuac întocmai ca acesta. Un individ a plecat toamna lăsînd ușa deschisă și în primăvară rămăsese doar fundația de ciment. E povestea mea.

Dar nu-i adevărat.

Tu ce faci toamna?

În octombrie am culesul merelor.

A, mda, că e anotimpul merelor.

Apoi nu știu. Am douăzeci și opt de ani, ar trebui să mă hotărăsc ce fac cu viața mea.

Și dacă am căuta un locșor pe care să-l administrăm, eu și cu tine? Nu ți-ar plăcea?

Un refugiu?

E o chestie la care mă gîndesc de ceva timp.

Să auzim.

Eu gătesc. Tu stai la tejghea. Un loc mic, ca să muncim în doi.

Bucătarul și chelnerița?

De ce nu?

Ești prea romantic.

Amanți de bivuac: el era prea romantic, ea trebuia să se hotărască ce face în viață și discutau pe un pat pliant suspendat care nu era nici măcar un

pat, într-o baracă în voia intemperiilor. Și totuși, era adevărat că Fausto se gîndea la asta de ceva timp. Își construise ideea cu grijă: acum deja îi vorbea despre refugii neînchiriate, refugii închise de mulți ani, refugii aflate departe de potecile umblate, mici refugii între cote, pe care le cunoștea el. Puteau lua unul în asociație și să-l redeschidă ei doi. Meseria, de-acum, o învățaseră, nu? Dacă nu era o cerere în căsătorie, atunci nici mult nu mai lipsea.

Înghesuită lîngă el, sub un sac de dormit care cu greu îi acoperea pe amîndoi, Silvia îl asculta. Iată-l din nou pornit la drum. Era ca atunci pe gheţar, cînd el se grăbea în fața ei fără să se întoarcă și coarda o smucea de ham. Dar seara era prea perfectă ca s-o strice cu obiecții. Și-a imaginat că ascultă un basm, sau una dintre poveștile lui tipice cu el-și-ea, şi înainte să se termine a adormit.

31

Gardurile antiavalanșă

În timpul nopții fusese o furtună și dimineața, în paharul pe care-l lăsase în balcon, era o muscă înecată în două degete de apă. S-a uitat pe deasupra lui, spre cîmpuri, bîndu-și cafeaua slabă pe care i-o făcuse fiica lui: iarba de culoarea paielor, cerul din nou senin și nepîclos. Lumina se modifica, s-a gîndit. Era momentul să coboare să taie lemne. Apoi a auzit deschizîndu-se ușa băii și ea a ieșit îmbrăcată în cămașă albă, pantaloni negri, cu insigna hotelului peste buzunar, părul strîns într-un coc impecabil.

Muncești și duminica? a întrebat Santorso.

Duminică, luni, care-i diferența. Tu ce planuri ai?

Păi, văd de ascuțitul drujbei.

Fără vînătoare azi?

Te obligă ei să te piepteni în felul ăsta? Ai un păr atît de frumos, lasă-l un pic liber.

Se zice desfăcut. Am plecat.

Pa, fetiță.

A privit-o urcîndu-se în mașină, făcînd manevre și dispărînd după prima curbă, conducînd încet, ținîndu-se mult pe dreapta, spre hotelul ei cu piscină. A cui fiică era oare fata aia? Apoi a luat rucsacul și binoclul și a ieșit și el. A pornit pe poteca de pe care pădurarii coborîseră abia cu cîteva zile în urmă. Odată închis șantierul, pădurea era luminoasă: grămezile de

crengi la baza zadelor, stivele de bușteni ordonate după calitate. După o noapte ploioasă, ieșeau aburi din ei în soarele dimineții. A trecut de întinderile de talaș, de pietrele înnegrite pe care gătise Fausto, de drumul de ţară care făcea legătura între ferme unde s-a intersectat cu duba unui crescător de animale. Bărbatul s-a oprit și, cu cotul scos pe geam, l-a întrebat:

Urci spre Valnera?

Dacă reușesc.

Ai putea să te uiți unde sînt vițeii?

Îi ai acolo sus?

Am douăzeci și doi. N-aș vrea să se fi speriat de furtună.

Bine.

Dacă tot faci asta, îmi iei și un pui pentru prînz?

Du-te-n pula mea.

Dincolo de altitudinea pădurilor a găsit pîrîiașul, tot numai pietre și prundiș pe fund, și iarba care, în schimb, devenea iarăși mai verde. Nu se obișnuia cu noul mers la care îl constrîngeau slăbiciunile. Nu mai reușea să țină pasul lui de-o viață, dacă accelera, gîfîia imediat și, de cîteva ori, și-a zis: ascultă, las-o baltă, întoarce-te jos să ascuți drujba. A avut răbdare. Timp de o oră n-a făcut decît să fixeze cu privirea poteca de la picioarele lui. Și-a dat seama că e deja suficient de sus cînd a văzut în iarbă gențianele înflorite. S-a gîndit: pînă la urmă, cu mersul ăsta încetișor, o să ajung la Cabana Margherita. O să spună, uite-l pe bătrînul ăla care vine sus, merge încet ca o maşină de tuns iarba, dar are ceva energie.

Sus pe Valnera l-au întîmpinat fluierăturile marmotelor. A găsit vițeii nenorocitului ăluia adăpîndu-se în locul unde torentul forma un lac. Erau vițele, de fapt, femele de un an sau doi care nu dădeau lapte și erau lăsate pe pășunile înalte în lunile august și septembrie, într-o stare de semisălbăticie. La început erau temătoare, se alarmau la orice trecere. După o lună le

regăseai sălbăticite, se întîmpla să atace și era greu să le stăpîneşti. Santorso le-a numărat: erau treisprezece. Se separaseră, probabil, în timpul furtunii.

A urcat pe pășunile cu iarbă puțină unde se termina valea, ceva mai mult decît un povîrniș de deal; de cealaltă parte, în schimb, cobora în denivelări și rîpe, și acolo, cu cîțiva ani în urmă, înfipseseră gardurile acelea antiavalanșă, după ce trecuse una pe lîngă casele din vale. Semănau cu niște umbrele deschise, cu vîrful calotei în jos. Era locul accidentului lui, dar faptul că se întorcea acolo îl lăsa indiferent. Pentru el era ca și cum căzuse de pe treptele casei.

A regăsit locul unde își pierduse schiurile și a început să caute: unul era pe grohotiș, cu pielea de focă sfîșiată, dar schiul întreg și legătura încă în bune condiții. Celălalt îi căzuse, probabil era mai jos. S-a aplecat spre celălalt versant și s-a uitat.

Dio faus, a spus cu voce tare.

Cele nouă vițele erau acolo, sau mai bine zis stîrvurile lor, printre stoluri de corbi. Cîteva erau prinse în garduri, sfîșiate din spate pînă la vintre. Era mîncare consumată pe jumătate: odată terminată partea cea mai bună, fuseseră lăsate păsărilor care acum se îngrămădeau pe boturi, pe burțile sfîrtecate. Încă aveau zgarda și talanga, crotalii galbene la urechi, cîteva cu picioarele țepene în sus și limba scoasă. Chiar și moarte își păstrau aerul lor stîngaci, nefiresc în locul acela care nu era pentru vaci, ci pentru capre-negre și capre-alpine. Și acum și pentru lupi.

Lupi tineri, s-a gîndit Santorso. Tinerii sînt cei care omoară în joacă, cei bătrîni doar de foame. Ăsta nu mai era un vînător solitar, ci o haită care separase metodic vițelele, le împinsese sus pe povîrniș și apoi jos în rîpă. Urmărindu-le, își înfipseseră colții în pîntecele lor, în părțile din spate și în ugere, fusese o joacă cu animalele acelea care nu mai știau să se apere, nici să fugă, animale domestice în mediu sălbatic. Lupișorii se distraseră probabil la nebunie, apoi mîncaseră pe săturate și, în fine, plecaseră să digere prin alte locuri.

Ar fi fost nevoie de cîteva ture cu elicopterul ca să se curețe măcelul ăla, însă Santorso nu se grăbea să cheme garda forestieră. Rîseseră un pic de el cînd îi rechiziționaseră pușca? Ei bine, să-i ia dracu'. Acum a zărit al doilea schi lîngă unul dintre stîrvuri, căzuse acolo și se oprise în gardurile antiavalanșă. A coborît încet, ținîndu-se de moțurile de iarbă tare, prin aceeași ravenă în care fusese prins de desprinderea aia de pietre. A avut încredere în mîinile lui și mîinile lui nu l-au trădat, iar în jur corbii se ridicau protestînd din cauza invaziei.

32

Culesul merelor

Silvia a știut că ajunsese cînd a văzut, pe lîngă livezi și viță-de-vie, zidul fabricii defilînd pe fereastra trenului. Un zid galben, coșcovit, în spatele căruia bunicul ei muncise toată viața, iar tatăl ei pînă cînd producția se mutase în străinătate. După închidere apăruse scris cu un spray: ADIO SĂ TE FUT DAR AȘTEAPTĂ-MĂ, probabil nu fabricii, ci vreunei iubite care lua trenul, și de atunci acela fusese întotdeauna mesajul de bun-venit acasă pentru Silvia. Și-a scos căștile din urechi și cîntecul pe care-l asculta s-a întrerupt brusc.

Eu am ajuns, i-a zis tînărului așezat lîngă ea.

Atunci, pa.

Mulțumesc pentru muzică.

Cu plăcere.

A dat jos rucsacul, a străbătut culoarul și a coborît printre studenți și navetiști. A izbit-o blîndețea serii de septembrie, a văzut sandale și bretele, și doar cu cîteva ore mai devreme călca pe zăpadă. Crezuse că o să coboare de pe ghețar pe jos ca să-și ia rămas-bun treptat, în schimb, în dimineața aia, elicopterul ducea jos gunoiul și Dufour era într-una din acele zile cînd nu era cazul să-l contrazici, foarte prins cu treburile finalului de sezon. La un moment dat, arătase spre ea și Arianna și spusese: La următoarea tură coborîți voi două. Și, zece minute mai tîrziu, Silvia se trezise în parcarea

telefericului. Brusc, nici urmă de ghețar, s-a simțit ca și cum o păcăliseră şi i-l luaseră. Schimbase cu Arianna numere de telefon și o promisiune cu jumătate de gură să facă o călătorie împreună, la primăvară.

A pornit spre ieșirea din gară, o exploratoare polară care la fiecare intersecție era constrînsă să-și spună: fii atentă, ăla e un semafor. E roșu, nu vezi? Și aia e o trecere de pietoni. Acum refugiul ei era rucsacul pe care-l avea pe umăr și prietenele ei cele mai bune – picioarele în bocanci. Picioare care acolo sus învățaseră o artă, alcătuită din degete, tălpi, glezne, fascii plantare, picioare care deveniseră minunat de abile pe stîncă și pe ghețar, iar acum pe asfalt erau din nou un mijloc de locomoție mult mai puțin eficient decît roata. Iată cartierul. Iată cele două baruri din piață, băncile traficanților de droguri, iată-i pe șomerii care beau vin alb și Campari, iată centrul pentru tineret unde, pentru o vreme, se luptase să facă din cartierul ei un loc un pic mai bun. Odată cu schimbarea administrației fusese încredințat altora și acum înăuntru se puteau vedea meciurile din campionat. Unde erau florile pe acest ghețar? Și totuși, trebuiau să fie flori și acolo.

Ce faci la toamnă, Vineri?

Mă duc în Nepal pentru sezonul de trekking, apoi stau un pic acasă cu familia. Dar tu?

Da, cred că și eu mă întorc un pic acasă.

Se întorsese pentru că se simțea pregătită, după o fugă care i se părea foarte lungă. I-ar fi zis asta lui Fausto: că ea trebuia să se întoarcă înainte de a merge mai departe, altfel ar fi rămas mereu una care fuge. Aşa că iată clădirile, balcoanele, curțile blocurilor, iată rampele garajelor pe care, copil fiind, îți era interzis să mergi cu bicicleta, iată cadrele bicicletelor fără roți și sacii de gunoi care nu încetaseră să pută. Iat-o pe exploratoarea polară care-și regăsea, cu ochii umezi, toată copilăria, și iată copilăria ei uluită că o regăsește pe ea.

Silvietta! a spus o doamnă care întindea rufele la etajul întîi.

Bună, Melina.

Nu te-am văzut de mult, te-ai întors?

Da, pentru scurt timp.

De unde vii cu rucsacul ăla?

De la munte.

Trebuie să fie răcoare pe-acolo.

Destul de.

Nu uiți să-l saluți pe tatăl tău din partea mea?

Sigur că nu.

A luat-o pe scări în loc să urce cu liftul și apartamentul de la etajul al cincilea a fost ultimul ei vîrf pe anul acela. Cinci etaje, o sută douăzeci de trepte, șaptesprezece metri și un pic diferență de nivel. Picioarele deveniseră puternice și ar fi fost păcat să-și piardă antrenamentul. Exploratoarea polară a ajuns în fața ușii, ușa casei care acum era a tatălui ei, și, pe moment, i-au venit în minte Felik, crestele tăiate cu sabia și ghețarul care cobora pe partea cealaltă. Fausto care spunea: acum încearcă să deosebești zăpada Ronului de cea a Padului, dacă ești în stare. I-a cerut acelei amintiri să-i dea curajul de care avea nevoie. Apoi a apăsat pe butonul soneriei, și-a aranjat părul după ureche și a zîmbit uitîndu-se fix în vizor, ca fetițele în cabinele foto.

33

Cîmpul de cartofi

Fausto avea insomnii ca orice om nevoit să ia o decizie. Asculta ploicica pe acoperiș, închidea ochii și poate că ațipea pentru cîteva clipe, dar imediat ce s-a luminat, sătul să se tot foiască, s-a sculat și a băgat vreascuri în sobă. Afară cădeau picături mici, norii acopereau pădurile și bucătăria s-a umplut de fum din cauza presiunii scăzute. Jumătate de oră mai tîrziu s-a întors la fereastră și, printre norii risipiți, a văzut zăpada. Iat-o. Se așternea la peste două mii de metri, zăpadă de septembrie care în curînd urma să se topească la soare, însă era zăpadă. A încercat să-și amintească ultima ninsoare de primăvară, era probabil începutul lui iunie, un pic mai mult de trei luni între cele două. Exact cum îi spusese odată Santorso: trei luni de frig, nouă luni de ger. S-a gîndit că se sfîrșise vremea scurtelor excursii, acum venea vremea sobei, a înțelepciunii și a planurilor de făcut ca să treci iarna, așa că a hotărît să coboare la filiala băncii.

La Tre Villaggi era un singur funcționar care deschidea ghișeul de două ori pe săptămînă. Era amabil și răbdător și i-a dat lui Fausto toate informațiile despre împrumuturi pe termen scurt, apoi i-a pus cîteva întrebări despre venit, proprietăți, garanțiile pe care le putea oferi. Fausto nu avea nici o garanție. Funcționarul a verificat istoricul contului, a ridicat din sprînceană în fața ecranului, i-a scris la repezeală pe o foaie un plan de rate și dobînzi, i-a cerut cartea de identitate să facă o copie și el s-a rușinat de

cuvîntul *scriitor* pe care îl pusese să fie scris pe ea. Pentru bancă ar fi fost mult mai bun cuvîntul *bucătar*. În cele din urmă, suma pe care i-o puteau împrumuta, fără prea multe obiecții, era de cincisprezece mii de euro, de restituit în cinci ani, cu cei pe care îi avea în cont făceau douăzeci și șapte de mii. S-ar fi înglodat din nou în datorii, însă cel puțin își putea permite să înceapă o activitate fără să se simtă sufocat. A ieșit din bancă mai vesel decît intrase. Fausto era totuși un scriitor căruia imediat ce vedea niște bani, adică posibilitatea unor bani, îi venea cheful să-i cheltuiască, așa încît a trecut pe la magazinul de unelte să-și facă un cadou. Și-a cumpărat un topor nou cu mîner de frasin și lama grea pentru despicat. S-a întors la Fontana Fredda cînd încă nu se făcuse ora unsprezece, norii se ridicau în fîșii destrămate și sus, pe înălțimi, dincolo de pădurea umedă de ploaie, ieșeau la iveală pășunile acoperite de acel deget de zăpadă.

Gemma ieșise pe cîmp să verifice cultura de cartofi. Fausto s-a așezat pe marginea drumului și a spus:

Bună, Gemma.

Bună ziua.

Îți place zăpada?

Nu. Am văzut prea multă.

Însă e folositoare, nu?

În decembrie e folositoare. În septembrie e doar enervantă.

Dar sus, la pășuni, vacile cum se descurcă?

Că doar nu ies pe zăpadă. Azi mănîncă fîn.

Nu știam.

Ar fi vrut s-o întrebe: Gemma, după tine, fac bine că cer un împrumut de cincisprezece mii de euro ca să preiau un restaurant în pierdere? Dacă gătesc eu, am un angajat mai puţin și cresc un pic prețurile, o să reușesc? O să-mi dea un euro în plus pe meniul muncitorilor?

Și *barabulele* ce fac? a spus în schimb.

Ştii să vorbeşti în dialect?

Un pic.

Un scriitor care ştie să vorbească în dialect!

Deci știi cine sînt.

Gemma n-a răspuns. A lăsat privirea în jos și a mîngîiat frunzele unei plante de cartofi, parcă ștergînd-o de ploaie. Ca s-o scape de stînjeneală, Fausto a zis:

Ascultă, ai lemne? Uite ce topor frumos am cumpărat.

E frumos.

Dacă vrei, îți aduc două roabe.

Am, am.

Nu era adevărat, sau nu în întregime, pentru că soba Gemmei în dimineața aceea nu scotea fum. Pesemne chiar avea altfel de piele ca să poată petrece o astfel de zi fără să facă focul în sobă. El a hotărît că o să-i ducă oricum, s-a ridicat și a plecat să se joace cu toporul lui nou.

34

O pasiune reaprinsă

Și uite-așa ai pierdut vara, și-a zis ajungînd pe micul platou. Cea din Fontana Fredda, care nu era chiar vară, ci o primăvară care în toiul ei căpăta nuanțe tomnatice. Știai cînd se întîmpla, pentru că sus, pe înălțimi, dispărea zăpada care alimenta cu apă torenții și imediat iarba pajiștilor începea să îngălbenească. Babette nu prinsese florile din iunie după ce, timp de treizeci și cinci de ani, le așteptase cu devotament: din clopoței, păpădie, nu-mă-uita, coada-șoricelului nu rămîneau de-acum decît lanuri cosite și date cu îngrășămînt, iar din sunătoare, tulpinile uscate pe maluri. A deschis ușa restaurantului și l-a regăsit cum îl lăsase astă-iarnă: chiar și ceștile în spălător, ultimele comenzi înfipte lîngă casă și dezordinea lui familiară pe care, din cînd în cînd, încerca să o remedieze. În cele din urmă, dezordinea învinsese întotdeauna, îi stătea în fire să lase lucrurile împrăștiate în jurul ei, să le transforme din obiecte utile în obiecte care îi ţineau companie. A pus pe o masă două mănunchiuri de chei și dosarul cu contractul. A aprins luminile, a pornit aparatul de radio, espresorul, și restaurantul a prins din nou viață. A umplut o carafă cu apă și a ieșit să încerce același miracol cu bietele plante de pe terasă. În șase luni nimeni nu se gîndise să le ude măcar un pic. În timp ce uda trandafirii și cafeluțele, a observat vilele închise, telescaunele bălăngănindu-se în vînt, fumul hornurilor sus, la pășune și crestele la orizont cu dungi de zăpadă. I-a venit în minte Karen Blixen a ei,

nu pentru *Festinul lui Babette*, ci pentru *Din inima Africii*, acolo unde scrisese: „Dacă eu știu un cîntec despre Africa – îmi spuneam –, despre girafe și despre luna nouă africană culcată pe spate pe cer, despre plugurile de pe cîmp și fețele asudate ale culegătorilor de cafea, oare știe și Africa vreun cîntec despre mine?“[1]. Și Fontana Fredda știa vreun cîntec despre ea?

Lui Santorso i-a luat mai puțin de un sfert de oră să bage de seamă întoarcerea ei. Șchiopătînd ușor, a urcat scările care duceau la terasă și a întrebat:

E deschis?

Nu.

Nici pentru o cafea?

Cafeaua ți-o ofer eu. Dar barul e închis.

Atunci pot să mă așez aici?

De ce, voiai să intri?

Nu, nu, e bine și afară.

Ia loc. Espresorul se încălzește. Un pic de răbdare.

Doar nu mă grăbesc.

Santorso s-a așezat la una dintre măsuțele de plastic, lîngă umbrela închisă. Cînd Babette a intrat înapoi în restaurant, n-a putut să nu se uite la fundul ei. Fundul acela care, cu treizeci și cinci de ani în urmă, imediat ce coborîse din autobuz, dăduse peste cap întreaga vale. I s-a părut mai ferm decît astă-iarnă și, urmărind-o pe furiș prin fereastră, a observat că avea și chipul mai destins. Pe pielea ei apăruseră din nou pistruii. De cît timp nu-i mai văzuse, poate de la verile petrecute la pășune? Cu pielea aia albă și părul roșcat, se ardea de fiecare dată cînd ieșea la pășune. În ultimele luni se întrebase adesea dacă își găsise un bărbat acolo unde se dusese, și acum se uita la ea cum spală ceșcuțele căutînd semnele unei noutăți. Ia să vedem, polițai bătrîn, dacă mai ești în stare să recunoști o femeie amorezată. Babette a deschis robinetul, a uitat de el, s-a dus să noteze ceva pe o foaie, a pornit espresorul fără cafea ca să-l cureţe și pe urmă a băgat de seamă

robinetul ca și cum l-ar fi deschis altcineva. Santorso a rămas în dubiu în privința iubirii. Înțelegea mai bine potîrnichea albă și hermina. În cele din urmă, ea a ieșit cu două cafele, un pahar de apă și sticla de brandy, a pus tava pe măsuță și s-a așezat în fața lui.

Bună, Luigi.

Bună, Betta.

Am auzit că n-ai fost bine.

Ți-au spus?

Da. Cum merge acum?

Încet, încet.

Încet, încet mai bine?

Păi, da.

El şi-a răsfirat și şi-a strîns degetele pumn. Nu i le-a arătat pe cele două care se sudaseră strîmb. Ea a pus zahărul în cafea și el a turnat o porţie de brandy. Totul ca altădată: erau un cuplu bătrîn așezat la o măsuță în aer liber, într-un bar de munte în sezonul mort. El s-a străduit să găsească ceva drăguț de spus:

Ai lipsit cînd s-a strîns fînul.

Fînul? Or fi zece ani de cînd nu-l mai strîng.

Zece ani? Cum trece timpul.

Și cum era fînul?

O porcărie. E creasta cocoșului peste tot. Dacă nu o tai înainte să depună sămînță, anul următor e și mai rău.

Așa că ai cosit mai devreme?

Ei, dacă cosesc doar eu, e inutil.

Cum așa?

Sămînța zboară.

Am înțeles. Încearcă să-i convingi să strîngă fînul mai devreme.

Chiar așa.

Ea a băut apa înainte de cafea. Cine știe unde căpătase obiceiul ăsta, s-a întrebat el. În Grecia, în Spania? Oare unde se bea apa cu cafea? El și-a golit ceșcuța și apoi a mai turnat un deget de brandy ca s-o clătească, dar n-a scos țigările și ea a băgat de seamă. Se lăsase de fumat? Deci nu era complet nebun.

Știi că s-au întors lupii? a spus el.

Deci e adevărat?

Da, și chiar mulți.

Ei bine, lupii să-și ia înapoi locul ăsta, nu ești de acord? Oricum, nu mai e nimeni pe-aici.

E adevărat că renunți la restaurant?

Nu renunț, îl dau în gestiune.

Lui Faus?

Știi deja totul.

Și tu ce faci?

Deschid o florărie.

Santorso s-a uitat la ea cu atenţie. Pe sub pistrui a văzut o roșeață pe care o cunoștea. Cu mulți ani în urmă se căsătorise cu o fată incapabilă să mintă. Minți, a spus. Babette a izbucnit în rîs. Dumnezeule, s-a gîndit el, cînd rîdea, avea din nou șaptesprezece ani. Se pregătea să spună: pot să te sărut? Dar ea s-a ridicat, i-a lăsat sticla și ceșcuța și s-a întors în restaurantul ei să mai facă un pic de dezordine înainte să-l dea altcuiva.

1. Karen Blixen, *Din inima Africii*, traducere din limba engleză şi note de Gabriel Gafița, Editura Humanitas Fiction, Bucureşti, 2004, p. 74 (n.t.).

35

Licitația de lemn

În octombrie, pădurea era galbenă de la florile puieților de zadă și roșie de la muscarițe. Abia dacă mai rămînea o urmă din mireasma îmbătătoare a verii sub mirosul de ciuperci, mușchi și ierburi ofilite. Stivele de bușteni fuseseră măsurate și numerotate, cinci metri cubi una, fiecare cu numărul ei vopsit pe bușteanul cel mai mare. Mergeau de la unu la peste două sute, însă în dimineața licitației nu s-au prezentat decît șase persoane. Unul era crescătorul viteilor sfîșiați de lupi. Discuta cu pădurarul care trebuia să asigure corectitudinea operațiunilor.

Dacă ei mă atacă pe mine, îmi explici şi mie de ce eu nu pot să-i atac pe ei?

Nu te atacă pe tine. Atacă animalele.

E același lucru.

Nu e același lucru. Oricum, doar nu decid eu. Specie protejată. Încasezi despăgubirea și cu asta, basta.

Despăgubirea! O să-mi iau o cafea cu despăgubirea!

Hai, hai, că doar nu lupii or fi problema.

La ora nouă funcționara de la primărie a decis că se poate începe. A pornit de la stiva numărul unu, care a rămas nevîndută. Nevîndute au fost și cele cu numerele doi și trei. Prețul de pornire era fixat la o sută de euro pe stivă. A întrebat: Face cineva o ofertă pentru numărul patru? Dar în primele

treizeci sau patruzeci erau pini sălbatici pe care nu-i voia nimeni. Era lemn strîmb, răşinos, lăsa depuneri în burlanele de sobă şi, cu toată abundenţa aia, preferau zada care ardea mai bine. Aşa că funcţionara a trebuit să urce o bucată bună de potecă strigînd numerele în gol.

Pentru Fausto a fost ca şi cum parcurgea din nou zilele verii. Acum, cînd umblau în canadiană, îi venea greu să creadă că acolo sus fusese cald. Să creadă în căldura şi delicateţea zilelor de iulie: focurile în aer liber, mîinile mînjite cu răşină, vulpea care cotrobăia printre cojile de cartofi, părul plin de rumeguş al tăietorilor de lemne. *Salut, chef!* Şi apoi cursele făcute ca să ajungă sus la Silvia, la refugiu. Întrebarea funcţionarei de la primărie a devenit o psalmodie. Face cineva o ofertă pentru numărul patruzeci şi doi? Face cineva o ofertă pentru numărul patruzeci şi trei? O vară întreagă de muncă şi acum tot lemnul ăla nu valora nici măcar douăzeci de euro pe metru cub.

Deci cum îi spui? a întrebat Santorso. *Dio Faus*?

Nu, nu, rămîne *Festinul lui Babette*.

Chiar şi fără Babette?

Devin eu Babette.

Şi iubita ta vine să muncească împreună cu tine?

Fausto a tras un şut unei ciuperci pe care cineva o culesese şi o lăsase cu pălăria în jos. Niciodată nu înţelesese de ce o făceau. Cu cîteva zile în urmă vorbise cu Silvia la telefon, dar reacţia nu fusese cea pe care o aştepta.

Ştiu şi eu, dacă are chef.

De ce, n-are chef?

Parcă poţi să înţelegi dorinţele celorlalţi.

Mie-mi spui.

Au ajuns în apropierea drumului de ţară care făcea legătura între ferme şi acolo dorinţele muntenilor s-au reaprins.

Face cineva o ofertă pentru numărul cincizeci şi şapte?

Eu, a spus unul.

Oferă cineva mai mult?

Nimeni. N-a fost o licitație propriu-zisă, pentru că se înțeleseseră între ei. Fiecare a cumpărat la prețul de pornire cele cinci stive la care aveau dreptul, în locul cel mai convenabil de ajuns cu tractorul. Santorso le-a cumpărat pe ale lui mai sus, la soare, unde inelele de creștere ale zadei se reduceau și lemnul era roșu și tare, iar Fausto a luat stiva o sută opt pentru că-i plăcea numărul.

Santorso îl vedea că e melancolic.

Iei doar una?

Păi, da.

Ia încă patru, haide.

Și ce fac cu ele?

Tăiată și spartă o vindem bine. Te ajut eu. Așa muncim un pic înainte de iarnă.

Dacă zici tu.

A luat cinci, de la numărul o sută opt la o sută doisprezece. A avut un efect ciudat asupra lui să se gîndească la faptul că deține copaci, chiar dacă nu mai erau copaci, în realitate, ci doar bușteni stivuiți. Funcționara i-a înmînat o notă de plată de achitat la primărie, după care licitația a fost declarată încheiată. Au rămas nevîndute peste o sută șaptezeci de stive pe care vreo firmă mare avea să le ia la preț redus în primăvară.

36

Zadele

Nu știu dacă vreau să petrec încă o iarnă făcînd pe chelnerița pentru schiori, a spus ea. Nu despre așa ceva îmi ziseseși.

E ceva, a spus el.

Ca să fac totuși ceva, o să mă apuc iar să umplu halbe cu bere aici, la pubul din cartier.

Nu e Fontana Fredda.

Dar să știi că eu n-am nici o treabă cu Fontana Fredda.

Dar cu mine?

Silvia n-a răspuns. O lună la cîmpie și deja vocea ei venea de foarte departe. Alte dăți Fausto își dăduse seama, chiar și în ce-l privea, că într-un fel gîndeai la munte cînd trăiai acolo și în alt fel cînd erai departe. De departe realitatea se estompa într-o idee: pădurile, casele, cîmpurile, torenții, animalele și oamenii deveneau un triunghi cu zăpadă în vîrf, Muntele Fuji în zare din gravurile lui Hokusai.

Vreau să stau un pic cu tata, a spus Silvia.

Sigur, înțeleg.

Cum e acum acolo?

E liniște. Știi ce e trist cînd vine toamna? Să nu mai auzi tălăngile.

Și ce se face în octombrie la Fontana Fredda?

Se taie lemne. Se speră să nu se termine apa din izvoare. Se strînge recolta de cartofi. Am ajutat-o pe Gemma deunăzi, am scos vreo două chintale.

Cine e Gemma?

Vecina mea, nu-ți amintești?

Nu cred.

Chiar așa era: realitatea din Fontana Fredda dispărea cu rapiditate din ea. Au mai vorbit despre restaurant, despre personalul de angajat și despre data deschiderii și Silvia a conchis că o să se mai gîndească vreo cîteva zile.

Aș putea veni în cele două săptămîni de Crăciun. Doar nu trebuie să stau neapărat toată iarna sus. Vin să-ți dau o mînă de ajutor.

Sigur.

Nu te supăra, haide.

Nu, nu.

Ce-ți pregătești bun în seara asta?

Nu-mi place să gătesc doar pentru mine. Poate două ouă.

Te iubesc, chef.

Și eu te iubesc.

Imediat apoi, Fausto a închis. Acolo, pe balcon, unde se afla, i s-a făcut imediat dor de vocea ei. A privit cu atenție pădurea și și-a dat seama că ramurile de la exterior ale zadelor începeau să îngălbenească. Erau copacii din Fontana Fredda, copaci ai soarelui, ai vîntului, ai versanților la miezul zilei, însă nu iubeau gerul și, cum îl simțeau venind, intrau în letargie. Brazii, impasibili, își păstrau acele și nu iroseau energie cînd se schimba anotimpul: doi copaci atît de înrudiți și două strategii atît de diferite pentru înfruntarea iernii. Acum primele care se vestejeau erau zadele rănite, fie de un fulger, fie de o desprindere de pietre, fie de o săpătură care retezase o rădăcină, dar, apoi, în cîteva zile, întreaga pădure avea să vireze spre galben și roșu, retrăgîndu-se într-un somn lung în timp ce verdele închis al brazilor stătea de pază.

Fausto citise pe undeva că arborii, spre deosebire de animale, nu-și pot căuta fericirea mutîndu-se în altă parte. Un arbore trăia unde căzuse sămînța lui și, ca să fie fericit, trebuia să se descurce acolo. Își rezolva problemele în locul unde se afla, dacă era capabil, și dacă nu era capabil, murea. Fericirea erbivorelor, în schimb, urmărea iarba, la Fontana Fredda era un adevăr evident: martie în vale, mai pe pășunile de la o mie de metri, august pe cele de pe la două mii de metri și apoi din nou jos pentru fericirea mai mică a toamnei, a doua perioadă de înflorire modestă. Lupul se supunea unui instinct mai puțin comprehensibil. Santorso îi povestise că nu se știa exact de ce schimbă locul, ce stătea la originea acelui neastîmpăr al lui. Ajungea într-o vale, găsea vînat din abundență, poate, cu toate acestea ceva îl împiedica să se stabilească și, la un moment dat, lăsa acolo toate bunătățile alea și pleca să-și caute fericirea în altă parte. Mereu în alte păduri, mereu dincolo de următoarea creastă, după mirosul unei femele sau urletul unei haite sau după nimic atît de evident, luînd cu el cîntecul unei lumi mai tinere, cum scria Jack London.

Oricum, Fausto nu era genul care să-și plîngă de milă prea mult. Și-a spus că poate de Crăciun Silvia o să vină pînă la urmă. Și poate în cîteva sîmbete și duminici, ca să-l ajute. De ei depindea să găsească o modalitate de a continua dacă voiau. Apoi a simțit pe piele soarele călduț de octombrie – nu-l irosi, și-a spus, nu-l irosi –, și-a pus bocancii și s-a dus să facă o plimbare pe munte.

Vise în Fontana Fredda

În noaptea aceea, așa cum prevăzuseră zadele, izvoarele din Fontana Fredda s-au acoperit cu o pojghiță de gheață. Cerul era senin și înstelat și pe pămînt umiditatea se cristaliza în brumă. Gemma se băgase în pat imediat ce apusese soarele: cu cît se lungeau orele de întuneric, cu atît se lungeau cele de sub pături și pentru ea venea anotimpul visului. Prezentul o tulbura, dar trecutul revenea limpede cînd adormea. În noaptea aceea a visat că e fetiță, a visat un vițeluș pe care-l avea în timpul războiului și i-a visat pe soldații care i-l luau. Soldații instalați în școala din sat au împușcat vițelușul, l-au tăiat și au petrecut toată noaptea. A auzit din nou împușcătura, a văzut din nou sîngele în zăpadă, mama ei a îmbrățișat-o și ea a plîns toate lacrimile în timp ce dormea, o bătrînă de optzeci de ani care avea din nou șapte.

Într-o cameră cu valizele pregătite, Babette l-a visat pe amantul ei din sud. Un bărbat care era și nu era, pe jumătate adevărat și pe jumătate născocit, dar priceput, și încă cum. Era grosolan cînd săruta și tandru cînd mîngîia. Ea se simțea liberă, putea să ceară și să facă orice avea chef, și în vis, cînd făcea sex, se înveselea, rîdea mult. S-a trezit înainte de sfîrșit: oare de ce visele alea se terminau întotdeauna în momentul cel mai frumos? A încercat să-l prelungească trează și, cumva, a reușit, chiar dacă nu mai era același lucru.

Santorso dormea somnul ginului, transpira rece și îi înghețase sîngele în vine. A visat lupul pe care încă nu-l văzuse. El era pe munte, la vînătoare de cocoși, se ținea după cîinele care plecase de lîngă el și s-a trezit cu lupul în față, în zăpadă. Ședea liniștit și îl privea. Santorso a făcut gestul de a răsuci pușca, o ținea pe umăr ca să fie pregătit s-o prindă în mîini într-o clipă, dar tot ce apucaseră mîinile lui a fost aerul. Atunci și-a amintit că i-o luaseră. S-a uitat la lupul care-l privea cum privești un ramolit și a spus: Da' ce pula mea, nu ți-e frică de mine? Păi, îmi fac o căciulă de blană din tine! Du-te, du-te, cară-te înapoi de unde ai venit!

Silvia, la etajul al cincilea de la periferie, a visat refugiul, ghețarul și povîrnișul care ducea la vîrful Felik. În fața ei nu era nici un șef de echipă. Nici Fausto, nici Pasang, nici urme pe care cineva să le fi lăsat deja. Cu toate acestea, cunoștea drumul. Mergea singură pe povîrnișul acela înfigînd colțarii în zăpada înghețată, pioletul care ritma pașii, picioarele puternice și sigure, de-acum aproape să ajungă la orașul ei pierdut.

Iar Fausto, în noaptea aceea, l-a visat pe bătrîn, bătrînul nebun după pictură. Putea să aibă nouăzeci de ani sau pe-acolo. Picta pe jos, pe o podea de bambus, într-o cameră cu pereții de hîrtie: îl vedea de-afară, dar, în același timp, bătrînul era el. Era atît de bătrîn, încît de-acum îi ajungeau trei sau patru tușe ca să picteze ce avea în minte. Trei sau patru, s-a gîndit, însă nu una. Voi fi devenit suficient de talentat, și-a zis, cînd o să-mi ajungă una ca să pictez muntele Fuji și tot restul. Cu el era o fiică, sau poate o soție atît de tînără încît era ca o fiică, care lua pictura terminată și îi dădea o coală nouă, afectuoasă dar severă. Încearcă din nou, îi spunea fără să vorbească. Avea un păr lung și frumos de japoneză, negru, lins și lucios, proaspăt spălat.

Iar aceste vise făceau parte din peisajul din Fontana Fredda la fel ca pădurile devastate de vînt, stivele de bușteni nevîndute, pîrîiașele toamnei, caprele-negre care ieșeau la păscut pe pîrtia de schi încă neacoperită de zăpadă, cabanele întunecate, afinii ofiliți și zadele care începeau să

îngălbenească, cîinii vagabonzi ai păstorilor și pojghița subțire de gheață care se forma în bazinele izvoarelor. Fontana Fredda era alcătuită în egală măsură din realitate și dorință. Și muntele exista în jurul ei, complet indiferent la visele acestor ființe umane, și avea să existe şi după ce se trezeau.

Fontane, 2021

Cartea aceasta e pentru Barbara, o artistă a refugiului.

Și în memoria lui Gabriele, primul care m-a primit aici, sus, ca o zadă seculară, și care acum e liber ca vîntul.

Și ca fantomă
ușor voi păși
prin pădurile verii.